Załącznik do uchwały Nr V/36/2015
Rady Miejskiej w Witkowie
z dnia 27 marca 2015r.

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY I MIASTA WITKOWO DO 2020 ROKU

GMINA I MIASTO WITKOWO
POWIAT GNIEŹNIEŃSKI
WOJEWÓDZTWO WIELKOPOLSKIE

ZAMAWIAJĄCY	GMINA I MIASTO WITKOWO
WYKONAWCA	WESTMOR CONSULTING
WYKONAŁ	BARBARA MOLEWSKA JOANNA NISZTUK EWELINA CHOJNACKA
SPRAWDZAJĄCY	

WITKOWO 2014

Spis treści

I. Wstęp ... 3
II. Diagnoza strategiczna Gminy Witkowo ... 4
1. Ogólna charakterystyka Gminy Witkowo ... 4
2. Sytuacja demograficzna Gminy Witkowo ... 6
3. Gospodarka ... 12
3.1. Rolnictwo ... 12
3.2. Pozarolnicza działalność gospodarcza ... 15
3.3. Turystyka ... 17
3.4. Rynek pracy i bezrobocie ... 24
4. Usługi publiczne na terenie Gminy Witkowo ... 27
4.1. Usługi społeczne ... 27
4.2. Usługi komunalne ... 44
5. Partnerstwa Gminy Witkowo ... 56
6. Analiza budżetu Gminy Witkowo ... 58
6.1. Dochody budżetu Gminy Witkowo ... 58
6.2. Wydatki budżetu Gminy Witkowo ... 62
6.3. Wynik budżetów Gminy Witkowo w latach 2008-2013 ... 66
6.4. Polityka inwestycyjna Gminy ... 67
7. Wyniki badania ankietowego ... 70
8. Podsumowanie diagnozy strategicznej – analiza SWOT ... 72
III. Strategia Rozwoju Gminy Witkowo do roku 2020 ... 79
1. Misja Gminy Witkowo ... 79
2. Wizja rozwoju Gminy Witkowo ... 79
4. Interesariusze Strategii ... 79
5. Wartość oczekiwana przez interesariuszy ... 80
6. Cele strategiczne i operacyjne ... 88
7. Monitorowanie i wdrażanie strategii ... 90
IV. Spis tabel ... 92
V. Spis wykresów ... 94
VI. Spis rysunków ... 94

I. Wstęp

Strategia zrównoważonego rozwoju Gminy Witkowo do 2020 roku jest planem osiągnięcia długofalowych zamierzeń Gminy Witkowo. Implikuje ona przejście z obecnej sytuacji do pożądanego stanu wyrażonego w wizji rozwoju.

Przedmiotowe opracowanie to jeden z najważniejszych dokumentów przygotowywanych przez samorząd gminny. Określa ona priorytety i cele polityki rozwoju społeczno-gospodarczego prowadzonego na obszarze danej jednostki. Strategia stanowi także odpowiedź na ustawowy wymóg prowadzenia polityki rozwoju w oparciu o strategię, jak również skuteczną próbę dostosowania działalności Gminy do standardów europejskich. Niniejszy dokument strategiczny stanowi również podstawę do opracowania i wdrożenia na terenie Gminy projektów współfinansowanych ze środków zewnętrznych.

W *Strategii zrównoważonego rozwoju Gminy Witkowo do 2020 roku* Gmina otrzymała nową misję oraz wizję rozwoju. Zmieniły się również zapisy na poziomie kierunków działań i celów strategicznych.

Przedmiotowy dokument składa się z dwóch części:

1) część 1 – Diagnoza strategiczna Gminy Witkowo,
2) część 2 – Strategia zrównoważonego Rozwoju Gminy Witkowo do 2020 roku.

Pierwsza część ma na celu zobrazowanie potencjału społeczno-ekonomicznego Gminy Witkowo w kontekście głównych kierunków jej rozwoju, tj. **mieszkalnictwa**, **przedsiębiorczości oraz turystyki**, uwzględniając przy tym przestrzenne uwarunkowania środowiskowo-infrastrukturalne gminy. Diagnoza strategiczna Gminy i Miasta Witkowo jest podstawowym punktem wyjścia do konstruowania kierunków działań, a następnie celów strategicznych i celów operacyjnych.

Druga część strategii została opracowana na podstawie wniosków z diagnozy strategicznej i zawiera konkretny plan działania Gminy Witkowo do 2020 roku, w którym określone zostały następujące elementy: misja, wizja rozwoju, wartości kluczowe, cele strategiczne i operacyjne oraz sposób monitorowania realizacji niniejszej strategii z określeniem docelowych wskaźników.

Strategia zrównoważonego Rozwoju Gminy Witkowo do 2020 roku powinna stanowić dokument bazowy, wspierać i synergicznie wpływać na realizację celów i działań sprecyzowanych w innych dokumentach planistycznych i strategicznych Gminy, wpływając na jej ożywienie gospodarcze, ekonomiczne oraz rozwój w sferze społecznej, kulturalnej i turystycznej.

Okres realizacji *Strategii zrównoważonego rozwoju Gminy Witkowo* przyjęto na siedem lat (2014-2020), adekwatnie do czasu obowiązywania Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku i Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020. *Strategia zrównoważonego Rozwoju Gminy Witkowo do 2020* roku została sformułowana w ścisłej korelacji zarówno z nimi, jak i z pozostałymi aktualnie obowiązującymi dokumentami o charakterze planistycznym szczebla regionalnego, krajowego i międzynarodowego.

W dalszej części Strategii, Gmina będzie określona jako „Gmina Witkowo".

II. Diagnoza strategiczna Gminy Witkowo

1. Ogólna charakterystyka Gminy Witkowo

Gmina Witkowo to gmina miejsko-wiejska, położona w powiecie gnieźnieńskim, na południowy wschód od Gniezna. Jej centralnym ośrodkiem jest miasto Witkowo.

Rysunek 1. Gmina Witkowo na tle województwa wielkopolskiego i powiatu gnieźnieńskiego

Źródło: www.zpp.pl

Gmina Witkowo graniczy:

- od północy z gminą Trzemeszno,
- od północnego zachodu z gminą Gniezno,
- od zachodu z gminą Niechanowo,
- od południa z gminą Września (powiat wrzesiński) i gminą Strzałkowo (powiat słupecki),
- od wschodu z gminami Orchowo i Powidz (powiat słupecki).

Rysunek 2. Gmina Witkowo

Źródło: http://www.witkowo.pl/pl/polozenie

Gmina Witkowo zajmuje powierzchnię 181,6805 km^2 i stanowi około 15% powierzchni powiatu gnieźnieńskiego.

Przedmiotowa Gmina składa się z miasta Witkowa i sołectw: Chłądowo, Czajki, Ćwierdzin, Dębina, Folwark, Gaj, Gorzykowo, Jaworowo, Kamionka, Kołaczkowo, Malenin, Małachowo Kępe, Małachowo Wierzbiczany, Małachowo Złych Miejsc, Mąkownica, Mielżyn, Odrowąż, Ostrowite Prymasowskie, Piaski, Ruchocin, Ruchocinek, Skorzęcin, Sokołowo, Strzyżewo Witkowskie, Wiekowo, Witkówko.

Gminę Witkowo charakteryzują niezwykłe walory krajobrazowe i przyrodnicze doceniane przez turystów i wczasowiczów. Dogodny dojazd do Gminy zapewnia znajdująca się w pobliżu autostrada A2, która biegnie od granicy z Niemcami w Świecku, przez Poznań i Konin do Warszawy. W okolicach Wrześni zlokalizowano zjazd z autostrady, skąd dalej drogą krajową nr 92 i drogą wojewódzką nr 260 z łatwością można dojechać do Gminy

Witkowo. Dodatkowymi walorami są bliskie sąsiedztwo Gniezna oddalonego o ok. 18 km oraz stosunkowo niedalekie sąsiedztwo jednego z największych ośrodków miejskich w kraju-Poznania (około 80 km). Przez Gminę przebiega ponadto linia kolejowa - Gnieźnieńska Kolej Wąskotorowa (GKW), łącząca Gniezno z Anastazewem. Obecnie eksploatowany jest odcinek Gniezno – Niechanowo – Witkowo – Powidz – Ostrowo w sezonie letnim na potrzeby turystyczne i na indywidualne zamówienia.

Ziemia Witkowska to obszar o niezwykłych walorach krajobrazowych, kulturowych i turystycznych. To miejsce pełne zieleni i interesujących zakątków, gdzie tradycja współgra z nowoczesnością, a przyroda naturalnie wtapia się w krajobraz okolicy.

"Jesteśmy gminą nowoczesną, zadbaną i piękną. Dzięki gospodarności mieszkańców i władz samorządowych gmina stale się rozwija, przez co staje się atrakcyjnym miejscem zarówno dla turystów, jak i inwestorów, którzy znajdą tutaj profesjonalną obsługę i dogodne warunki dla prowadzenia biznesu. Gmina od lat stawia na rozwój edukacji i stara się zapewnić mieszkańcom możliwość rozrywki i aktywnego spędzania wolnego czasu. Dzięki tym działaniom możemy poszczycić się dobrze zorganizowaną i wyposażoną bazą dydaktyczną, nowoczesnym zapleczem kulturalno- sportowym oraz bogatą ofertą imprez kulturalnych.

Mając na uwadze potrzebę dalszego rozwoju gmina aktywnie działa w Lokalnej Grupie Działania Stowarzyszenie Światowid i Stowarzyszeniu Powidzkiego Parku Krajobrazowego. Jest również objęta Lokalną Strategią Rozwoju LGD Stowarzyszenie Światowid.
Gmina Witkowo słynie ze swoich walorów krajobrazowych. Licznie przybywający wczasowicze chętnie odpoczywają nad pobliskimi jeziorami oraz korzystają z uroków pięknych lasów otaczających Witkowo."

Źródło: http://www.witkowo.pl/pl/ziemia-witkowska-zaprasza

2. Sytuacja demograficzna Gminy Witkowo

Zgodnie z danymi GUS, na koniec 2013 roku Gminę Witkowo zamieszkiwało 13 764 mieszkańców, w tym 8 014 osób w mieście Witkowo (tj. 58,2%). Pod względem płci, niewielką przewagę stanowiły kobiety (tj. 50,2% w 2013 roku). W porównaniu do roku 2008, liczba ludności Gminy zwiększyła się o 260 osób (tj. o 1,9%).

Tabela 1.Struktura demograficzna Gminy Witkowo w latach 2008-2013

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ludność wg miejsca zameldowania/zamieszkania i płci							
ogółem	**osoba**	**13 504**	**13 609**	**13 707**	**13 696**	**13 664**	**13 764**
mężczyźni	osoba	6 700	6 808	6 835	6 831	6 808	6 853
mężczyźni %	*%*	*49,6%*	*50,0%*	*49,9%*	*49,9%*	*49,8%*	*49,8%*
kobiety	osoba	6 804	6 801	6 872	6 865	6 856	6 911
kobiety %	*%*	*50,4%*	*50,0%*	*50,1%*	*50,1%*	*50,2%*	*50,2%*
w miastach							
ogółem	**osoba**	**7 810**	**7 934**	**8 034**	**8 009**	**7 954**	**8 014**
ogółem	*%*	*57,8%*	*58,3%*	*58,6%*	*58,5%*	*58,2%*	*58,2%*
mężczyźni	osoba	3 862	3 978	4 012	4 003	3 963	3 988
kobiety	osoba	3 948	3 956	4 022	4 006	3 991	4 026
na wsi							
ogółem	**osoba**	**5 694**	**5 675**	**5 673**	**5 687**	**5 710**	**5 750**
ogółem	*%*	*42,2%*	*41,7%*	*41,4%*	*41,5%*	*41,8%*	*41,8%*
mężczyźni	osoba	2 838	2 830	2 823	2 828	2 845	2 865
kobiety	osoba	2 856	2 845	2 850	2 859	2 865	2 885
Przyrost naturalny							
ogółem	**-**	**82**	**83**	**58**	**56**	**52**	**58**
mężczyźni	-	41	41	28	22	18	25
kobiety	-	41	42	30	34	34	33
Migracje na pobyt stały gminne							
zameldowania ogółem	**osoba**	**241**	**263**	**178**	**190**	**138**	**214**
zameldowania z miast	osoba	116	148	116	109	78	115
zameldowania ze wsi	osoba	123	114	61	79	60	99
zameldowania z zagranicy	osoba	2	1	1	2	0	0
wymeldowania ogółem	**osoba**	**266**	**263**	**165**	**257**	**254**	**228**
wymeldowania do miast	osoba	176	153	72	126	149	108
wymeldowania na wieś	osoba	86	106	92	122	103	114
wymeldowania za granicę	osoba	4	4	1	9	2	6
saldo migracji	**osoba**	-25	0	13	-67	-116	-14

Źródło: Dane GUS

Z danych uzyskanych z Urzędu Gminy i Miasta w Witkowie przedstawionych w tabeli 2 wynika, że na koniec 2013 roku Gminę Witkowo zamieszkiwało 13 643 mieszkańców, w tym 6 903 kobiety (tj. 50,6%).

Tabela 2. Stan ludności na terenie Gminy Witkowo na koniec 2013 roku

Wyszczególnienie	J. m.	Stan na dzień 31.12.2013r.
Stan ludności	**osoba**	**13 643**
w tym mężczyźni	osoba	6 740
w tym kobiety	osoba	6 903
Urodzenia żywe	osoba	155
Zgony ogółem	osoba	89
Przyrost naturalny	**osoba**	**66**
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	osoba	2 616
Ludność w wieku produkcyjnym	osoba	8 813
Ludność w wieku poprodukcyjnym	osoba	2 214

Źródło: Urząd Gminy i Miasta w Witkowie

Największa liczba ludności zamieszkiwała miasto Witkowo – 7 868 osób. Natomiast na terenach wiejskich najwięcej osób zamieszkiwało miejscowość Mielżyn – 675 osób, co stanowi około 11,7% ogółu mieszkańców terenów wiejskich Gminy Witkowo. Następnymi w kolejności miejscowościami pod względem liczby mieszkańców są: Ruchocinek – 538 osób, Wiekowo – 430 osób, Kołaczkowo – 325 osób oraz Małachowo-Złych Miejsc – 321 osób.

Tabela 3. Zestawienie liczby mieszkańców na terenie poszczególnych miejscowości Gminy Witkowo (stan na 31.12.2013 r.)

Nazwa miejscowości	Liczba osób zamieszkujących miejscowość
Chłądowo	210
Czajki	60
Ćwierdzin	234
Dębina	137
Folwark	166
Gaj	87
Gorzykowo	291
Jaworowo	312
Kamionka	67
Kołaczkowo	**325**
Królewiec	68
Malenin	113
Małachowo-Kępe	90
Małachowo-Szemborowice	86
Małachowo-Wierzbiczany	286

Małachowo-Złych Miejsc	**321**
Mąkownica	193
Mielżyn	**675**
Odrowąż	59
Ostrowite Prymasowskie	141
Piaski	37
Ruchocin	202
Ruchocinek	**538**
Skorzęcin	316
Sokołowo	118
Strzyżewo Witkowskie	129
Wiekowo	**430**
Wierzchowiska	30
Witkowo	**7 868**
Witkówko	83

Źródło: Urząd Gminy i Miasta w Witkowie

Przyrost naturalny na terenie Gminy Witkowo we wszystkich analizowanych latach kształtował się korzystnie przyjmując dodatnie wartości, co oznacza przewagę urodzeń żywych na liczbą zgonów w danym okresie.

Natomiast **saldo migracji** gminnych w większości przypadków kształtowało się niekorzystnie, przyjmując wartości ujemne. Oznacza to, że więcej osób wyprowadza się z Gminy Witkowo niż osiedla się na jej terenie. Jedynie w roku 2010 było dodatnie, a rok wcześniej przyjęło wartość zerową.

Liczba ludności na terenie Gminy Witkowo w ostatnich latach zwiększyła się, pomimo ujemnego salda migracji. Było to spowodowane dodatnim przyrostem naturalnym, który zrekompensował ujemne saldo migracji.

W związku z powyższym dodatni przyrost naturalny, wpłynie pozytywnie na wzrost liczby mieszkańców Gminy Witkowo w kolejnych latach. Potwierdzeniem tego jest dokonana prognoza liczby ludności Gminy Witkowo do 2020 roku na podstawie danych o liczbie ludności na terenie Gminy Witkowo w latach 2008 – 2013, a także na podstawie ogólnej prognozy liczby ludności *podregionu konińskiego – powiat gnieźnieński (3003)* opracowanej przez GUS.

Tabela 4. Prognoza liczby ludności Gminy Witkowo w latach 2014-2020

Lata	saldo migracji	przyrost naturalny	liczba mieszkańców Gmina Witkowo
2014	-14	55	**13 805**
2015	-13	53	**13 845**
2016	-13	49	**13 881**
2017	-12	46	**13 915**
2018	-11	42	**13 945**
2019	-10	37	**13 972**
2020	-9	33	**13 996**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie długoterminowej prognozy liczby ludności opracowanej przez GUS

Z danych zawartych w tabeli 4 wynika, że w latach 2014-2020 przewiduje się systematyczny wzrost liczby mieszkańców Gminy Witkowo. Tendencja ta będzie wynikać z dodatniego przyrostu naturalnego, który znacznie przewyższy ujemne saldo migracji. Należy także zaznaczyć, że w najbliższych latach przewiduje się spadek liczby osób wyprowadzających się z obszaru Gminy.

Efektem wzrostu liczby mieszkańców Gminy Witkowo będzie przede wszystkim wzrost dynamiki jej rozwoju poprzez:

- rozwój mieszkalnictwa – zwiększenie się liczby mieszkańców będzie miało pozytywny wpływ na rozwój nowego budownictwa mieszkaniowego, a także wyposażenie terenów mieszkaniowych w niezbędną infrastrukturę techniczną (w tym wodno-kanalizacyjną i drogową) i społeczną (chociażby poprzez zapewnienie odpowiedniej liczby miejsc w szkołach i przedszkolach funkcjonujących na terenie Gminy lub zapewnienie odpowiedniego dostępu do kultury i rozrywki),
- rozwój przedsiębiorczości – nowi mieszkańcy spowodują zwiększenie zapotrzebowania na usługi. Istnieje zatem duże prawdopodobieństwo, że zwiększy się aktywność gospodarcza obecnych mieszkańców Gminy Witkowo.

W konsekwencji, wzrost liczby ludności wpłynie bezpośrednio na wzrost dochodów własnych Gminy (m.in. z tytułu podatku od nieruchomości, podatku dochodowego od osób fizycznych i prawnych).

Wykres 1 przedstawia jak kształtował się **podział ludności według ekonomicznych grup wieku** w latach 2008-2013 na terenie Gminy Witkowo.

Na terenie Gminy Witkowo ludność w wieku produkcyjnym w 2013 r. stanowiła 64,8% ogólnej liczby ludności, natomiast ludność w wieku przedprodukcyjnym – 20% a w wieku poprodukcyjnym – 15,2%. W analizowanym okresie można zauważyć, że:

- liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym maleje co oznacza, że rodzi się coraz mniej dzieci,
- liczba ludności w wieku produkcyjnym maleje co oznacza, że coraz mniej mieszkańców Gminy osiąga wiek, w którym podejmuje pracę lub naukę w szkołach wyższych,
- liczba ludności w wieku poprodukcyjnym rośnie co oznacza, że coraz więcej osób przechodzi na emerytury.

Wykres 1. Podział ludności wg ekonomicznych grup wieku na terenie Gminy Witkowo w latach 2008-2013 (w%)

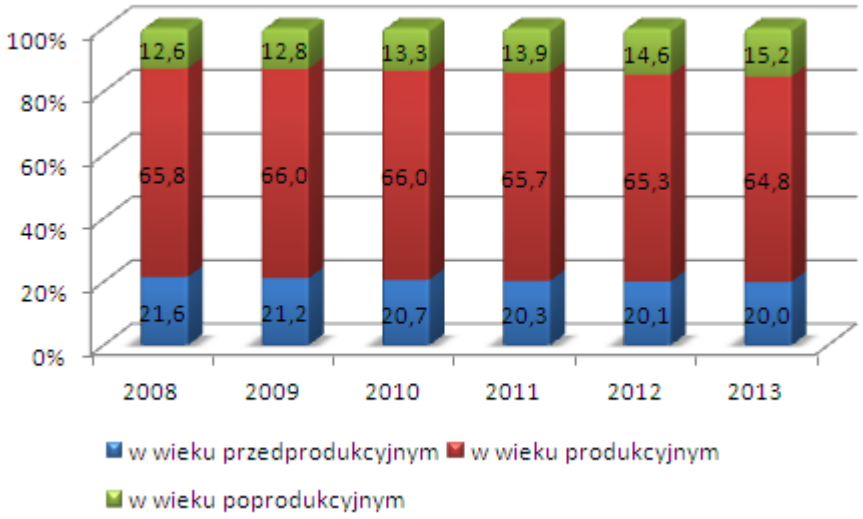

Źródło: Dane GUS

Analiza ludności Gminy Witkowo w kontekście ekonomicznych grup wieku pozwala zauważyć, że społeczeństwo na terenie Gminy starzeje się, tak jak obserwuje się to w skali kraju i Europy. Zmiany zachodzące w strukturze wiekowej mieszkańców, bez podjęcia odpowiednich działań profilaktycznych, mogą pociągać za sobą następujące problemy:

- nie biorąc pod uwagę ewentualnych migracji na teren Gminy, prognozuje się spadek zapotrzebowania na usługi przedszkolne w kolejnych latach w związku ze spadkiem liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, a także przewiduje się spadek liczby uczniów uczęszczających do szkół podstawowych i gimnazjów. Może to mieć negatywne konsekwencje w postaci konieczności racjonalizacji sieci szkół, których utrzymanie będzie nieefektywne w stosunku do liczby uczniów do niej uczęszczających,
- obserwowany będzie sukcesywny silny wzrost liczebności osób starszych, który prawdopodobnie pociągnie za sobą nasilenie się problemów społecznych dotykających osoby starsze oraz wzrost wydatków Gminy w zakresie pomocy społecznej. Gmina powinna zatem dążyć do rozwoju usług skierowanych do starszych grup wiekowych oraz rozwoju działalności z zakresu opieki zdrowotnej i socjalnej ukierunkowanej do tej grupy.

Niezbędna jest także likwidacja barier architektonicznych oraz tworzenie łatwo dostępnej komunikacji publicznej.

Szczegółowy podział ludności Gminy Witkowo wg wieku w 2013 roku przedstawia tabela 5. Najliczniejszą grupę stanowią osoby w wieku 25-29 i 30-34 lat.

Tabela 5. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Witkowo w 2013 roku

Wyszczególnienie	ogółem	mężczyźni	kobiety
ogółem	13 764	6 853	6 911
0-4	842	459	383
5-9	711	367	344
10-14	738	386	352
15-19	812	430	382
20-24	993	490	503
25-29	1 203	606	597
30-34	1 187	610	577
35-39	1 025	523	502
40-44	878	473	405
45-49	829	391	438
50-54	1 005	508	497
55-59	1 024	507	517
60-64	848	426	422
65-69	545	262	283
70-74	373	155	218
75-79	335	125	210
80-84	238	93	145
85 i więcej	178	42	136

Źródło: Dane GUS

3. Gospodarka

3.1. Rolnictwo

Obszary Gminy Witkowo uważa się za przeciętnie przydatne do produkcji rolnej. Występują tu średnie warunki klimatyczne oraz glebowe, a problemem jest również niewystarczający poziom zasobów wodnych. Mimo powyższych przeciwności, rolnictwo na terenie Gminy Witkowo charakteryzuje wysoką kulturą rolną, która decyduje o wysokiej wydajności gospodarstw rolnych.

Szczególnie ważny dla Gminy jest rozwój przedsiębiorczości. Dlatego też władze w ostatnich latach podejmują liczne działania, mające na celu pozyskanie nowych przedsiębiorców.

Na terenie Gminy dominującymi funkcjami są handel, budownictwo, przetwórstwo oraz działalność związana z obsługą rynku nieruchomości.

Tabela 6. Struktura zagospodarowania gruntów Gminy Witkowo

Wyszczególnienie	J. m.	Stan na dzień 31.12.2013r.
użytki rolne	**ha**	**12 021,3925**
grunty orne	ha	11 138,7488
sady	ha	90,0017
łąki:	ha	316,9154
pastwiska:	ha	475,7266
lasy i grunty leśne	**ha**	**3 954,1892**
pozostałe grunty i nieużytki	**ha**	**2 192,4670**
razem	**ha**	**18 168,0487**

Źródło: Urząd Gminy i Miasta w Witkowie

Gmina Witkowo posiada gleby prawie wszystkich klas bonitacyjnych. Klasy II i III zajmują powietrznię około 34% powierzchni. Są to gleby żyzne, średnio ciężkie do uprawy i w dobrym stopniu kultury. Klasa V i VI zajmują 48% łącznej powierzchni gruntów, są to gleby kompleksu żytniego oraz zbożowo-pastewnego.

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Witkowo

Biorąc pod uwagę powierzchnię gruntów, to największy udział stanowią użytki rolne – 12 021, 3925 ha (tj. 66,2%), a następnie lasy i grunty leśne – 3 954,1892 ha (tj. 21,8%). W użytkach rolnych największą powierzchnię zajmują grunty orne - 11 138,7488 ha (tj. 92,7%), a najmniejszą sady – 90,0017 ha (tj. 0,7%).

Na koniec 2013 roku na terenie Gminy Witkowo funkcjonowało 1 225 gospodarstw rolnych. Największy udział stanowiły gospodarstwa rolne o powierzchni od 1 do 5 ha – 658 szt. (tj. 53,7% wszystkich gospodarstw rolnych). Gospodarstwa o powierzchni powyżej 10 ha stanowiły 27,7% wszystkich gospodarstw rolnych.

Tabela 7. Struktura gospodarstw rolnych na terenie Gminy Witkowo na koniec 2013 roku

Rodzaj gospodarstwa	J. m.	Stan na dzień 31.12.2013r.
do 1 ha włącznie	szt.	**52**
1 – 5 ha	szt.	**658**
5 – 10 ha	szt.	**176**
10 ha i więcej	szt.	**339**
Razem	**szt.**	**1 225**

Źródło: Urząd Gminy i Miasta w Witkowie

Zgodnie z Powszechnym Spisem Rolnym przeprowadzonym w 2010 roku, największa powierzchnia gruntów rolnych przeznaczona była pod zasiew zbóż (zwłaszcza pszenicy ozimej, żyta i pszenżyta ozimego), upraw przemysłowych oraz rzepaków i rzepików. Najmniejsza powierzchnia przeznaczona jest pod uprawę roślin strączkowych i warzyw.

Tabela 8.Struktura zasiewów na terenie Gminy Witkowo w 2010 roku

Wyszczególnienie	jednostka miary	2010
ogółem	**ha**	9 908,57
pszenica ozima	ha	1 504,98
pszenica jara	ha	33,34
żyto	ha	1 570,74
jęczmień ozimy	ha	472,46
jęczmień jary	ha	667,06
owies	ha	263,84
pszenżyto ozime	ha	1 303,58
pszenżyto jare	ha	25,90
mieszanki zbożowe ozime	ha	135,70
mieszanki zbożowe jare	ha	612,82
kukurydza na ziarno	ha	112,71
ziemniaki	ha	256,34
uprawy przemysłowe	ha	1 705,33
buraki cukrowe	ha	337,16
rzepak i rzepik razem	ha	1 368,17
strączkowe jadalne na ziarno razem	ha	4,19
warzywa gruntowe	ha	30,78

Źródło: Dane GUS (*Powszechny Spis Rolny z 2010 roku*)

Najwięcej gospodarstw rolnych hoduje trzodę chlewną – 331 gospodarstw i drób – 330 gospodarstw rolnych. Natomiast pod względem liczby zwierząt gospodarskich sytuacja wygląda odwrotnie - zdecydowaną przewagę w hodowli wykazuje drób – 13 414 sztuk a następnie trzoda chlewna – 12 230 sztuk.

Tabela 9. Struktura hodowli zwierząt gospodarskich na terenie Gminy Witkowo w 2010 roku

Wyszczególnienie	Liczba gospodarstw [szt.]	Liczba zwierząt gospodarskich [szt.]
bydło razem, w tym:	273	5 895
krowy	202	1 983
trzoda chlewna razem, w tym:	331	12 230
lochy	291	1357

konie	24	102
drób ogółem razem, w tym:	330	13 414
drób kurzy	330	10 567

Źródło: Dane GUS (*Powszechny Spis Rolny z 2010 roku*)

3.2. Pozarolnicza działalność gospodarcza

Teren Gminy Witkowo to nie tylko obszar rozwojowy dla rolnictwa. Z uwagi na walory lokalizacyjne i przyjazny klimat dla przedsiębiorców, Witkowo stanowi istotny punkt na gospodarczej mapie Wielkopolski.

Na terenie Gminy Witkowo na koniec 2013 roku działało 1 078 podmiotów gospodarczych, z czego 3,5% w sektorze publicznym, zaś 96,5% w sektorze prywatnym.

Tabela 10. Struktura działalności gospodarczej według sektorów w Gminie Witkowo w latach 2008 – 2013

Wyszczególnienie		2008	2009	2010	2011	2012	2013
podmioty gospodarki narodowej ogółem		**1 132**	**1 009**	**1 033**	**1 036**	**1 055**	**1 078**
sektor publiczny	**sektor publiczny - ogółem**	**29**	**29**	**30**	**33**	**39**	**38**
	sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	20	20	21	21	20	19
	sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego, gospodarstwa pomocnicze	1	1	1	-	-	-
sektor prywatny	**sektor prywatny - ogółem**	**1 103**	**980**	**1 003**	**1 003**	**1 016**	**1 040**
	sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	926	805	823	818	816	833
	sektor prywatny - spółki handlowe	27	26	28	28	31	32
	sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	7	7	7	7	7	7
	sektor prywatny - spółdzielnie	7	7	7	7	7	8
	sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	25	25	26	28	30	30

Źródło: Dane GUS

Liczba podmiotów gospodarczych na obszarze Gminy w latach 2008 – 2013 ulegała niewielkim wahaniom, przy czym w porównaniu z rokiem 2008 liczba podmiotów gospodarczych na koniec 2013 roku spadła o 54 podmioty, tj. o 4,8%. Tendencję spadkową liczby podmiotów odnotowano w sektorze prywatnym, w którym liczba podmiotów gospodarczych w analizowanym okresie spadła o 5,7% (zmniejszyła się ilość osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą). Z kolei w sektorze publicznym w tym samym okresie nastąpił wzrost liczby podmiotów o 31,0%.

Wykres 2. Struktura działalności gospodarczej na terenie Gminy Witkowo w 2013 r. wg sekcji PKD 2007

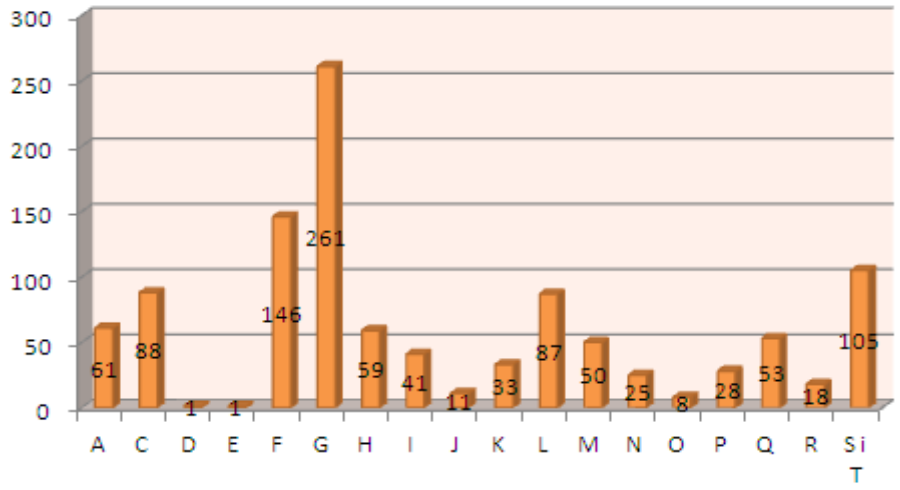

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Legenda:

A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
B	Górnictwo i wydobywanie
C	Przetwórstwo przemysłowe
D	Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
E	Dostawa wody.; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
F	Budownictwo
G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
H	Transport i gospodarka magazynowa
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
J	Informacja i komunikacja
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalności wspierająca
O	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne
P	Edukacja
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
S i T	Pozostała działalność usługowa Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby
U	Organizacje i zespoły eksterytorialne

Zgodnie z wykresem 2, prywatna działalność gospodarcza prowadzona na terenie Gminy Witkowo koncentruje się głównie na: handlu hurtowym i detalicznym (ok. 24% wszystkich

podmiotów gospodarczych), budownictwie (ok. 14%) i na pozostałej działalności usługowej oraz gospodarstwach domowych zatrudniających pracowników (10%).

Do największych podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie Gminy Witkowo należą między innymi:

- SOBIESKI TRADE Spółka z o.o. Kołaczkowo 9, 62-230 Witkowo,
- Piekarnia GLANC Honorata Glanc Witkowo ul. Gnieźnieńska 21, 62-230 Witkowo,
- Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska" w Witkowie ul. Dworcowa 6, 62-230 Witkowo,
- Rozdzielnia Elektryczna Firma KUBIAK Witkowo ul .Młyńska 2A, 62-230 Witkowo,
- WITOWA Spółka z o.o. Witkowo ul. Kosynierów Miłosławskich 21, 62-230 Witkowo,
- JAN GRAD Spółka z o.o Witkowo ul. Kosynierów Miłosławskich 21, 62-230 Witkowo,
- KORLEN Spółka. z o.o. Witkowo ul. Żwirki i Wigury 2A, 62-230 Witkowo,
- Przedsiębiorstwo Produkcji Rolnej Handlu i Usług „KOS-POL" Kołaczkowo, 62-230 Witkowo,
- Bank Spółdzielczy w Witkowie, ul. Stary Rynek 14, 62-230 Witkowo,
- Spółdzielnia Kółek Rolniczych, ul. Dworcowa 27, 62-230 Witkowo.

Dla rozwoju Gminy kluczowym jest pozyskiwanie inwestorów zewnętrznych. Aby skutecznie rywalizować z innymi gminami, konieczna jest konkurencyjna oferta. Władze Gminy Witkowo są w pełni zaangażowane w tworzenie jak najlepszych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej oraz inwestowania. Gmina Witkowo jest jednym ze współzałożycieli Gnieźnieńskiej Agencji Rozwoju Gospodarczego Sp. z o.o. Jej celem jest kreowanie i koordynowanie wszelkich działań w Powiecie Gnieźnieńskim ukierunkowanych na rozwój gospodarczy i społeczny regionu. Agencja nie działa dla osiągnięcia zysku, pomaga podmiotom w podejmowaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej oraz w pozyskiwaniu środków zewnętrznych.

Źródło: http://garg.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=70&Itemid=29

Władze Witkowa dbają o dobrą atmosferę do inwestowania – potwierdzają to licznie przyznane certyfikaty i wyróżnienia m.in. tytuł „Gmina Fair Play".

3.3. Turystyka

Czynnikami warunkującymi konkurencyjność regionu obok atrakcyjnej lokalizacji są: stan środowiska naturalnego oraz jego atrakcyjność turystyczna. Czynniki te wpływają na jakość życia mieszkańców regionu oraz na napływ podmiotów gospodarczych i kapitału spoza niego.

Gmina Witkowo to malowniczo położona gmina w województwie wielkopolskim. Miejsce pełne zieleni i interesujących zakątków, gdzie tradycja współgra z nowoczesnością,

a przyroda naturalnie wtapia się w krajobraz okolicy. Okoliczne lasy i wody tworzą znakomitą bazę rekreacyjną dla ludzi spragnionych wypoczynku, gdzie na miłośników historii czekają zabytki, a na inwestorów przychylny klimat i przestrzeń do rozwoju. Gmina Witkowo zaliczana jest do najbardziej turystycznych gmin powiatu gnieźnieńskiego i województwa wielkopolskiego.

Potencjał turystyczny Gminy Witkowo wynika głównie z bogatych zasobów przyrodniczych, obejmujących:

- jeziora – Na terenie gminy znajdują się cztery znacznej wielkości zbiorniki wodne: Jezioro Białe, Jezioro Czarne oraz Jezioro Ostrowickie i Jezioro Niedzięgiel, które są najlepiej zagospodarowane. W lesie pomiędzy akwenami, zlokalizowany jest Ośrodek Wypoczynkowy w Skorzęcinie - jeden z największych kompleksów turystycznych w Polsce, będący swego rodzaju perełką turystyczną Gminy,
- lasy – o powierzchni około 3 950 ha i różnorodność obszarów leśnych,
- ciekawa rzeźba terenu – zielona płaszczyzna pól i łąk, kępy drzew oraz malownicze wiatraki, będące świadectwem bogatej historii gminy,
- obszary chronione – oprócz użytków ekologicznych, na terenie Gminy występują pomniki przyrody zlokalizowane m.in. w miejscowościach: Jaworowo i Skorzęcin. Ponadto znaczna część Gmin, stanowiąca powierzchnię aż 4900 ha to tereny objęte ochroną, stanowiące część Powidzkiego Parku Krajobrazowego. Zasadniczym elementem decydującym o charakterze tego Parku jest system kilkunastu polodowcowych jezior. Wśród nich wielkością wyróżniają się Jezioro Powidzkie i Jezioro Niedzięgiel, które są bardzo czyste. Utrzymanie obecnych parametrów jest jednym z istotniejszych wyzwań w zakresie ochrony wartości przyrodniczych i turystycznych tego terenu.

Źródło: http://www.zpkww.pl/parki.php?p=6

Podróżując po Ziemi Witkowskiej oprócz malowniczych widoków, można napotkać liczne obiekty zabytkowe. Jedną z największych atrakcji Gminy jest Witkowo. Początki miasta sięgają XIV wieku. Ze względu na swoje walory historyczne, architektoniczne i kulturowe, decyzją nr 693/ Wlkp/A z dnia 07. 08. 2008 r. zostało wpisane do rejestru zabytków jako historyczny układ urbanistyczny. Ochrona konserwatorska obejmuje m. in. układy ulic, place miejskie, parki, a także zabytkowe obiekty architektury sakralnej, świeckiej oraz użyteczności publicznej. Do najważniejszych z nich należy zaliczyć:

- kościół katolicki wzniesiony w latach 1821-1840, wpisany do rejestru zabytków decyzją nr 313/Wlkp/A,

- zespół dawnego starostwa powiatowego, w skład którego wchodzą główny budynek starostwa przy ul. Warszawskiej 31 oraz willa przy ul. Kosynierów Miłosławskich 18, wpisany do rejestru zabytków decyzją Nr 757/ Wlkp/A,
- dawny bank ludowy, zlokalizowany przy ul. Stary Rynek 14, wpisany do rejestru zabytków decyzją nr 135/Wlkp/A.

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Witkowo na lata 2013-2020

Wśród zabytków na terenie Gminy należy wskazać również:

- kościół pw. Wszystkich Świętych w Mielżynie, świątynia wybudowana pod koniec XVI wieku w stylu gotyckim. Na uwagę zasługują gotyckie drzwi do zakrystii z drugiej połowy XVI wieku, kamienna kropielnica z tego samego czasu oraz drewniany krucyfiks z XVIII stulecia,
- Zespół pałacowy w Kołaczkowie z końca XIX w. nr rejestru zabytków: 259/1 z 15.02.1984. Obejmuje on klasycystyczny pałac murowany oraz bramę wjazdową. Zabudowania otacza nastrojowy park krajobrazowy. Do obiektów zabytkowych należy również zespół folwarczny z XIX w.,
- kościół pw. Św. Marcina w Ostrowitem Prymasowskim, Zbudowany został w latach 1841–1851 w stylu neoromańskim,
- dziewiętnastowieczny zespół pałacowo-dworski w Jaworowie. Zabudowania otacza piękny park z licznymi drzewami pomnikowymi (m. in. topolami). Warte uwagi są również czworaki należące do zespołu folwarcznego z XIX w.,
- XIX wieczny dwór w Królewcu,
- dawny gmach Sądu Grodzkiego,
- zespół młyna w Witkowie, w którego skład wchodzi młyn murowany 1903-1906 r. i spichlerz murowany z pierwszego ćwierćwiecza XX w.
- wiatrak "koźlak" z XIX w. oraz dwór rządców z końca XIX w. w miejscowości Folwark.

Do jednej z największych i najciekawszych atrakcji Gminy Witkowo należy Gnieźnieńska Kolej Wąskotorowa. Kolej w okresie letnim kursuje według regularnego rozkładu jazdy, swój początek bierze w Gnieźnie i kończy w Powidzkim Parku Krajobrazowym.

Turyści odwiedzający Gminę mają do dyspozycji szlaki turystyczne i rowerowe umożliwiające aktywne zapoznanie się z zasobami przyrodniczymi i kulturowymi, jakimi dysponuje Gmina.

Na terenie Gminy wyznaczono następujące szlaki turystyczne:

- **Szlak Piastowski** - to jeden z najbardziej rozpoznawalnych i najchętniej uczęszczanych szlaków turystycznych na terenie Polski. Biegnie z Poznania przez Pobiedziska, Ostrów Lednicki, Gniezno, Rogowo, Gąsawę, Biskupin, Wenecję, Żnin, Lubostroń, Pakość, Kościelec Kujawski, Inowrocław, Kruszwicę, Strzelno, Kwieciszewo, Wylatowo, Mogilno, Trzemeszno, Orchowo, Witkowo, Grzybowo,

Wrześnię, Neklę, Giecz, Gułtowy, Swarzędz i Poznań. Wzdłuż jego przebiegu zgromadzone są liczne zabytki kultury materialnej, od zarania naszej państwowości (Gniezno, Lednica itp.), aż po czasy współczesne.

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Witkowo na lata 2013-2020

- **Szlak Pałaców i Dworów Powiatu Gnieźnieńskiego**- szlak umożliwia turystom zwiedzenie miejscowości w których znajdują się zabytkowe pałace i dwory. Swój początek bierze na terenie Gminy Witkowo w miejscowości Kołaczkowo, a następnie biegnie przez Niechanowo, Czerniejewo, Gniezno, Zdziechowę, Przysiek i kończy się w Zakrzewie.
- **Trasy piesze**
  - Skorzęcin - Piłka – Skorzęcin. Szlak czarny o długość 9 km, cały czas prowadzący po terenach leśnych,
  - Skorzęcin - Piłka – Skorzęcin. Od Ośrodka Wypoczynkowego nad jeziorem Niedzięgiel do Piłki jest to szlak zielony, dalej – czarny. Długość tras to odpowiednio 9 i 7 km.
- **Ścieżki rowerowe**
  - Tzw. mała pętla, której długość to około 6,5 km. Swój początek bierze przy Ośrodku Wypoczynkowym w Skorzęcinie, okrąża jezioro Białe, zbliża się do jeziora Czarnego i wraca do Ośrodka.
  - Duża pętla, która ma ok. 20 km, częściowo pokrywa się z małą, następnie skręca na północny.-zachód, w kierunku drogi Sokołowo-Ostrowite Prymasowskie.
- **Szlaki rowerowe**
  - Szlak rowerowy dookoła Witkowa, którego trasa przebiega przez Mąkownicę - Małachowo Kępe - Małachowo Złych Miejsc - Kołaczkowo - Strzyżewo Witkowskie – Mąkownicę. Cała trasa liczy ok. 20 km.
  - Ścieżka „Urokliwe Doliny", biegnie przez OW Skorzęcin - Skorzęcin Rybaki - Skorzęcin- Stary, Gaj-Gaj Żeleźnica - Gaj Brzozówka - Ostrowite Prym. - Raszewo-Kinno-Skubarczewo-Piłka-Ośrodek Wypoczynkowy Skorzęcin.
- **Trasa kajakowa-** która przebiega przez Jezioro Niedzięgiel - Jezioro Białe- Małą Noteć-Jezioro Piłka- Jezioro Skubarczewo- Jezioro Słowikowo- Jezioro Kwieciszewo-rzekę Panna lub jeziora Pakowskie, a stamtąd na szlaki Jeziora Gopło i rzeki Noteci.

Gmina Witkowo znana jest z bardzo dobrze przygotowanej bazy turystycznej i wyróżnia się pod tym względem spośród innych gmin powiatu gnieźnieńskiego i województwa wielkopolskiego. Na terenie Gminy Witkowo można wyróżnić wiele obiektów noclegowych, w tym m.in.:

- ✓ Domki Letniskowe Willa-Plaża,

- ✓ Domki Letniskowe Na Słonecznej,
- ✓ Domek Letniskowy Pod Dębem,
- ✓ Dom Przy Plaży,
- ✓ Domki Letniskowe Jeziorna,
- ✓ Domek Letniskowy Tatevik,
- ✓ Dom Letniskowy Skorzęcin,
- ✓ Gospodarstwo Agroturystyczne Maja,
- ✓ Pokoje Gościnne Skorzęcin,
- ✓ Domek typu BRDA w Skorzęcinie,
- ✓ Domek U Mariusza,
- ✓ Domek Letniskowy Martina,
- ✓ Domek Letniskowy Solo,
- ✓ Domek Letniskowy Ostoja,
- ✓ Domek Letniskowy Skorzęcin,
- ✓ Domek Agi,
- ✓ Domek Letniskowy Bolek i Lolek,
- ✓ Kwatery Prywatne Witkowo,
- ✓ Domek Letniskowy Stroma Ośrodek Wypoczynkowy Skorzęcin,
- ✓ Ośrodek Wypoczynkowy Karolinka,
- ✓ Ośrodek Wypoczynkowy Zbyszko,
- ✓ Ośrodek Wypoczynkowy KAMA,
- ✓ Domki Letniskowe BRDA,
- ✓ Domki Letniskowe U Ani,
- ✓ Domki U Agnieszki,
- ✓ Domki Wypoczynkowe Ośmiorniczka i Mariolka,
- ✓ Pokoje Wczasowe Malwa,
- ✓ Domek Letniskowy Nad Jeziorem Skorzęcińskim,
- ✓ Dom Wypoczynkowy Na Skarpie,
- ✓ Ośrodek Wypoczynkowy Laguna,
- ✓ Domek Tramp,
- ✓ Domki Przy Plaży w Skorzęcinie,
- ✓ Pensjonat na Skrzynce Skrzynka Mała,
- ✓ Domek Letniskowy Na Jeziornej,
- ✓ Domki Letniskowe Sosna,
- ✓ Hotel nad Jeziorem Białym,
- ✓ Domki Letniskowe Skorzęcin,
- ✓ Ośrodek Wypoczynkowy ZŁOTA PLAŻA,

- ✓ Ośrodek Wypoczynkowy Złota Plaża 2,
- ✓ Camping Mieszko.

Bazę gastronomiczną stanowią natomiast restauracje, pizzerie i bary umiejscowione na terenie Gminy, jak i punkty gastronomiczne wchodzące w skład obiektów bazy noclegowej Gminy.

Sezon turystyczny na terenie Gminy obejmuje głównie miesiące wakacyjne. Wynika to zarówno z uwarunkowań przyrodniczych jak i obecnej oferty turystycznej.
Z noclegów w 2013 roku skorzystało łącznie ponad 29 tysięcy osób, co potwierdza, iż Gmina Witkowo postrzegana jest przez turystów jako potencjalne miejsce wypoczynku, natomiast liczba udzielonych noclegów wynosiła prawie 82 tysiące, co może wskazywać, że przeciętna długość pobytu wynosi około 3 dni.
Zgodnie z danymi przedstawionymi w tabeli 10, obserwuje się niewielki spadek ruchu turystycznego na terenie Gminy. W latach 2008-2013 spadła liczba osób korzystających z noclegów (jednak tylko o 0,97%) jak i liczba wynajętych pokoi (spadek o 3,14%) oraz udzielonych noclegów w tych obiektach (spadek o 17,55%). Wskazuje to na konieczność ciągłych działań zmierzających do wzrostu atrakcyjności turystycznej Gminy poprzez zapewnienie infrastruktury turystycznej, jak i promocję walorów i oferty turystycznej Gminy.

Tabela 11. Zaplecze turystyczne i ruch turystyczny na terenie Gminy Witkowo w latach 2008-2013

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013
obiekty ogółem	**27**	**27**	**29**	**26**	**25**	**28**
obiekty całoroczne	2	2	2	2	2	2
miejsca noclegowe ogółem	1 696	1 672	1 921	1 726	1 615	1 615
miejsca noclegowe całoroczne	161	161	161	161	161	161
korzystający z noclegów ogółem	**29 488**	**24 054**	**23 800**	**24 705**	**24 884**	**29 202**
korzystający z noclegów turyści zagraniczni	59	120	37	30	132	38
wynajęte pokoje ogółem w obiektach hotelowych	**6 299**	**6 694**	**7 100**	**9 368**	**7 465**	**6 101**
wynajęte pokoje turystom zagranicznym w obiektach hotelowych	25	37	3	3	54	6
udzielone noclegi ogółem	**99 359**	**69 277**	**79 365**	**68 954**	**69 768**	**81 920**
udzielone noclegi turystom zagranicznym	357	156	88	98	341	154

Źródło: Dane GUS

Działania inwestycyjne Gminy podejmowane w ostatnich latach wskazują na wzrost potencjału turystycznego Gminy, wyrażony głównie poprzez rewitalizację Ośrodka Wypoczynkowego w Skorzęcinie. Na uwagę zasługuje fakt, że Gmina Witkowo przeprowadzając powyższą inwestycję przyczyniła się do rozwoju społecznego,

gospodarczego i kulturalnego swego otoczenia i za to właśnie została uhonorowana Wielkopolskim Certyfikatem ”Rzetelny Samorząd”.

W związku z tym, iż potencjał turystyczny Gminy daje możliwość zapewnienia źródła dochodów dla mieszkańców gminy, konieczne jest podjęcie działań zmierzających do wzmocnienia tej funkcji. Czynniki wpływające na atrakcyjność turystyczną Gminy, wskazujące związki przyczynowo-skutkowe pomiędzy nimi, zostały przedstawione w dalszej części niniejszego opracowania, dlatego w tym miejscu zostaną wskazane wyłącznie proponowane działania, które powinny koncentrować się na następujących obszarach problemowych:

- Wydłużenie sezonu turystycznego – obecnie ogranicza się on wyłącznie do miesięcy wakacyjnych, natomiast rozwój całorocznej bazy noclegowej oraz wdrożenie całorocznej oferty turystycznej umożliwiłoby pozyskanie turystów w ciągu całego roku.

- Wydłużenie pobytu na terenie gminy – obecne dane wskazują, że średnia długość pobytu na ternie Gminy wynosi ok. 3 dni. Wzmocnienie oferty turystycznej i kulturalnej, rozwój infrastruktury turystycznej (w tym gastronomicznej i noclegowej), a także zaproponowanie planów pobytu (np. przedstawienie wariantowej oferty spędzania czasu w ciągu 7 dni) umożliwiłoby zatrzymanie turystów na dłuższe pobyty na terenie gminy.

- Zwiększenie częstotliwości pobytu na terenie gminy – istotne jest wyeliminowanie jednorazowych pobytów turystycznych na terenie gminy. Dążeniem Gminy i jej mieszkańców powinno być, poprzez stworzenie atrakcyjnych warunków pobytu, rozwijanej oferty turystyczne, a przede wszystkim atmosfery przyjaznej dla turystów, zachęcanie do ponownego odwiedzenia Gminy. Istotne może okazać się w tym przypadku promowanie gospodarstw agroturystycznych, które poprzez zapewnienie rodzinnej atmosfery i możliwości komfortowego wypoczynku, będą szczególnie atrakcyjne dla osób ceniących wypoczynek w miejscach spokojnych, zapewniających kontakt z naturą;

- Ukierunkowanie oferty turystycznej na konkretne grupy turystów – walory przyrodnicze gminy pretendują ją jako miejsce szczególnie sprzyjające rozwojowi agroturystyki, a także zorganizowanej turystki sportowej;

- Wzrost atrakcyjności oferty turystycznej oraz rozwój infrastruktury wpływającej na ruch turystyczny – skoordynowane działania w tym obszarze powinny skupiać się

na zapewnieniu pożądanego wizerunku gminy, poprzez działania inwestycyjne, społeczne i promocyjne. Ustalenie docelowej grupy turystów pozwoli określić:

- zakres zadań inwestycyjnych do realizacji w celu wzmocnienia potencjału zaplecza technicznego Gminy istotnego z punktu widzenia ruchu turystycznego,
- zakres oferty turystycznej skierowanej dla różnych kategorii turystów a także zapotrzebowanie na konkretne usługi związane z obsługą ruchu turystycznego i sposób świadczenia tych usług;
- zakres i metody działań promocyjnych skierowanych do określonych kategorii turystów.

Jednocześnie należy zwrócić uwagę, iż rozwój funkcji turystycznej Gminy jest uwarunkowany także od działalności rolniczej prowadzonej przez mieszkańców Gminy, zwłaszcza w kontekście dbałości o zachowanie czystości jezior i zapewnienie estetyki przestrzeni, prowadzenie produkcji rolnej nieuciążliwej dla ruchu turystycznego.

3.4. Rynek pracy i bezrobocie

W 2013 roku na terenie Gminy Witkowo zarejestrowane były 734 osoby bezrobotne, z których 57% stanowiły kobiety. W latach 2009 – 2013 liczba bezrobotnych na terenie Gminy zwiększyła się o 155%. Pomimo, iż taki wzrost bezrobocia budzi niepokój, należy pamiętać, że statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz tego zjawiska głównie ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz „pracy na czarno".

Analizując strukturę bezrobocia, należy zauważyć, że w latach 2009-2013:

- ze względu na wiek osób bezrobotnych, najliczniejszą grupę stanowiły osoby pomiędzy 26 a 50 rokiem życia, również w tej grupie nastąpił największy wzrost liczby bezrobotnych – o 79%,
- pod względem wykształcenia, wśród osób bezrobotnych najliczniejszą grupę stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem zasadniczym zawodowym (34,5%) - ich liczba wzrosła o 12,44%,
- o 101 osób (tj. o 103%) wzrosła liczba osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym i poniżej oraz wykształceniem gimnazjalnym,
- z każdym rokiem przybywa osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym, choć w dalszym ciągu ta grupa stanowi najmniejszy udział w ogólnej liczbie osób bezrobotnych w Gminie – 8,9%.

Tabela 12. Bezrobocie na terenie Gminy Witkowo w latach 2009-2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba osób bezrobotnych					
RAZEM	**472**	**548**	**632**	**718**	**734**
Kobiety	337	323	371	402	425
Mężczyźni	135	225	261	316	309
Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku	88	172	85	106	99
Liczba osób bezrobotnych wg wieku					
bezrobotni do 25 roku życia	127	190	192	189	177
bezrobotni od 26 do 50 roku życia	267	316	394	475	480
bezrobotni powyżej 51 roku życia	78	42	46	54	77
Liczba osób bezrobotnych wg wykształcenia					
wykształcenie podstawowe i poniżej i gimnazjalne	98	112	168	208	199
wykształcenie zasadnicze zawodowe	225	258	215	239	253
wykształcenie średnie	132	143	203	120	217
wykształcenie wyższe	20	32	46	51	65

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Gnieźnie

Na koniec czerwca 2014 roku, na terenie Gminy Witkowo zarejestrowanych było 655 osób bezrobotnych, co stanowiło 9,4% bezrobotnych powiatu. Gmina Witkowo jest trzecią pod względem ilości osób bezrobotnych gminą powiatu gnieźnieńskiego. Jednak należy zaznaczyć, że istnieje znacząca różnica między nią, a przodującym w tym rankingu miastem Gnieznem.

Tabela 13. Struktura bezrobocia na terenie powiatu gnieźnieńskiego (stan na koniec czerwca 2014 r.).

L.p.	Gmina/ Miasto	Bezrobotni ogółem	Kobiety
1	m. Gniezno	3582	1879
2	m. g.Czerniejewo	300	164
3	m.g. Kłecko	370	205
4	m.g. Trzemeszno	679	383
5	**m.g. Witkowo**	**655**	**378**
6	g.Gniezno	506	282
7	g. Kiszkowo	194	105
8	g. Łubowo	232	132
9	g. Mieleszyn	209	126
10	g. Niechanowo	271	155
RAZEM	**142 643**	**6 998**	**3809**

Źródło: PUP w Gnieźnie

Wykres 2. Bezrobocie na terenie gmin powiatu gnieźnieńskiego (stan na koniec czerwca 2014r.)

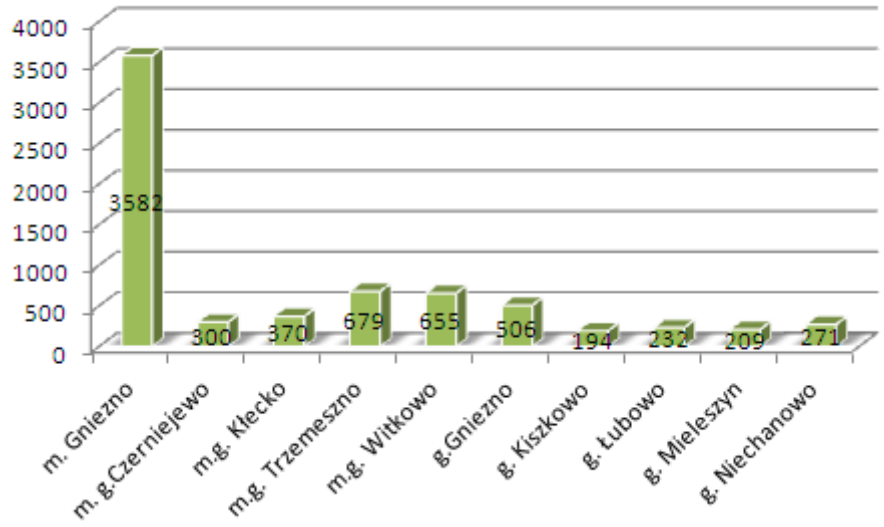

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Gnieźnie

Brak pracy lub jej utrata jest przyczyną wielu bardzo niepokojących zjawisk społecznych (tj. patologia, przestępczość czy uzależnienia od alkoholu), a także czynnikiem skutecznie ograniczającym popyt wewnętrzny. Długotrwałe występowanie tych efektów bezrobocia w konsekwencji wpłynie bezpośrednio na wzrost wydatków Gminy Witkowo na pomoc społeczną w zakresie likwidacji lub minimalizacji tych zjawisk, jak również na pogorszenie wizerunku i atrakcyjności osiedleńczej i inwestycyjnej Gminy.

Chcąc zmniejszać poziom bezrobocia, należałoby skutecznie pozyskiwać nowych inwestorów, a także stwarzać odpowiednie warunki do prowadzenia działalności

gospodarczej na swoim terenie m.in. poprzez tworzenie odpowiedniego systemu zachęt dla nowych przedsiębiorców lub poprzez wyznaczanie odpowiednich terenów inwestycyjnych.

4. Usługi publiczne na terenie Gminy Witkowo

4.1. Usługi społeczne

Jednym z czynników warunkujących atrakcyjność osiedleńczą jest dostępność usług społecznych. Podczas wyboru nowego miejsca zamieszkania brane są pod uwagę przede wszystkim: dostęp do oświaty oraz jakość oferty edukacyjnej, oferta kulturalna, baza sportowo-rekreacyjna, dostęp do opieki zdrowotnej, a także poziom bezpieczeństwa publicznego. Od stanu infrastruktury społecznej zależy także jakość życia obecnych mieszkańców Gminy i ich szanse rozwoju.

4.1.1. Oświata i nauka

Na terenie Gminy Witkowo funkcjonują następujące placówki oświatowe:

- Przedszkole Miejskie im. Bajka Witkowo, ul. Powstańców Wlkp. 17,
- Przedszkole im. Powstańców Wlkp. Mielżyn, ul. Strzałkowska 1,
- Niepubliczne Przedszkole Ochronka im. Dzieciątka Jezus, Witkowo, ul. Czerniejewska 2,
- Niepubliczne Przedszkole, Gorzykowo 3,
- Zespół wychowania przedszkolnego Akademia Rozwoju, ul. Gnieźnieńska 16,
- Niepubliczne Przedszkole Domowe Przedszkole, ul. Zakole 3,
- Szkoła Podstawowa im. Lotnictwa Polskiego Witkowo, ul. Czerniejewska 14,
- Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wlkp. Mielżyn, ul. Strzałkowska 1,
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa, Gorzykowo 3,
- Gimnazjum im. A. Borysa Witkowo, ul. Poznańska 47,
- Gimnazjum im. Powstańców Wlkp. Mielżyn, ul. Strzałkowska 1,
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Dezyderego Chłapowskiego w Witkowie, ul. Warszawska 29, 62-230 Witkowo.

Placówki szkolne znajdujące się na terenie Gminy są wyposażone w pracownie komputerowe, a także w infrastrukturę niezbędną do uprawiania sportu i rekreacji. Szkoły zapewniają również:

- kompetentnych nauczycieli i wychowawców,
- opiekę oraz przyjazne, bezpieczne i korzystne dla zdrowia warunki edukacji,
- poszanowanie praw ucznia,
- warunki prawidłowego rozwoju psychofizycznego i rekreacji,
- możliwość poznawania regionu i kraju.

Dodatkowo placówki starają się w sposób ciekawy i interesujący organizować czas wolny swoim podopiecznym. Uzdolnieni uczniowie mogą zawsze liczyć na fachową pomoc swoich nauczycieli, którzy wspierają w rozwoju oraz umacniają poczucie własnej wartości. W zależności od zainteresowań młodzieży prowadzone są różnorodne zajęcia pozalekcyjne.

PRZEDSZKOLA

Opieka przedszkolna na terenie Gminy Witkowo jest bardzo dobrze rozwinięta. Funkcjonują tu bowiem przedszkola i oddziały przedszkolne. Łącznie na koniec 2013 roku do tych placówek uczęszczało 550 dzieci.

Dzięki tak dobrze rozwiniętej opiece i edukacji przedszkolnej, Gmina zapewnia rodzinom dzieci (zwłaszcza młodym matkom) możliwość podjęcia lub kontynuacji pracy po powrocie z urlopu wychowawczego, zwiększając tym samym ich szanse na rynku pracy. W każdej placówce publicznej zapewniony jest dostęp do wykwalifikowanej kadry. Każda z placówek posiada bogatą ofertę spędzania czasu dla dzieci, w tym: gry i zabawy dydaktyczne, zajęcia plastyczne, zabawy taneczne i ruchowe, nauka samodzielności, pobyt na świeżym powietrzu. Sympatyczni pracownicy, urozmaicone zajęcia i towarzystwo rówieśników sprawia, że dzieci chętnie przychodzą do przedszkoli.

Tabela 14. Przedszkola na terenie Gminy Witkowo (stan na 31.12.2013 r.)

Przedszkola / Oddziały przedszkolne				
Nazwa placówki (adres)	**Liczba dzieci**	**Pracownicy pedagogiczni (w etatach)**	**Pracownicy obsługi (w etatach)**	**Rodzaj placówki (publiczna / niepubliczna)**
Przedszkole Miejskie im. Bajka Witkowo, ul. Powstańców Wlkp. 17	315	22,36	23,00	publiczna
Przedszkole im. Powstańców Wlkp. Mielżyn, ul. Strzałkowska 1	74	-	-	publiczna
Oddział przedszkolny przy Szkole Podstawowej im. Lotnictwa Polskiego, Witkowo, ul. Czerniejewska 14	46	2,00	0,00	publiczna
Niepubliczne Przedszkole Ochronka im. Dzieciątka Jezus, Witkowo, ul. Czerniejewska 2	45	2,72	0,00	niepubliczna
Niepubliczne Przedszkole, Gorzykowo 3	27	2,00	0,50	niepubliczna
Zespół wychowania przedszkolnego Akademia Rozwoju 62-230 Witkowo, ul.	43	-	-	niepubliczna

Gnieźnieńska 16				
Niepubliczne Przedszkole Domowe Przedszkole 62-230 Witkowo, ul. Zakole 3	6*	-	-	niepubliczna

* Placówka została utworzona w 2014 roku, dlatego w tabeli podano liczbę dzieci w 2014 roku.

Źródło: Dane Urzędu Gminy i Miasta w Witkowie

18 stycznia 2014 r. weszły w życie zmiany do ustawy o systemie oświaty, dotyczące rekrutacji do publicznych przedszkoli i szkół. W I etapie rekrutacji do przedszkoli przyjmuje się wyłącznie dzieci zamieszkałe w Gminie Witkowo. Postępowanie rekrutacyjne prowadzone jest na wniosek rodzica/opiekuna prawnego złożony u dyrektora przedszkola. W przypadku większej liczby kandydatów niż miejsc w I etapie postępowania brane są pod uwagę kryteria ustawowe: wielodzietność rodziny, niepełnosprawność w rodzinie, samotne wychowywanie dziecka, objęcie dziecka pieczą zastępczą.

W przypadku wolnych miejsc, przedszkole organizuje II etap postępowania rekrutacyjnego. Wówczas brane są pod uwagę kryteria przyjęte przez dyrektora przedszkola w uzgodnieniu z Burmistrzem Gminy i Miasta Witkowo: każdy z rodziców/opiekunów pracuje, lokalizacja przedszkola najbliżej miejsca zamieszkania, lokalizacja przedszkola najbliżej miejsca pracy jednego

z rodziców/opiekunów, dziecko posiada rodzeństwo korzystające z usług przedszkola, dziecko objęte opieką kuratora sądowego/asystenta rodziny, deklarowany pobyt powyżej 5 godzin dziennie.

Postępowania rekrutacyjne prowadzone są przez komisje powołane przez dyrektorów placówek przedszkolnych.

SZKOŁY PODSTAWOWE

Na terenie Gminy Witkowo funkcjonują trzy szkoły podstawowe, z których jedna posiada status szkoły niepublicznej. W 2013 roku uczęszczało do nich 802 uczniów.

W tabeli 14 zawarto zestawienie informacji dotyczących funkcjonowania placówek oświatowych zlokalizowanych na terenie Gminy Witkowo w roku 2013.

Tabela 15. Wykaz szkół podstawowych na terenie Gminy Witkowo (stan na 31.12.2013 r.)

Szkoły podstawowe				
Nazwa placówki (adres)	**Liczba dzieci**	**Pracownicy pedagogiczni (w etatach)**	**Pracownicy obsługi (w etatach)**	**Rodzaj placówki (publiczna / niepubliczna)**
Szkoła Podstawowa im. Lotnictwa Polskiego Witkowo, ul. Czerniejewska 14	664	55,50	16,00	publiczna
Szkoła Podstawowa im.	111	21,64	11,00	publiczna

Powstańców Wlkp. Mielżyn, ul. Strzałkowska 1				
Niepubliczna Szkoła Podstawowa, Gorzykowo 3	27	4,80	1,50	niepubliczna

Źródło: Dane Urzędu Gminy i Miasta w Witkowie

Kształcenie ogólne w szkole podstawowej tworzy fundament wykształcenia. Szkoła łagodnie wprowadza uczniów w świat wiedzy dbając o ich harmonijny rozwój intelektualny, etyczny, emocjonalny, społeczny i fizyczny.

Wyniki testu 6-klasistów w 2013 roku dla przeciętnego ucznia klasy VI w Gminie Witkowo kształtowały się na poziomie średnio 21,86 punktów i były niższe niż średnia dla kraju i województwa wielkopolskiego. Podobnie było z wynikami testu przeprowadzonego w 2012 roku.

Tabela 16. Wyniki testów 6-klasistów w Gminie Witkowo w roku szkolnym 2011/2012 i 2012/2013

Wyszczególnienie	2012	2013
Wynik ogólny kraj	22,75	24,03
Wynik ogólny województwo wielkopolskie	21,98	23,37
Wynik ogólny Gmina Witkowo	**20,73**	**21,86**

Źródło: Urząd Gminy i Miasta w Witkowie, http://www.oke.poznan.pl

GIMNAZJA

Na terenie Gminy zlokalizowane są 2 gimnazja publiczne będące w zarządzie Gminy Witkowo. Na koniec 2013 roku do obu szkół uczęszczało 444 uczniów.

Tabela 17. Wykaz szkół gimnazjalnych na terenie Gminy Witkowo (stan na 31.12.2013 r.)

Gimnazja				
Nazwa placówki (adres)	**Liczba dzieci**	**Pracownicy pedagogiczni (w etatach)**	**Pracownicy obsługi (w etatach)**	**Rodzaj placówki (publiczna / niepubliczna)**
Gimnazjum im. A. Borysa Witkowo, ul. Poznańska 47	387	40,50	15,00	publiczna
Gimnazjum im. Powstańców Wlkp. Mielżyn, ul. Strzałkowska 1	57	-	-	publiczna

Źródło: Dane Urzędu Gminy i Miasta w Witkowie

Oferta ww. palcówek gimnazjalnych zarządzanych przez Gminę Witkowo, dostosowana jest do zainteresowań i zdolności swoich uczniów. Liczba godzin lekcyjnych w ramach danego przedmiotu jest dostosowana do profilu danej klasy. Ponadto, uczniowie mogą uczestniczyć

w kołach zainteresowań prowadzonych przez każdą z placówek oraz brać udział w różnorodnych konkursach. Angażują się również w wiele inicjatyw szkolnych, dzięki czemu rozwijają swoje umiejętności organizatorskie.

Uczniowie III klas gimnazjum w latach 2012 i 2013 przystąpili do obowiązkowego testu gimnazjalnego. Jego wyniki w Gminie Witkowo na tle wyników województwa wielkopolskiego przedstawia tabela 18.

Tabela 18.Wyniki testów gimnazjalnych w Gminie Witkowo w roku szkolnym 2011/2012 i 2012/2013

Wyszczególnienie		Rok 2012		Rok 2013	
		Gmina Witkowo	województwo wielkopolskie	Gmina Witkowo	województwo wielkopolskie
Część humanistyczna	język polski	61,94	62,97	59,33	59,99
	historia	58,07	59,89	52,86	56,56
Część matematyczno-przyrodnicza	matematyka	43,29	46,25	46,15	47,52
	przyrodnicze	47,66	48,98	58,17	58,18

Źródło: http://www.oke.poznan.pl

Analizując wyniki z poszczególnych części egzaminu i w poszczególnych latach należy zauważyć, że wyniki uczniów Gminy były nieco słabsze niż średnia dla całego województwa.

SZKOŁY ŚREDNIE

Na terenie Gminy Witkowo funkcjonuje również placówka, dla której organem prowadzącym jest powiat gnieźnieński. Jest nią

- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Dezyderego Chłapowskiego w Witkowie, ul. Warszawska 29, 62-230 Witkowo.

Na koniec 2013 roku uczęszczało do niej 297 uczniów.

Tabela 19. Szkoły średnie na terenie Gminy Witkowo (stan na 31.12.2013 r.)

Szkoły średnie				
Nazwa placówki (adres)	Liczba dzieci	Pracownicy pedagogiczni (w etatach)	Pracownicy obsługi (w etatach)	Rodzaj placówki (publiczna / niepubliczna)
Zespól Szkół Ponadgimnazjalnych im. Dezyderego Chłapowskiego w Witkowie ul. Warszawska 29 62-230 Witkowo	297	28,60	4	publiczna

Źródło: Dane Urzędu Gminy i Miasta w Witkowie

Na podstawie prognozy ludności na lata 2011-2035 sporządzonej przez GUS dla powiatu gnieźnieńskiego stworzono prognozę liczby ludności z podziałem na grupy wieku na terenie Gminy Witkowo.

Wykres 3. Prognoza liczby ludności dla Gminy Witkowo do 2020 roku [osoba]

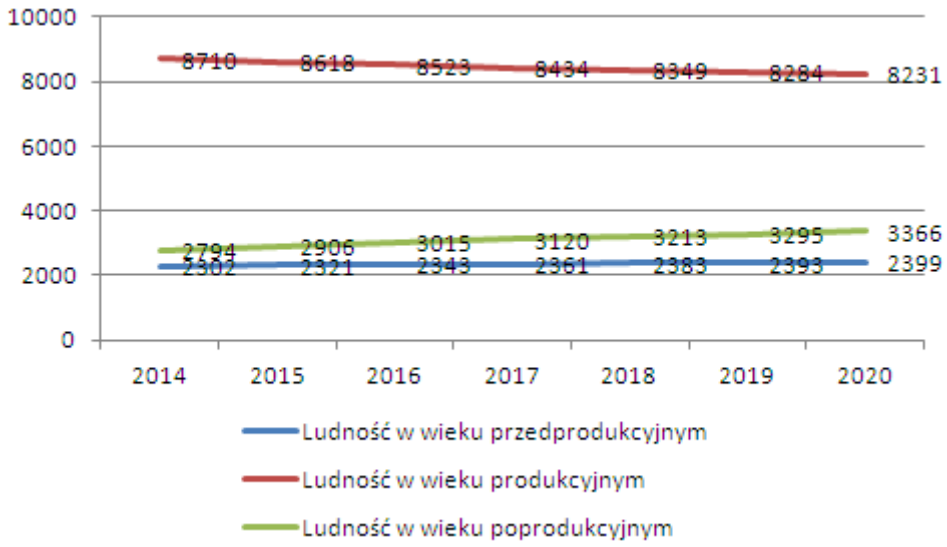

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Obserwowana w ciągu ostatnich kilku lat w skali kraju i Europy zmiana modelu rodziny (2+1) potwierdza, że coraz mniejszy jest udział rodzin wielodzietnych. Również migracje rodzin w celach zarobkowych pociągają za sobą spadek liczby dzieci na danym terenie. W związku z tym, Gmina Witkowo zamierza realizować działania zwiększające jej atrakcyjność osiedleńczą i inwestycyjną. Atrakcyjne warunki do zamieszkania będą skutkowały napływem nowych mieszkańców (w tym rodzin z dziećmi), dzięki czemu liczba uczniów w szkołach utrzyma się na poziomie zbliżonym do obecnego a nawet wzrośnie. Tym samym Gmina zapewni odpowiednie dochody z tytułu subwencji oświatowej, a także wyeliminuje ewentualną konieczność racjonalizacji sieci szkół na swoim terenie. Z kolei atrakcyjne warunki inwestycyjne to szansa na nowe miejsca pracy, co zminimalizuje zjawisko migracji części mieszkańców poza teren Gminy Witkowo w celach zarobkowych.

4.1.2. Ochrona zdrowia

Istotnym elementem infrastruktury społecznej jest system ochrony zdrowia. Jego poziom w sposób znaczący wiąże się z jakością wykonywanej pracy przez mieszkańców oraz wpływa na wydatki budżetu. Dostęp do infrastruktury ochrony zdrowia zależy przede wszystkim od liczby instytucji świadczących usługi zdrowotne, ich rozmieszczenia oraz kosztów usług.

Podstawową opiekę zdrowotną mieszkańcom Gminy zapewniają:

- Zespół Lekarzy Rodzinnych VITA s.c.,

- Niepubliczny Zakład Opieki zdrowotnej WSP LEK,
- 3 Poradnie stomatologiczne,
- Poradnie specjalistyczne: ortopedyczna, chirurgiczna, okulistyczna, neurologiczna, kardiologiczna, RTG, psychologiczna, zdrowia psychicznego.

W ramach **Zespołu Lekarzy Rodzinnych VITA s.c.** funkcjonuje:

- przy ul. Polnej 4 w Witkowie:
  - Poradnia ogólna dla dorosłych,
  - Poradnia dziecięca,
  - Gabinet zabiegowy,
  - Punkt szczepień,
  - Gabinet USG,
  - Poradnia okulistyczna,
  - Poradnia neurologiczna,
  - Poradnia ortopedyczna,
  - Gabinet fizjoterapii,
  - Gabinet rehabilitacji.
- przy ul. Wiejskiej 3/A w Witkowie:
  - Laboratorium analityczne.
- przy ul. Czerniejewskiej 12 w Witkowie:
  - Gabinet higieny szkolnej SP nr 2,
  - Gabinet higieny szkolnej SP nr 3.
- przy ul. Poznańskiej 49 w Witkowie:
  - Gabinet higieny szkolnej w Gimnazjum w Witkowie.
- przy ul. Warszawskiej 29 w Witkowie:
  - Gabinet higieny szkolnej w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Witkowie.
- przy ul. Strzałkowskiej 1 w Mielżynie:
  - Gabinet higieny szkolnej w Zespole Szkolno-Przedszkolnym i Gimnazjum w Mielżynie.

W ramach **Wojskowej Specjalistycznej Przychodni Lekarskiej w Witkowie SPZOZ** przy ul. Żwirki i Wigury 9 w Witkowie funkcjonuje:

- Gabinet Lekarza POZ Nr 1,
- Gabinet Lekarza POZ Nr 2,
- Gabinet Pielęgniarki Środowiskowo-Rodzinnej,
- Gabinet Położnej Środowiskowo-Rodzinnej,
- Gabinet Dermatologiczny,

- Gabinet Neurologiczny,
- Gabinet Ginekologiczno-Położniczy,
- Gabinet Chirurgii Ogólnej,
- Gabinet Okulistyczny,
- Gabinet Otolaryngologiczny,
- Gabinet Psychiatryczny,
- Gabinet Psychologiczny,
- Gabinet Ortopedyczny,
- Gabinet Kardiologiczny,
- Gabinet Urologiczny,
- Gabinet Medycyny Pracy,
- Gabinet Zabiegowy,
- Gabinet Zabiegowy Specjalistyczny,
- Punkt Sczepień,
- Gabinet Stomatologiczny,
- Pracownia Diagnostyki Obrazowej,
- Pracownia Diagnostyki Laboratoryjnej,
- Pracownia USG,
- Pracownia EKG.

Prócz tego, mieszkańcy Gminy Witkowo mogą skorzystać z usług 11 prywatnych gabinetów lekarskich i 10 pielęgniarek świadczących usługi pielęgniarskie w domu pacjenta. Dostęp do leków i środków opatrunkowych na terenie Gminy Witkowo jest zapewniany za pośrednictwem 4 aptek.

4.1.3. Sport i rekreacja

Sport w Gminie Witkowo jest nieodzownym elementem życia wielu jej mieszkańców, dlatego też Gmina wspiera rozwój dyscyplin sportowych zarówno finansowo, jak i rzeczowo.

Ważną rzeczą jest systematyczne tworzenie i rozbudowa niezbędnej bazy sportowej w Gminie, która już przyczyniła się do poprawy warunków uprawiania sportu, a w niedługim czasie może zaowocować osiąganiem coraz lepszych wyników przez młodzież oraz zwiększeniem zainteresowania uprawianiem sportu w Gminie. Gmina pracuje też nad stworzeniem warunków i możliwości dzieciom do rozwijania zainteresowań sportowych poprzez stworzenie atrakcyjnej oferty, która będzie uwzględniała zainteresowania potencjalnych uczestników.

Głównym celem Gminy jest więc inicjowanie i organizowanie projektów własnych, współpraca ze środowiskami oświatowymi i sportowymi, realizacja ich potrzeb i oczekiwań,

zachęcanie lokalnej społeczności do podejmowania różnorodnych form aktywności rekreacyjnej i sportowej.

Działalność sportowo – rekreacyjną na rzecz mieszkańców Gminy Witkowo realizują: Gmina samodzielnie oraz w zakresie zarządzania podległymi obiektami – Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Witkowie.
Działalność sportowo – rekreacyjną Gmina Witkowo prowadzi w oparciu **o bazę sportowo – rekreacyjną**, na którą składają się:

- Hala Widowiskowo - Sportowa w Witkowie, przy ul. Czerniejewskiej w skład której wchodzą: hall główny, sala sportowa, pełnowymiarowa płyta boiska, strzelnica do broni pneumatycznej, sale do ćwiczeń korekcyjnych, fizykoterapii, zespół szatni oraz pomieszczenie gastronomiczne (hala posiada także antresolę z dojściem do trybun dla widzów, którzy mogą podziwiać sportowców podczas licznych rozgrywek),
- Sala sportowa w Witkowie, przy ul. Poznańskiej,
- Sala sportowa w Mielżynie,
- Kompleks sportowy w Mielżynie,
- Kompleks sportowy w Ruchocinku,
- Boisko wielofunkcyjne przy ul. Czerniejewskiej,
- Kompleks boisk „Orlik" przy ul. Wrzesińskiej,
- Stadion Miejski w Witkowie,
- Kompleks boisk sportowych na terenie Ośrodka Wypoczynkowego w Skorzęcinie.

Przyszłość sportu na terenie Gminy Witkowo rysuje się bardzo obiecująco. Gmina kładzie bowiem duży nacisk na rozwój bazy sportowo-rekreacyjnej. Dzięki istnieniu warunków do uprawiania sportu i rekreacji, tj. boisk sportowych i sal gimnastycznych, zauważalny jest wzrost zainteresowania aktywnym wypoczynkiem wśród mieszkańców Gminy. Podjęto również działania, których celem jest wybudowanie krytej pływalni oraz „Centrum Kultury" w Witkowie. Dzięki takim inicjatywom, zwiększają się możliwości Gminy pod względem organizowania imprez sportowych, jak również kulturalnych.

Rozwijającymi się amatorsko dziedzinami sportowymi są przede wszystkim: piłka nożna, siatkówka, koszykówka, lekkoatletyka, tenis stołowy oraz tenis ziemny. Na terenie Gminy działają również **kluby sportowe**:

- GKS „VITCOVIA" Witkowo,
- UKS „BŁYSK" przy ZSP w Witkowie,
- UKS „ISKRA" – Gimnazjum w Witkowie,
- UKS „OLIMP"- SP w Witkowie,

- UKS „ORŁY”- Gorzykowo,
- UKS „SOKOŁY” – Zespół Szkolno - Przedszkolny Mielżyn,
- UKS „ORGANIZATOR” – O K S i R w Witkowie,
- KS „MMA Witkowo”.

Do pozostałych **stowarzyszeń i organizacji** działających na terenie Gminy Witkowo **w zakresie sportu, rekreacji i turystyki** należą:

- ✓ Polski Związek Wędkarski Koło,
- ✓ Kurkowe Bractwo Strzeleckie w Witkowie,
- ✓ Stowarzyszenie – Centrum Edukacyjno Wypoczynkowe „GAJÓWKA”,
- ✓ Polski Związek Hodowców Gołębi Pocztowych w Gnieźnie,
- ✓ Regionalny Związek Pszczelarzy Konin – Koło Witkowo,
- ✓ Koło Łowieckie Nr 99 „Krzyżówka”,
- ✓ Koło Łowieckie Nr 92 „Leśnik”,
- ✓ Koło Łowieckie Nr 91 „Szarak”,
- ✓ Koło Łowieckie Nr 90 „Łoś”,
- ✓ Gminny Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych-Witkowo,
- ✓ Stowarzyszenie Centrum Rehabilitacyjno – Kulturalne „PROMYK” w Gnieźnie - Oddział w Witkowie,
- ✓ Rodzinny Ogród Działkowy im. Gen. K. Świerczewskiego,
- ✓ Rodzinny Ogród Działkowy im. Ludowego Lotnictwa Polskiego.

W Gminie Witkowo co roku organizowany jest szereg **imprez sportowo-rekreacyjnych** o zasięgu gminnym, regionalnym jak i ogólnopolskim. Wiele z nich posiada długoletnią tradycję. Wszystkie wydarzenia sportowe organizowane i współorganizowane przez Urząd Gminy i Miasta w Witkowie mają charakter masowy i ogólnodostępny i przeznaczone są przede wszystkim dla mieszkańców Gminy Witkowo. Szczególny nacisk kładzie się na rozwój sportu amatorskiego, organizując rozgrywki i turnieje w różnych dyscyplinach sportowych. Organizowane zawody sportowe cieszą się dużą popularnością również wśród startujących. Poniżej przedstawiono zestawienie imprez zorganizowanych bądź współorganizowanych przez Gminę Witkowo:

- ✓ Akcja „FERIE – ZIMA 2014”,
- ✓ IX Regionalny Turniej Piłki Siatkowej Drużyn Mieszanych Old-Bojów,
- ✓ Otwarty Turniej Szkół Podstawowych W UNIHOCKA,
- ✓ Witkowska Liga Halowej Piłki Nożnej – Rocznik 1998 I Młodsi,
- ✓ Gminny Turniej Tenisa Stołowego Szkół Podstawowych,
- ✓ Gminny Turniej UNIHOCKA Klas IV Szkół Podstawowych,
- ✓ Halowe Mistrzostwa Witkowa I Powiatu Modeli Balonów,

- ✓ XV Wielkopolskie Zawody Radnych, Wójtów, Burmistrzów, Prezydentów I Starostów Gmin, Powiatów I Sejmików Wojewódzkich W Tenisie Stołowym,
- ✓ VII Mistrzostwa Oddziału Powiatowego Związku OSP W Tenisie Stołowym,
- ✓ XVI Gminny Plebiscyt „Na Najlepszego Sportowca Roku 2013”,
- ✓ Mistrzostwa Gminy I Miasta W Piłce Koszykowej Szkół Podstawowych I Gimnazjów,
- ✓ Halowy Turniej Mini Piłki Nożnej Klas V-VI Szkół Podstawowych,
- ✓ Otwarty Turniej Piłki Koszykowej Dla Szkół Podstawowych Powiatu Gnieźnieńskiego Dziewcząt,
- ✓ Mistrzostwa Gminy I Miasta W Piłce Siatkowej Szkół Podstawowych I Gimnazjów,
- ✓ Mistrzostwa Powiatu W Strzelaniu Z Karabinka Pneumatycznego Dla Szkół Gimnazjalnych,
- ✓ Otwarty Turniej Piłki Koszykowej Dla Szkół Gimnazjalnych Powiatu Gnieźnieńskiego Chłopców,
- ✓ XI Wielkanocny Turniej Szkół Podstawowych Klas I-III,
- ✓ Drużynowe Mistrzostwa Gminy W Tenisie Stołowym Szkół Podstawowych,
- ✓ Mistrzostwa Gminy W „RZUCANCE SIATKARSKIEJ” - Klas IV Szkół Podstawowych,
- ✓ Otwarte Mistrzostwa Gminy W Tenisie Stołowym,
- ✓ Wiosenne Biegi Przełajowe Szkół Podstawowych I Gimnazjów,
- ✓ Otwarty Turniej Piłki Nożnej Na Sztucznej Trawie – Rocznik 2001 I Młodsi,
- ✓ Mistrzostwa Gminy Szkół Podstawowych W MINI Piłce Nożnej,
- ✓ 4 - Bój LA Szkół Podstawowych,
- ✓ Witkowski Turniej W MINI Piłkę Nożną Klas IV Szkół Podstawowych,
- ✓ V Rodzinno-Strażacki Rajd Rowerowy,
- ✓ Gala Sportów Walki „MMA”,
- ✓ Gminny Turniej Piłkarski Szkół Gimnazjalnych,
- ✓ Gminny Turniej Piłki Nożnej Na Sztucznej Trawie Klas II – IV Szkół Podstawowych,
- ✓ DZIEŃ DZIECKA,
- ✓ Gminny Turniej Piłki Nożnej 6-Cio Osobowej Z Okazji DNI WITKOWA,
- ✓ Eliminacje Mistrzostw Polski Jachtów Żaglowych Sterowanych Radiem W Klasie F5E,
- ✓ Mistrzostwa Wielkopolski W Piłce Nożnej Plażowej,
- ✓ Gminny Turniej Piłki Nożnej 6-Cio Osobowej Z Okazji ŚWIĘTA PLONÓW,
- ✓ Witkowska Liga Piłki Nożnej Na Sztucznej Trawie,
- ✓ XIV Uliczne Biegi Szkolne – Witkowo 2014,
- ✓ Piastowski Turniej Osób Niepełnosprawnych „SPRAWNI INACZEJ”,
- ✓ VIII Gminny „Jesienny” Turniej Piłki Nożnej Szkół Podstawowych,
- ✓ X Turniej Integracyjny Klas I Gimnazjów W Halowej Piłce Nożnej,
- ✓ X Turniej Rekreacyjny Gimnazjów W Piłce Siatkowej Drużyn Mieszanych,

- ✓ Otwarty Turniej W Piłce Siatkowej Mężczyzn,
- ✓ XII Mistrzostwa Gminy W Halowej Piłce Nożnej,
- ✓ XII Mikołajkowy Turniej Przedszkoli I Oddziałów Przedszkolnych,
- ✓ XIV Turniej Halowej Piłki Nożnej Trampkarzy Im. Walentego Olczaka,
- ✓ Mikołajkowy Turniej Tenisa Stołowego,
- ✓ XXI Ogólnopolski Nocny Turniej Szachowy „Świąteczny".

4.1.4. Kultura

Potrzeby kulturalne mieszkańców Gminy Witkowo zaspokajane są przez następujące jednostki i obiekty:

- Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Witkowie,
- Biblioteka Miejsko-Gminna,
- świetlice wiejskie,
- organizacje pozarządowe.

Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Witkowie jest gminną instytucją kultury. Siedziba Ośrodka mieści się w Witkowie przy ul. Sportowej 15, a terenem działania jest Gmina i Miasto Witkowo. Jak zostało wskazane w Statucie, podstawowym zadaniem Ośrodka jest zaspokajanie potrzeb i aspiracji kulturalnych społeczeństwa poprzez tworzenie i upowszechnianie różnych dziedzin kultury oraz organizowanie i popularyzacja rekreacji, sportu i turystyki na terenie Gminy Witkowo. Zgodnie z postanowieniami Statutu przedmiotem działalności Ośrodka jest:

- ✓ prowadzenie działalności promocyjnej i reklamowej w zakresie działania Ośrodka,
- ✓ rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych,
- ✓ edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę,
- ✓ gromadzenie, dokumentowanie, tworzenie, ochrona i udostępnianie dóbr kultury,
- ✓ tworzenie warunków do rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego, folkloru i sztuki ludowej oraz zainteresowań wiedzą i sztuką,
- ✓ organizowanie wystaw,
- ✓ organizowanie konkursów w różnych dziedzinach,
- ✓ organizowanie koncertów, przeglądów i festiwali,
- ✓ organizowanie i prowadzenie działalności w zakresie rekreacji, wypoczynku, sportu i turystyki,
- ✓ właściwa eksploatacja, konserwacja i modernizacja obiektów przekazanych w użytkowanie Ośrodkowi,
- ✓ prowadzenie pracowni artystycznych dla dzieci, młodzieży i dorosłych,
- ✓ tworzenie i upowszechnianie scenicznych programów artystycznych,
- ✓ popularyzacja walorów rekreacji ruchowej i turystyki,

- ✓ organizowanie zajęć, zawodów i imprez rekreacyjno - sportowych i turystycznych.

Aktualnie Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Witkowie prowadzi różnego rodzaju warsztaty i zajęcia, w tym:

1. Pracownie: plastyczną, modelarską, rękodzieła, muzyczną, taneczną,
2. Warsztaty: fotograficzne, chemiczno-fizyczne, robotyki, sportowo-rekreacyjne,
3. Zespoły: zespół śpiewaczy „My Młodzi" oraz „Kapela Odjazdowa z Witkowa", a także zespół taneczny "Kiwi, kiwi, kiwi" z OKSiR Witkowo oraz Grupa teatralna „FENOMEN".

Drugą ważną instytucją realizującą zadania własne Gminy Witkowo w zakresie kultury jest **Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Witkowie z filią w Kołaczkowie.** Zadania Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej w Witkowie określone zostały w Ustawie z dnia 25 października 1991r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. Nr 114, poz. 493 z późn. zm.) oraz Uchwałą Nr XXIV/226/05 Rady Miejskiej w Witkowie z dnia 25 listopada 2005r. w sprawie zmiany statutu Biblioteki Publicznej Gminy i Miasta Witkowo.

Miejska Biblioteka Publiczna w Witkowie znajduje się przy ul. Powstańców Wielkopolskich 17a i jest główną Biblioteką Gminy Witkowo, ułatwiającą mieszkańcom dostęp do książki, Internetu i innych usług bibliotecznych.

Na zbiory biblioteki składają się książki, czasopisma i dokumenty elektroniczne w postaci programów komputerowych i encyklopedii multimedialnych, nowością są natomiast książki mówione. Księgozbiór biblioteki jest bardzo bogaty. Liczy 40 769 woluminów, w tym 9 025 to książki dla dzieci i młodzieży, 17 443 – to literatura piękna dla dorosłych, oraz 14 301 – to literatura niebeletrystyczna.

Z usług bibliotek korzystają dzieci i młodzież, studenci, osoby pracujące i bezrobotne, emeryci i renciści. Biblioteki Gminy Witkowo podejmują cenne inicjatywy kulturalne zmierzające do aktywizacji społeczności lokalnej. Realizowane działania powstają we współpracy ze szkołami, przedszkolami i organizacjami społecznymi, jednostkami samorządowymi, a przede wszystkim z Ośrodkiem Kultury Sportu i Rekreacji. Wszystkie działania kierowane są do różnych grup społecznych.

Co roku na terenie Gminy Witkowo organizowane są **cykliczne imprezy kulturalne**, do których należą m.in.:

- ✓ Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy - XXII Finał,
- ✓ „Sobotnie Poranki w Bibliotece" – dzieci od 4 – 7 lat – cykliczne spotkania z książką,
- ✓ Koncert Kolęd,
- ✓ „Dzień Babci i Dziadka" dla czytelników- seniorów,
- ✓ „Książka na 6-tkę" – uczniowie Gimnazjum polecają dobrą książkę swoim kolegom,
- ✓ Spotkania w ramach cyklu pn. „Świat instrumentów",

- ✓ Konkurs Plastyczny „Wielkanocne Jajo” – 6-latki,
- ✓ Konkurs na najpiękniejszą palmę i pisankę wielkanocną,
- ✓ Turniej Czytelniczy pod hasłem „Czy rozwiążesz tę zagadkę” – klasy III SP,
- ✓ VIII Konkurs „Nie Wiesz – Zapytaj w Bibliotece” – Gimnazja,
- ✓ Konkurs Plastyczny – „Kochamy Bajki”- 5-latki,
- ✓ XX Gminny Przegląd Twórczości Dzieci i Młodzieży,
- ✓ „Książka w życiu pomaga” – spotkania autorskie z Anną Onichimowską – uczniowie Gimnazjum,
- ✓ Spotkanie Patriotyczne – Konstytucja 3-MAJA,
- ✓ Imprezy rozrywkowe – „MAJÓWKI”
- ✓ IV Szkolny Festiwal Kultury i Nauki
- ✓ „Wspólnie przeciw uzależnieniom” – spektakl teatralny
- ✓ XII Gminny Konkurs pt. „Zostań Mistrzem Ortografii” – dla Szkół Podstawowych i Gimnazjów
- ✓ XII Gminny Konkurs pt. „Witkowo - Moje Miasto” dla Szkół Podstawowych i Gimnazjów
- ✓ „Dni Witkowa”
- ✓ „Bajki uczą, bawią i wychowują” – spektakl teatralny – 6-latki i I klasy SP
- ✓ V Międzynarodowe Warsztaty Wokalno-Muzyczne
- ✓ Letnia Scena Plenerowa – cykl koncertów
- ✓ Dożynki Gminne – „WITKOWO 2014”
- ✓ Spotkania patriotyczne z okazji 75 rocznicy napaści Niemiec na Polskę i agresji sowieckiej na Polskę
- ✓ Książka w życiu pomaga” – spotkania autorskie z Ewą Nowak – uczniowie Gimnazjum
- ✓ Konkurs Plastyczny „Uzależnieniom mówimy NIE”- dla Szkół Podstawowych i Gimnazjów
- ✓ Powiatowy Konkurs Pieśni i Wierszy o Tematyce Patriotycznej
- ✓ Spotkanie Patriotyczne – Święto Niepodległości
- ✓ Spotkanie autorskie z Grzegorzem Kasdepke – klasy IV SP
- ✓ VI Integracyjne Spotkania z Kolędą

4.1.5. Pomoc społeczna

Jednostką organizacyjną w zakresie pomocy społecznej dla mieszkańców Gminy Witkowo jest **Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Witkowie**, który realizuje zadania własne i zlecone zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej.

Do zadań Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Witkowie należy:

- tworzenie materialnych, organizacyjnych i prawnych warunków funkcjonowania pomocy społecznej, w tym rozbudowania infrastruktury,
- zapobieganie zjawiskom rodzącym zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej oraz ich realizacja i ocena,
- przyznawanie i świadczenie pomocy materialnej, rzeczowej i usługowej,
- praca socjalna rozumiana jako działalność zawodowa, skierowana na pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskaniu zdolności do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie oraz na tworzenie warunków sprzyjających temu celowi,
- pobudzenie społecznej aktywności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych mieszkańców gminy poprzez powierzanie organizacjom pozarządowym określonych zadań i nadzór merytoryczny nad ich organizacją.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Witkowie zatrudnia kierownika, sześciu pracowników socjalnych, pięciu opiekunów domowych, dwóch pracowników prowadzących świadczenia rodzinne oraz księgową.

Ze świadczeń MGOPS w 2013 roku korzystały 693 osoby, z tego 269 z powodu bezrobocia, 124 z powodu długotrwałej choroby oraz 111 osoby z powodu niepełnosprawności. Zarówno łączna liczba korzystających z pomocy Ośrodka, jak i łączna kwota świadczeń w 2013 roku wzrosła w porównaniu do roku 2011. Należy podkreślić, że oczekiwany w wyniku realizacji odpowiedniej strategii rozwój przedsiębiorczości na terenie Gminy przyczyni się do powstawania nowych miejsc pracy, a tym samym do zmniejszania bezrobocia na terenie Gminy i spadku liczby osób bezrobotnych korzystających obecnie z pomocy OPS. Tym samym, Gmina będzie mogła część zaoszczędzonych środków finansowych przeznaczyć na inne zadania związane z pomocą społeczną lub wykorzystać zupełnie na inne cele (np. inwestycyjne).

Tabela 20. Pomoc społeczna na terenie Gminy Witkowo

Pomoc społeczna – świadczenia	Stan na dzień 31.12.2011r.	Stan na dzień 31.12.2012r.	Stan na dzień 31.12.2013r.
Liczba osób, którym przyznano świadczenie	**609**	**642**	**693**
Z powodu ubóstwa	46	44	37
Z powodu bezrobocia	200	234	269
Z powodu niepełnosprawności	99	94	111
Z powodu długotrwałej choroby	105	86	124
Z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	44	46	56

Kwota świadczeń w tys. zł [zadania własne gminy]	**1 323 898,00**	**1 373 558,00**	**1 616 289,00**
Kwota świadczeń w tys. zł [zadania zlecone gminy]	**0,00**	**0,00**	**0,00**
Liczba mieszkań socjalnych na terenie Gminy	**11**	**10**	**10**

Źródło: Dane Urzędu Gminy i Miasta w Witkowie

Na terenie Gminy Witkowo funkcjonują także świetlice środowiskowe w Szkole Podstawowej w Witkowie, Gimnazjum im. Adama Borysa w Witkowie oraz w Zespole Szkolno-Przedszkolny w Mielżynie, a także Ośrodek Terapeutyczny Urzędu Gminy i Miasta w Witkowie.

Do pozostałych **stowarzyszeń i organizacji funkcjonujących w zakresie przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, ochrony zdrowia i działalności wspierającej te działania** należą:

- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów - Zarząd Rejonowy w Witkowie,
- Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych- Koło w Witkowie,
- Związek Żołnierzy Wojska Polskiego Koło Nr 2 w Witkowie,
- Miejsko – Gminny Klub Honorowych Dawców Krwi PCK
- Stowarzyszenie Centrum Rehabilitacyjno – Kulturalne „PROMYK" w Gnieźnie - Oddział w Witkowie,
- Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży z Rodzin Dysfunkcyjnych LIDER,
- „Stowarzyszenie Aktywnych Kobiet w Małachowie".

4.1.6. Bezpieczeństwo publiczne

Na atrakcyjne warunki do zamieszkania wpływa również bezpieczeństwo publiczne. Zadania związane z utrzymaniem porządku publicznego oraz z zapewnieniem bezpieczeństwa realizowane są przez podmioty odpowiedzialne za stan bezpieczeństwa, w tym:

1. Komisariat Policji w Witkowie,
2. Jednostki OSP na terenie Gminy:
    - Ochotnicza Straż Pożarna – Witkowo,
    - Ochotnicza Straż Pożarna – Mielżyn,
    - Ochotnicza Straż Pożarna - Gorzykowo,
    - Ochotnicza Straż Pożarna – Skorzęcin,
    - Ochotnicza Straż Pożarna – Ruchocinek,
    - Ochotnicza Straż Pożarna – Wiekowo,
    - Zakładowa OSP – Kołaczkowo.

Zgodnie z informacjami Komisariatu Policji w Witkowie, w 2013 roku na terenie Gminy doszło do popełnienia 289 przestępstw – o 25,7% mniej niż w 2011 roku i o 13,0% mniej niż w roku poprzednim, oraz odnotowano 17 wypadków (w tym 1 ze skutkiem śmiertelnym).

Tabela 21. Statystyki wypadków i przestępstw na terenie Gminy Witkowo w latach 2011-2013

Wyszczególnienie	2011	2012	2013
Liczba wypadków	11	7	17
w tym ze skutkiem śmiertelnym	*1*	*0*	*1*
Liczba przestępstw	389	332	289

Źródło: Komisariat Policji w Witkowie

4.2. Usługi komunalne

4.2.1. Usługi wodociągowe i kanalizacyjne

Świadczeniem usług wodno-kanalizacyjnych na terenie Gminy Witkowo zajmuje się Zakład Gospodarki Komunalnej w Witkowie. Zakład został utworzony Decyzją Zarządu Gminy i Miasta Witkowo 1 stycznia 1992 roku z istniejącego wcześniej Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej. Zakres działalności zakładu obejmuje:

- oczyszczanie ulic, placów i terenów zieleni;
- wywóz nieczystości płynnych i stałych;
- zarząd gminnymi ujęciami wód podziemnych;
- utrzymanie w sprawności urządzeń oczyszczalni ścieków, sieci wodociągowych, kanalizacyjnych i burzowych;
- utrzymanie i oznakowanie dróg, ulic i placów gminnych;
- obsługa remontowa budownictwa komunalnego;
- utrzymanie zieleni miejskiej;
- prowadzenie robót budowlanych, remontowych, drogowych i sieciowych;
- prowadzenie szaletów publicznych;
- reprezentowanie gminy we wspólnotach mieszkaniowych;
- utrzymanie targowisk gminnych.

WODOCIĄG

Systemy zaopatrzenia w wodę posiadają miasto Witkowo oraz wszystkie wsie w Gminie Witkowo. Sieć wodociągowa obsługuje niemalże wszystkich mieszkańców Gminy.

Długość sieci wraz z przyłączami na terenie Gminy w 2013 roku wynosiła 164,7 km. Liczba przyłączy do budynków mieszkalnych wynosiła 2 045 sztuk.

Tabela 22. Stan infrastruktury wodociągowej na terenie Gminy Witkowo na koniec 2013 roku

Wyszczególnienie	Jednostka miary	Stan na dzień 31.12.2013r.
długość czynnej sieci rozdzielczej będącej w zarządzie bądź administracji gminy	km	164,7
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	2 045
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam^3	449,8 (w tym także gospodarstwom rolnym)
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	13 664

Źródło: Urząd Gminy i Miasta w Witkowie

Mieszkańcy Gminy zaopatrywani są w wodę ze studni głębinowych ze stacji uzdatniania wody znajdujących się w:

- Witkowie o średniej produkcji 2 675 m^3/d,
- Gorzykowie o średniej produkcji 316 m^3/d.

Stacje zaspakajają obecne potrzeby mieszkańców oraz umożliwiają doprowadzenie wody do wszystkich mieszkańców Gminy.

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Witkowo

KANALIZACJA

W system kanalizacyjny wyposażone jest miasto Witkowo oraz wsie Jaworowo, Odrowąż, Gorzykowo, Malenin, Małachowo – Kępe, Małachowo – Wierzbiczany, Małachowo – Szemborowice, Małachowo – Złych Miejsc, Mąkownica i Ośrodek Wypoczynkowy w Skorzęcinie. Częściowo wyposażone są także wsie Kołaczkowo, Mielżyn, Skorzęcin i Dębina.

Sieć kanalizacyjna na terenie Gminy Witkowo liczy 101,5 km oraz 1 565 sztuk przyłączy. Należy podkreślić, że miasto Witkowo jest bardziej skanalizowane niż tereny wiejskie Gminy. Na wsi z sieci kanalizacyjnej korzysta około 65%, natomiast w samym Witkowie około 97% mieszkańców.

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Witkowo

Tabela 23. Stan infrastruktury ściekowej na terenie Gminy Witkowo na koniec 2013 roku

Sieć kanalizacyjna		
Wyszczególnienie	**Jednostka miary**	**Stan na dzień 31.12.2013r.**
długość czynnej sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie bądź administracji gminy	km	101,5
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1 565
ścieki odprowadzone z budynków zamieszkałych	dam^3	259,9

ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	10 874
Oczyszczalnie ścieków		
Lokalizacja oczyszczalni ścieków	**Przepustowość oczyszczalni ścieków**	
Małachowo Wierzbiczany	max. 2 400 m^3/dobę średnia 1 383 m^3/dobę	

Źródło: Urząd Gminy i Miasta w Witkowie

Ścieki komunalne z terenu gminy doprowadzane są do biologiczno – mechanicznej oczyszczalni ścieków w Małachowie-Wierzbiczany o maksymalnej przepustowości 2 400 m^3 na dobę. Średnia przepustowość wynosi natomiast 1 383 m^3 na dobę.

W związku z tym, że sieć wodno-kanalizacyjna jest jednym z podstawowych elementów warunkujących rozwój mieszkalnictwa i przedsiębiorczości na każdym terenie, to Gmina Witkowo systematycznie i w miarę zapotrzebowania realizuje inwestycje w tym zakresie. Należy podkreślić, że podłączenie do sieci wodociągowej jest zapewnione każdemu nowemu gospodarstwu domowemu. Natomiast rozbudowa sieci kanalizacyjnej następuje w pierwszej kolejności na obszarze Gminy o większych skupiskach mieszkańców, gdzie rozbudowa ta jest uzasadniona i opłacalna ekonomicznie. W przypadku terenów, gdzie podłączenie do sieci kanalizacyjnej jest nieopłacalne, budowane są przydomowe oczyszczalnie ścieków. Tym samym należy zakładać, że rozwój budownictwa mieszkaniowego na terenie Gminy (a tym samym wzrost gęstości zaludnienia w poszczególnych miejscowościach) przyczyni się do rozwoju sieci kanalizacyjnej i przydomowych oczyszczalni ścieków, co wpłynie w konsekwencji na dalszy wzrost jej atrakcyjności osadniczej. Z kolei w przypadku terenów inwestycyjnych konieczne będzie wcześniejsze uzbrojenie tych terenów w infrastrukturę wodno-ściekową, co zachęci potencjalnych inwestorów do inwestowania na tym terenie.

4.2.2. Zaopatrzenie w energię

O stopniu atrakcyjności osiedleńczej i inwestycyjnej Gminy Witkowo świadczy również sposób zaopatrzenia w energię elektryczną, cieplną i gaz:

- **zaopatrzenie w energię elektryczną** - źródłem zasilania Gminy i Miasta w energię elektryczną jest główny punkt zasilania GPZ Witkowo, znajdujący się na terenie miejscowości Kołaczkowo. Punk zasilany jest linią wysokiego napięcia 110 kV. Dodatkowo Gmina wyposażona jest w słupowe i kubaturowe stacje transformatorowe średniego (SN) i niskiego (nn) napięcia oraz linie napowietrzne i kablowe średniego napięcia SN15 kV i niskiego napięcia nn 0,4 kV.

  Przez obszar Gminy przebiega również linia elektroenergetyczna 220kV relacji Pątnów – Czerwonak, stanowiąca ważny element krajowego systemu elektroenergetycznego.

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Witkowo

- **zaopatrzenie w gaz** – na terenie Gminy Witkowo występuje sieć gazowa dystrybucyjna wysokiego ciśnienia, która zaopatruje w gaz ziemny wysokometanowy. Przez teren Gminy przebiegają gazociąg DN 200, relacji Trzemeszno – Witkowo stacji redukcyjno – pomiarowej wysokiego ciśnienia w miejscowości Chłądowo o przepustowości Q=8000m³/h.

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Witkowo

- **zaopatrzenie w energię cieplną** – gospodarka cieplna na terenie Gminy Witkowo ma zdecentralizowany charakter. Oparta jest bowiem o kotłownie lokalne oraz paleniska indywidualne nadal zasilanych głównie węglem, gazem ziemnym, olejem oraz w niewielkim stopniu ogrzewaniem elektrycznym.
- **odnawialne źródła energii** – na terenie Gminy podejmowane są działania zmierzające do zwiększenia wykorzystania tego ekologicznego nośnika energii. Obecnie na terenie Gminy zlokalizowane są urządzenia wykorzystujące energię słoneczną, wiatrową oraz energię z biomasy.

  Na terenie miejscowości Witkówko zlokalizowana jest jedna elektrownia wiatrowa o mocy 0,5 MW, natomiast w Chłądowie zbudowano dwie elektrownie wiatrowe z których każda ma moc 0,75 MW.

  W miejscowościach Małachowo-Szemborowice i Witkówko wykorzystuje się energię z biomasy poprzez produkcję z biomasy brykietu i komponentów paszowych dla zwierząt gospodarskich.

  W 2013 roku wydano jedną decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach na budowę elektrowni wiatrowej w Chłądowie.

4.2.3. Infrastruktura komunikacyjna

Ze względu na walory lokalizacyjne, Witkowo stanowi doskonałą bazę dla inwestorów, jak i dla turystów odwiedzających Wielkopolskę.

Dogodny dojazd do Gminy zapewnia znajdująca się w pobliżu autostrady A2, która biegnie od granicy z Niemcami w Świecku, przez Poznań i Konin do Warszawy. W okolicach Wrześni zlokalizowano zjazd z autostrady, skąd dalej drogą krajową nr 92 i drogą wojewódzką nr 260 z łatwością można dojechać do Gminy Witkowo. Dodatkowymi walorami jest bliskie sąsiedztwo Gniezna oddalonego o ok. 18 km, oraz stosunkowo niedalekie sąsiedztwo jednego z największych ośrodków miejskich w kraju- Poznania (około 80 km).

Układ drogowy w Gminie Witkowo tworzą:

- Droga wojewódzka,
- Drogi powiatowe,
- Drogi gminne.

Obszar Gminy Witkowo usytuowany jest poza najważniejszymi ciągami komunikacyjnymi znaczenia krajowego. Powiązanie z siecią dróg krajowych zapewnia droga wojewódzka nr 260 (Gniezno –Witkowo-Wólka) zapewniająca dojazd do:

- autostrady A2 (poprzez drogę krajową nr 92). Najbliższe węzły zlokalizowane są w miejscowościach Września i Słupca,
- Gniezna na trasie drogi krajowej nr 5 Grudziądz (A1) – Wrocław (A8).

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Witkowo

Drogi wojewódzkie przeznaczone są dla wszystkich użytkowników, stanowią połączenie regionalnych ośrodków gospodarczych i administracyjnych w województwie oraz mają znaczenie obronne. Pod względem standardu technicznego zaliczone są do klasy G - drogi główne. Przez teren Gminy przebiega droga wojewódzka nr 260 relacji Gniezno-Wólka. Jej długość w granicach administracyjnych Gminy wynosi 11,8 km, a jej stan określany jest jako dobry.

Na obszarze Gminy występuje 11 **dróg powiatowych** o łącznej długości 86,7 km służących zapewnieniu dostępu do dróg wojewódzkich i krajowych oraz najważniejszych ośrodków w powiecie.

Tabela 24. Wykaz dróg powiatowych na terenie Gminy Witkowo

Drogi powiatowe		
Nazwa drogi lub relacja drogi	**Długość drogi w granicach Gminy (km)**	**Stan techniczny drogi**
2158P	3,2	dobry
2161P	4,7	dobry
2162P	7,6	dobry
2164P	10,8	dobry
2165P	8,9	dobry
2214P	2,3	dobry
2221P	6,7	dobry
2227P	6,1	dobry
2260P	15,6	dobry
2261P	14,6	dobry
2262P	6,2	dobry
Razem	**86,7**	**-**

Źródło: Urząd Gminy i Miasta w Witkowie

Najniższą kategorię połączeń stanowią **drogi gminne**, które zaliczone są do klasy L - drogi lokalne. Drogi gminne to drogi przeznaczone także dla wszystkich użytkowników służące

miejscowym potrzebom. Na terenie Gminy znajduje się 102,925 km dróg gminnych, których wykaz przedstawia tabela 24.

Tabela 25. Wykaz dróg gminnych na terenie Gminy Witkowo

Drogi gminne			
Nazwa drogi lub relacja drogi	**Długość drogi w granicach Gminy (km)**	**Nawierzchnia**	**Stan techniczny drogi**
Folwark - Miroszka /do granicy/	0,851	asfaltowa	dobry
Malenin - Karsewo /do granicy/	0,930	asfaltowa	zły
Gorzykowo - Karsewo /do granicy /	0,979	asfaltowa	przeciętny
Ćwierdzin - Miaty /do granicy/	4,881	asfaltowa	dobry
Gaj - Bieślin /do granicy/	2,363	asfaltowa/tłuczniowa	przeciętny
Krzyżówka - Gaj - Ostrowite Prym.	6,200	gruntowa	zły
Ćwierdzin - Gaj	2,438	asfaltowa	dobry/przeciętny
Sokołowo - Stary Dwór - Gaj	1,993	asfaltowa	zły
Kołaczkowo - Wierzchowiska - Ćwierdzin	4,550	asfaltowa	dobry
Ćwierdzin - Wierzchowiska	1,317	asfaltowa	przeciętny
Chłądowo - Ćwierdzin - Kamionka	2,434	asfaltowa	dobry
Kamionka - Kamionka / od drogi pow. nr.2164P do drogi pow. nr.2261P/	2,938	gruntowa	zły
Chłądowo - do drogi gminnej nr.290011P	1,062	asfaltowa	dobry
Skorzęcin Plaża - do drogi pow. nr.2260P	4,747	gruntowa	przeciętny
Małachowo Złych Miejsc – Małachowo Szemborowice – Małachowo Wierzbiczany	1,828	asfaltowa	dobry
Witkowo - Kamionka - Skorzęcin	4,657	asfaltowa/gruntowa	dobry/zły
Huta Skorzęcka - Wiekowo od drogi powiatowej nr.2261P do drogi gminnej nr.290013P	1,523	gruntowa	zły
Wiekowo - od drogi powiatowej nr.2261P do jeziora	1,713	asfaltowa/gruntowa	dobry/zły
Wiekowo od drogi powiatowej nr.2261P do drogi gminnej nr.290013P	1,688	asfaltowa	dobry
Wiekowo - do drogi powiatowej nr.2261P	1,832	asfaltowa	dobry
Wiekowo - Powidz / do granicy/	1,759	asfaltowa	dobry
Wiekowo - Ruchocinek /od - do dr.pow.2261/.	2,696	gruntowa	zły

Witkowo - Dębina - Ruchocinek	4,181	asfaltowa	dobry
Małachowo Kępe - Malenin	1,476	asfaltowa	przeciętny/dobry
Mąkownica - Odrowąż	2,009	asfaltowa	dobry
Odrowąż - Gorzykowo	2,171	asfaltowa	dobry
Mąkownica - Ruchocin	3,289	asfaltowa	dobry
Od drogi gminnej nr.290028P - Ruchocin	2,716	asfaltowa	dobry/przeciętny
Mielżyn - Gorzykowo	4,366	gruntowa	zły
Czajki - Gorzykowo	1,616	asfaltowa	dobry
Mielżyn - Góry /do granicy/	1,296	asfaltowa	dobry
Mielżyn - Rudy /do granicy /.	0,973	asfaltowa	zły
Ruchocinek - Głożyny - Janowo /do granicy/	4,224	gruntowa	zły
Skorzęcin - Ostrowite - Jerzykowo /do granicy/	3,867	gruntowa/asfaltowa	zły/dobry
ul .Polna	0,249	asfaltowa	przeciętny
ul. Akacjowa	0,112	asfaltowa	dobry
ul. Braci Łukowskich	0,395	asfaltowa	przeciętny
ul. Brzozowa	0,291	asfaltowa	dobry
ul. Gimnazjalna	0,164	gruntowa	zły
ul. Harcerska	0,116	asfaltowa	dobry
ul. Jasna	0,570	asfaltowa	dobry
ul. Jesionowa	0,237	asfaltowa	dobry
ul. Jodłowa	0,172	asfaltowa	dobry
ul. Komisji Edukacji Narodowej	0,087	asfaltowa	dobry
ul. Kosynierów Miłosławskich c.d.	0,948	asfaltowa	dobry
ul. Krótka	0,109	asfaltowa	dobry/przeciętny
ul. Kwiatowa	0,488	asfaltowa	przeciętny/zły
ul. Leśna	0,321	asfaltowa	dobry
ul. Lotnicza	0,405	asfaltowa	przeciętny
ul. Łąkowa	0,737	asfaltowa	przeciętny/zły
ul. Młyńska	0,785	kostka betonowa	przeciętny
ul. Modrzewiowa	0,224	asfaltowa	dobry
ul. Osiedlowa	0,614	gruntowa	przeciętny
ul. Oświatowa	0,364	asfaltowa	przeciętny
ul. Parkowa	0,150	asfaltowa	dobry
ul. Piastowska	0,262	asfaltowa	dobry
ul. Piękna	0,204	asfaltowa	dobry
ul. Piwna	0,135	asfaltowa	dobry

ul. Pogodna	0,163	asfaltowa	dobry
ul. Powstańców Wielkopolskich	0,556	asfaltowa/gruntowa	dobry/przeciętny
ul. Północna	0,562	asfaltowa	dobry/przeciętny
ul. Radosna	0,189	asfaltowa	dobry
ul. Rzemieślnicza	0,239	asfaltowa	dobry
ul. Skośna	0,232	asfaltowa	dobry
ul. Słoneczna	0,331	asfaltowa	dobry
ul. Słowiańska	0,334	asfaltowa	dobry
ul. Sosnowa	0,272	asfaltowa	dobry
ul. Spokojna	0,280	asfaltowa	dobry
ul. Sportowa	0,306	asfaltowa	przeciętny
ul. Stary Rynek	0,152	asfaltowa	przeciętny
ul. Szkolna	0,589	asfaltowa	dobry
ul. Topolowa	0,207	asfaltowa	przeciętny
ul. Tylna	0,195	asfaltowa	przeciętny
ul. Wiejska	0,128	asfaltowa	dobry
ul. Wierzbowa	0,138	asfaltowa	dobry
ul. Wincentego Witosa	0,288	asfaltowa	dobry
ul. Wodociągowa	0,631	gruntowa	przeciętny
ul. Wschodnia	0,109	asfaltowa	dobry
ul. Zachodnia	0,110	asfaltowa	dobry
ul. Zakole	0,065	asfaltowa	dobry
ul. Zielona	0,753	asfaltowa	dobry
ul. Zuchów	0,128	asfaltowa	dobry
ul. Żwirki i Wigury	0,266	asfaltowa	dobry
Razem	**102,925**	**-**	**-**

Źródło: Urząd Gminy i Miasta w Witkowie

Rysunek 3. Struktura infrastruktury drogowej na terenie Gminy Witkowo w 2013 roku

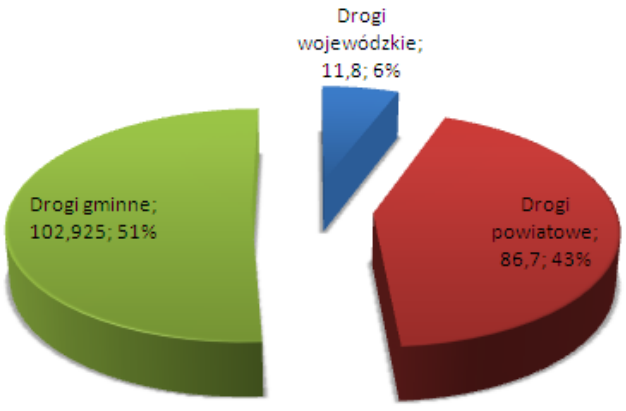

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy i Miasta w Witkowie

Na terenie Gminy Witkowo funkcjonuje sieć **chodników i ścieżek rowerowych**. Łączna długość chodników na jej terenie to 10 km, natomiast ścieżek rowerowych 6,6 km. Aby zapewnić odpowiedni poziom bezpieczeństwa ruchu drogowego mieszkańcom Gminy, planuje się dalszą rozbudowę chodników i ścieżek rowerowych na terenie Gminy Witkowo.

Przez Gminę przebiega ponadto linia kolejowa - Gnieźnieńska Kolej Wąskotorowa (GKW), łącząca Gniezno z Anastazewem. Obecnie eksploatowany jest odcinek Gniezno – Niechanowo – Witkowo – Powidz – Ostrowo w sezonie letnim na potrzeby turystyczne i na indywidualne zamówienia.

Oświetlenie uliczne zapewniające bezpieczeństwo ruchu kołowego jak i bezpieczeństwo mieszkańców występuje na terenie całej Gminy i Miasta Witkowo. Infrastruktura oświetleniowa ogólnie charakteryzuje się dobrym stanem technicznym, dzięki sukcesywnej modernizacji oraz rozbudowie. Jednak na terenie Gminy i Miasta Witkowo znajdują się także linie oświetleniowe, które wymagają wymiany (np. linia oświetleniowa w Witkowie przy ul. Kosynierów Miłosławskich – lampy WLS o mocy 100 i 150 W starego typu, Mielżyn Górny – lampy rtęciowe, Gaj – część lamp rtęciowych, Sokołowo – część lamp rtęciowych, ul. Jasna – stare lampy rtęciowe).

Transport publiczny na terenie Gminy Witkowo realizowany jest przez dwóch przewoźników. Największa częstotliwość i regularność połączeń występuje na trasie Witkowo – Gniezno.

4.2.4. Gospodarka odpadami

Na terenie Gminy Witkowo obowiązuje Regulamin utrzymania czystości i porządku. Jego wykonanie zostało powierzone Burmistrzowi Witkowa.

Regulamin określa szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Witkowo. Zgodnie z powyższym, podmiotem odpowiedzialnym za zorganizowanie odbioru i nadzorującym wywóz odpadów komunalnych jest Gmina, a nie, jak było do tej pory, właściciel nieruchomości. Pomiędzy właścicielami nieruchomości zamieszkałych, a firmami wywozowymi, odbierającymi odpady nie są zawierane żadne umowy.

Na terenie Gminy funkcjonuje Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK) w Małachowie - Wierzbiczany, który przyjmuje odpady tylko od mieszkańców Gminy.

Zasięg obowiązywania przepisów zawartych w Regulaminie obejmuje nieruchomości zamieszkałe i niezamieszkałe na terenie Gminy Witkowo. W ramach omawianych przepisów, mieszkańcy ponoszą opłatę, za którą mogą oddawać nielimitowane ilości odpadów komunalnych. Mieszkańcy gospodarstw domowych, którzy nie zdecydowali się na prowadzenie segregacji, ponoszą wyższe koszty, związane z zagospodarowaniem

odpadów komunalnych. W ramach opłaty odbierane są zarówno odpady zebrane selektywnie jak i odpady zmieszane.

Z kolei właściciele nieruchomości niezamieszkałych, na których powstają odpady komunalne (tj. firmy, instytucje publiczne itd.) są zobowiązani do samodzielnego zawarcia umowy na odbiór odpadów komunalnych z firmą wpisaną do rejestru działalności regulowanej.

Odpady gromadzone są w specjalnie do tego przeznaczonych i oznakowanych pojemnikach lub workach o odpowiednim kolorze, których wykaz znajduje się w treści Regulaminu. Odpady komunalne odbierane są od mieszkańców według ustalonego harmonogramu.

Na terenie Gminy Witkowo na koniec 2013 roku zebrano 2 919,7 ton odpadów zmieszanych oraz 183,2 tony odpadów gromadzonych selektywnie.

Tabela 26. Gospodarka odpadami komunalnymi na terenie Gminy Witkowo

Gospodarka odpadami komunalnymi zmieszanymi	
Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku ogółem w tonach	**Stan na dzień 31.12.2013r.**
Zmieszane odpady komunalne	2 919,7
Selektywna zbiórka odpadów	
Ilość zebranych odpadów gromadzonych selektywnie w tonach	**Stan na dzień 31.12.2013r.**
Papier	36,3
Metal	0,0
Szkło	81,2
Tworzywa sztuczne	37,4
Tekstylia	0,0
Odpady biodegradowalne	0,0
Gruz/odpady rozbiórkowe	17,9
Odpady wielkogabarytowe / zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny	8,1
Pozostałe odpady komunalne	Inne odpady nieulegające biodegradacji: 2,3

Źródło: Urząd Gminy i Miasta w Witkowie

Zgodnie z *Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2012-2017,* teren województwa został podzielony na 10 regionów. Gmina Witkowo należy do regionu VII. Jako instalacje dla tego regionu wskazuje się:

- Istniejące RIPOK: Brak.
- Planowane RIPOK:

  1. Regionalny Zakład Zagospodarowania Odpadów w Lulkowie:

  a) Instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzanie odpadów,

  b) Składowisko odpadów innych niż niebezpiecznych i obojętnych,

  c) Kompostownia.

Instalacją zastępczą dla Regionu VII w przypadku gdy znajdująca się w nim instalacja ulegnie awarii lub nie może przyjmować odpadów z innych przyczyn będzie instalacja regionalna z Regionu II, a więc

- Istniejące RIPOK:
  1. Kompostownia pryzmowa należąca do Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Poznaniu, Ul. Marcinkowskiego 11, zlokalizowana w gm. Suchy Las, ul. Meteorytowa 1,
  2. Składowisko odpadów innych niż niebezpiecznych i obojętnych m. Poznania, gm. Suchy Las,
  3. Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Chłądowie.
- Planowane RIPOK:
  1. Instalacja termicznego przekształcania frakcji resztkowej zmieszanych odpadów komunalnych (ITPOK) w Poznaniu.

Rysunek 4. Regiony gospodarki odpadami w województwie wielkopolskim

Źródło: Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2012-2017

4.2.5. Mieszkalnictwo

Z danych GUS wynika, że w 2012 roku na terenie Gminy Witkowo znajdowały się 4 330 mieszkania o łącznej powierzchni 321 483 m^2.

Tabela 27. Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Witkowo

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012
Ogółem						
Mieszkania	mieszk.	4 104	4 131	4 261	4 277	4 330
Izby	Izba	15 416	15 564	16 309	16 383	16 608
pow. użytkowa mieszkań	m^2	295 800	299 151	314 911	316 807	321 483
w miastach						
Mieszkania	mieszk.	2 690	2 707	2 797	2 804	2 851
Izby	Izba	9 725	9 822	10 286	10 322	10 512
pow. użytkowa mieszkań	m^2	179 438	181 606	190 827	191 765	195 468
na wsi						
Mieszkania	mieszk.	1 414	1 424	1 464	1 473	1 479
izby	Izba	5 691	5 742	6 023	6 061	6 096
pow. użytkowa mieszkań	m^2	116 362	117 545	124 084	125 042	126 015

Źródło: Dane GUS

Analizując wyposażenie budynków w instalacje techniczno-sanitarne należy zauważyć, że w 2012 roku 99,6% mieszkań na terenie miasta oraz 97,8% na obszarze wiejskim było podłączonych do wodociągu, 95,8% w mieście oraz 86,3% na wsi było wyposażonych w łazienkę, zaś 88,1% mieszkań w mieście oraz 69,1% na wsi posiadało centralne ogrzewanie.

Mimo, że z tabeli 28 wynika, że z każdym rokiem liczba mieszkań wyposażonych w instalacje techniczno-sanitarne nieznacznie rośnie, to jednak trzeba wziąć pod uwagę, że liczba mieszkań każdego roku również wzrasta.

Tabela 28. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne [%]

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012
w miastach						
wodociąg	%	99,4	99,4	99,6	99,6	99,6
łazienka	%	93,1	93,1	95,7	95,7	95,8
centralne ogrzewanie	%	85,7	85,8	87,9	87,9	88,1
na wsi						
wodociąg	%	97,0	97,0	97,7	97,8	97,8

łazienka	%	81,8	81,9	86,1	86,2	86,3
centralne ogrzewanie	%	61,2	61,4	68,8	69,0	69,1

Źródło: Dane GUS

Zadaniem własnym gminy jest tworzenie warunków do zaspakajania potrzeb mieszkaniowych swoim obywatelom. Zakres odpowiedzialności obejmuje przede wszystkim zapewnienie lokali socjalnych dla mieszkańców o niskich dochodach. Lokale socjalne służą zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych osób ubogich nieposiadających tytułu prawnego do lokalu oraz osób eksmitowanych na podstawie orzeczenia sądowego.

Potrzeby mieszkaniowe mieszkańców Gminy Witkowo do roku 2013 szacować można na podstawie ilości wniosków od osób ubiegających się o przydział lokali na przestrzeni ostatnich lat. Gmina Witkowo dysponuje 8 mieszkaniami socjalnymi oraz dwoma mieszkaniami wolnymi – rezerwowymi. Według danych MGOPS, w 2013 r. przyznano 3 mieszkania socjalne, 2 komunalne i 1 tymczasowe, natomiast na mieszkanie na terenie Gminy oczekują 72 rodziny.

5. Partnerstwa Gminy Witkowo

Gmina Witkowo realizując zadana własne, jak również inne zadania inwestycyjne, współpracuje z innymi podmiotami sektora publicznego, z którymi zawarła umowy partnerskie.

Gmina Witkowo może poszczycić się realizacją wspólnych projektów z następującymi partnerami:

- Gminą Am Dobrock - w dolnej Saksoni,
- Gminą Geetbets z Belgii,
- Gminą Samgorodek z Ukrainy,
- Lokalną Grupą Działania Stowarzyszenie Światowid,
- Związek Gmin Powidzkiego Parku Krajobrazowego,
- Gnieźnieńską Agencją Rozwoju Gospodarczego.

Współpraca pomiędzy Gminą Witkowo, a każdym z miast partnerskich będzie prowadzona w sferze rozwoju regionów m. in. w dziedzinach: gospodarka komunalna, ochrona środowiska, kultura, oświata i kształcenie zawodowe, ochrona zdrowia, turystyka i sport, wymiana delegacji młodzieży, współpraca partnerska rodzin z każdej z gmin, tworzenie oraz realizacja wspólnych projektów partnerskich.

LGD Stowarzyszenie Światowid powstało w 2004 r. Zasięg jego działania obejmuje gminy powiatu Gnieźnieńskiego: Witkowo, Łubowo, Trzemeszno, Mieleszyn, Czerniejewo, Kiszkowo, Gniezno, Niechanowo, Kłecko, czterech gmin powiatu poznańskiego ziemskiego tj.: Kostrzyn, Kleszczewo, Pobiedziska, Czerwonak oraz jedną gminę powiatu wrzesińskiego

- Nekla. Należą do niego aktywni mieszkańcy: rolnicy, przedsiębiorcy, jednostki samorządowe i organizacje pozarządowe. Głównym statutowym zadaniem Stowarzyszenia jest działalność na rzecz wielofunkcyjnego postępu i poprawy życia na wsi, przyczynianie się do tworzenia optymalnych warunków rozwoju społeczno-gospodarczego na terenie gmin zrzeszonych, budowania w społeczeństwie pozytywnego wizerunku partnerskiej współpracy międzysektorowej, a także wspieranie inicjatyw wspomagających rozwój rynku produktów regionalnych i lokalnych. Stowarzyszenie ma na cele również promowanie regionu w zakresie turystyki i nowych inwestycji.

Gmina Witkowo jest także członkiem **Związku Gmin Powidzkiego Parku Krajobrazowego**. Do Związku należy sześć gmin: Kleczew, Orchowo, Ostrowite, Powidz, Wilczyn i Gmina Witkowo. Zgodnie ze statutem Związku, do jego zadań należą w szczególności:

- działania z zakresu ochrony wód, ziemi i powietrza oraz krajobrazu, będących bazą dla rekreacji i turystyki krajowej i zagranicznej,
- działania ukierunkowane na rozwój gospodarczy tych terenów w oparciu o naturalne walory przyrodnicze,
- edukacja ekologiczna,
- wymiana doświadczeń w zakresie realizacji działań komunalnych,
- wspólne realizowanie zadań i inwestycji komunalnych oraz prowadzenie działalności gospodarczej o charakterze użyteczności publicznej,
- realizowanie Planu Ochrony Powidzkiego Parku Krajobrazowego,
- opracowanie wspólnej strategii rozwoju Powidzkiego Parku Krajobrazowego z uwzględnieniem Planu Ochrony, o którym mowa w pkt 4 oraz strategii rozwoju poszczególnych uczestników Związku,
- podejmowanie innych działań wynikających z uchwał rad gmin na rzecz ochrony środowiska, turystyki i rekreacji.

Źródło: http://ppkpowidz.republika.pl/ramki.htm

Gmina Witkowo należy również do **Gnieźnieńskiej Agencji Rozwoju Gospodarczego**, która nie działa dla osiągnięcia zysku. Została powołana w 2002 r., a jej wspólnikami są Powiat Gnieźnieński, Miasto Gniezno, Gminy: Czerniejewo, Gniezno, Kiszkowo, Kłecko, Mieleszyn, Trzemeszno i Gmina Witkowo. Jej cel to kreowanie i koordynowanie wszelkich działań w Powiecie Gnieźnieńskim ukierunkowanych na rozwój gospodarczy i społeczny regionu poprzez:

1. udzielanie poręczeń kredytów zaciąganych przez małe i średnie firmy, a także osoby bezrobotne w celu tworzenia nowych miejsc pracy oraz rozwijania działalności gospodarczej;

2. doradztwo podstawowe i zaawansowane z zakresu marketingu, zarządzania, podatków, prawa, itp.;
3. szkolenia dla właścicieli małych i średnich firm oraz klientów indywidualnych;
4. udzielanie informacji na temat pozyskiwania nowych partnerów handlowych oraz poszukiwania nowych rynków zbytu;
5. pomoc udzielaną małym i średnim firmom w ubieganiu się o krajowe oraz unijne środki pomocowe;
6. pomoc udzielaną samorządom w organizowaniu szkoleń oraz seminariów dla przedsiębiorców i osób pragnących podjąć działalność gospodarczą na terenie danej gminy;
7. pomoc udzielaną władzom lokalnym w ubieganiu się o środki pomocowe.

Źródło: http://garg.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=70&Itemid=29

6. Analiza budżetu Gminy Witkowo

6.1. Dochody budżetu Gminy Witkowo

Dane dotyczące zmiany struktury poszczególnych dochodów budżetu Gminy Witkowo w latach 2008 – 2013 przedstawiono w tabeli 29.

Tabela 29. Struktura dochodów majątkowych i bieżących Gminy Witkowo w latach 2008-2013 [zł]

Dochody	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ogółem	**27 794 043,80**	**28 368 962,31**	**34 717 073,16**	**34 847 156,77**	**39 314 119,24**	**36 493 741,12**
majątkowe	1 004 958,00	1 239 653,90	4 480 434,19	2 850 026,40	3 116 046,83	1 289 388,74
% udział	*3,62%*	*4,37%*	*12,91%*	*8,18%*	*7,93%*	*3,53%*
bieżące	26 789 085,80	27 129 308,41	30 236 638,97	31 997 130,37	36 198 072,41	35 204 352,38
% udział	*96,38%*	*95,63%*	*87,09%*	*91,82%*	*92,07%*	*96,47%*

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Struktura dochodów Gminy Witkowo na przestrzeni analizowanych lat wykazuje tendencję wzrostową. Od 2008 roku nastąpił wzrost dochodów Gminy Witkowo o 31,30%.

Udział **dochodów bieżących** w ogólnej strukturze dochodów Gminy wzrastał niemal z każdym rokiem (wyjątek stanowi rok 2013 kiedy odnotowano niewielki ich spadek). Należy również zauważyć, że dochody bieżące prawie zawsze utrzymywały poziom powyżej 90%, prócz roku 2010 gdzie ich udział wynosił 87,09%. Dochody bieżące są źródłem finansowania zadań własnych danej jednostki samorządu terytorialnego i to na ich wysokość gmina ma możliwość oddziaływania. Im większy udział mają one w budżecie, tym łatwiejszy i bardziej przewidywalny jest proces prognozowania budżetu. Wzrostowi dochodów bieżących sprzyja wzrost lokalnej bazy ekonomicznej możliwy do osiągnięcia m.in. w wyniku realizacji inwestycji służących lokowaniu nowej oraz dalszemu rozwojowi istniejącej

działalności gospodarczej oraz rozwojowi mieszkalnictwa. Procesy te z kolei w dłuższym okresie czasu zwiększają bazę podatkową.

W strukturze dochodów Gminy Witkowo zauważalne jest także występowanie co roku **dochodów majątkowych,** do których zalicza się:

- dotacje i środki przeznaczone na inwestycje,
- dochody ze sprzedaży majątku,
- dochody z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności.

Analizując strukturę dochodów Gminy Witkowo z podziałem na ich rodzaj, to największy udział w analizowanym okresie stanowiły dochody własne Gminy, a następnie subwencja i dotacje.

Tabela 30. Dochody Gminy Witkowo w latach 2008-2012 [zł]

Dochody	2008	2009	2010	2011	2012	2013
dochody własne	13 917 991,74	13 992 220,09	16 332 602,83	15 754 182,47	20 884 441,59	17 713 831,46
% udział w dochodach ogółem	*50,08%*	*49,32%*	*47,04%*	*45,21%*	*53,12%*	*48,54%*
subwencja ogółem	8 231 234,00	8 835 225,00	10 496 391,00	11 041 163,00	11 843 095,00	11 751 274,00
% udział w dochodach ogółem	*29,62%*	*31,14%*	*30,23%*	*31,68%*	*30,12%*	*32,20%*
dotacje ogółem	-	5 541 517,22	7 888 079,33	8 051 811,30	6 586 582,65	7 028 635,66
% udział w dochodach ogółem	*-*	*19,53%*	*22,72%*	*23,11%*	*16,75%*	*19,26%*
Dochody ogółem	**27 794 043,80**	**28 368 962,31**	**34 717 073,16**	**34 847 156,77**	**39 314 119,24**	**36 493 741,12**

Źródło: Dane GUS

Dochody własne

Wysokość dochodów własnych Gminy Witkowo ulegała wahaniom, jednakże w latach 2008-2013 odnotowano ponad 27% wzrost dochodów własnych.

Tabela 31. Poszczególne kategorie dochodów własnych Gminy Witkowo [zł]

Rodzaj podatku	2008	2009	2010	2011	2012	2013
podatek rolny	719 734,00	796 616,36	595 277,33	623 588,09	1 013 448,32	966 912,34
podatek leśny	48 491,00	50 560,00	45 503,00	52 700,00	65 130,00	65 878,00
podatek od nieruchomości	3 808 202,95	4 204 077,48	4 440 288,94	4 547 789,70	4 839 182,15	5 150 569,00
podatek od środków transportowych	120 286,13	101 837,74	119 829,47	118 934,48	108 933,00	104 398,04
podatek od ccp	436 366,10	271 140,89	250 650,02	315 705,80	427 545,79	389 143,09

wpływy z opłaty skarbowej	33 819,72	35 241,40	31 547,00	31 893,00	30 692,00	27 527,50
dochody z majątku	2 094 665,50	1 695 022,25	1 546 153,85	1 781 731,62	1 825 825,66	1 698 280,81
wpływy z usług	242 778,65	345 942,27	431 141,41	486 035,70	510 824,06	524 322,82

Źródło: Dane GUS

Tabela 32. Udział w podatkach stanowiących dochód państwa w Gminie Witkowo w latach 2008-2013 [zł]

Udział w podatkach stanowiących dochód państwa	2008	2009	2010	2011	2012	2013
od osób fizycznych	4 759 503,00	4 103 392,00	4 307 326,00	5 253 292,00	5 393 783,00	5 845 761,00
od osób prawnych	56 101,63	143 368,42	37 413,24	49 217,29	60 438,49	84 265,82
razem	**4 815 604,63**	**4 246 760,42**	**4 344 739,24**	**5 302 509,29**	**5 454 221,49**	**59 30026,82**

Źródło: Dane GUS

Największy udział w dochodach własnych Gminy Witkowo mają podatki stanowiące dochód państwa od osób fizycznych. Udział ten w 2013 roku wyniósł 33%. Równie wysoki udział stanowiły wpływy z tytułu podatku od nieruchomości (tj. 29,1%).

Należy podkreślić, że Gmina Witkowo może w sposób pośredni oddziaływać na wysokość dochodów z udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, m.in. poprzez systematyczne tworzenie dogodnych warunków do osiedlania się na swoim terenie.

Subwencja ogólna

Dochody z tytułu subwencji ogólnej stanowiły w roku 2008 – 29,6% ogółu dochodów Gminy Witkowo, zaś w roku 2013 – 32,2%. Subwencja oświatowa w 2013 roku stanowiła 69,9% subwencji ogółem.

Tabela 33. Udział poszczególnych części subwencji w ogólnym dochodzie Gminy Witkowo w latach 2008-2013 [zł]

Subwencja	2008	2009	2010	2011	2012	2013
część oświatowa subwencji ogólnej	6 336 221,00	7 184 405,00	7 349 778,00	7 649 661,00	8 135 076,00	8 212 962,00
uzupełnienie subwencji ogólnej	0,00	32 113,00	0,00	116 663,00	32 802,00	0,00
część równoważąca subwencji ogólnej	31 803,00	15 042,00	2 431,00	40 419,00	79 754,00	121 620,00
część wyrównawcza subwencji ogólnej	1 863 210,00	1 603 665,00	3 144 182,00	3 234 420,00	3 595 463,00	3 416 692,00
Razem	**8 231 234,00**	**8 835 225,00**	**10 496 391,00**	**11 041 163,00**	**11 843 095,00**	**11 751 274,00**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Biorąc pod uwagę, że subwencja jest formą uzupełnienia dochodów własnych, które z różnych powodów nie są dopasowane do poziomu wydatków ponoszonych przez gminę, to im większy udział subwencji w dochodach gminy, tym większe ryzyko pojawienia się trudności w długookresowym bilansowaniu budżetu. To z kolei może przełożyć się na zmniejszenie inwestycji w regionie, a w konsekwencji zwiększenie bezrobocia i wzrost przepaści w rozwoju gospodarczym w stosunku do ogółu samorządów tego samego szczebla. Efektem takiego postępowania może być jeszcze większe uzależnienie budżetu od subwencji. Należy jednak podkreślić, że subwencja jest bardziej stabilnym źródłem dochodów niż np. dochody własne.

Dotacje

Gmina otrzymuje wsparcie z budżetu państwa w formie dotacji:

- dotacji przysługującej gminie w wysokości nie pobranych kwot z tytułu ulg i zwolnień określonych w ustawie z dnia 15 listopada 1984 roku o podatku rolnym (Dz. U. z 1993 roku Nr 94, poz. 431 z późń. zm.), ustawie z dnia 28 września 1991 roku o lasach (Dz. U. Nr 101, poz. 444 z późn. zm.), czyli rekompensaty z tytułu ubytku dochodów własnych;
- dotacji celowej z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych gminy;
- dotacji celowej z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej zlecone gminie oraz dotacje celowe na inne zadania zlecone gminie ustawami.

Dotacje ogólne mają charakter wyrównawczy: służą finansowaniu niedoboru budżetowego szczebla lokalnego. **Dotacje celowe** służą natomiast finansowaniu ściśle określonych zadań publicznych.

W perspektywie lat 2008-2013 wysokość dotacji celowych przekazanych Gminie Witkowo zwiększyła się o 16,8%. Należy również zauważyć, że udział dotacji ogółem w dochodach ogółem Gminy Witkowo zmniejszył się w analizowanym okresie o 0,2 p.p.

Tabela 34. Dotacje w budżecie Gminy Witkowo w latach 2008-2013

Dotacje	2008	2009	2010	2011	2012	2013
dotacje ogółem	**-**	**5 541 517,22**	**7 888 079,33**	**8 051 811,30**	**6 586 582,65**	**7 028 635,66**
dotacje celowe	5 644 818,06	5 491 787,80	5 588 283,24	5 931 869,67	5 937 154,04	6 590 747,29
pozostałe	-	49 729,42	2 299 796,09	2 119 941,63	649 428,61	437 888,37
% udział w dochodach ogółem	-	19,5%	22,7%	23,1%	16,8%	19,3%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

6.2. Wydatki budżetu Gminy Witkowo

W latach 2008-2013 wydatki Gminy Witkowo wzrosły o 26,4%. Największy udział stanowią **wydatki bieżące** (91,58% w 2013 roku), które przeznaczane są na bieżące realizowanie zadań własnych Gminy. W okresie 2008-2013 można zaobserwować wzrost wydatków bieżących Gminy, który jest spowodowany:

- realizowaniem przez Gminę Witkowo nowych zadań, które zostały scedowane na wszystkie gminy przez Państwo, jednakże nie zostały przekazane dodatkowe środki na ich realizację. W związku z tym, Gmina realizuje więcej zadań własnych przy takim samym budżecie,
- pojawieniem się nowych kosztów eksploatacyjnych generowanych przez nowo zrealizowane inwestycje (np. koszty utrzymania dróg, boisk wielofunkcyjnych itp.).

Należy zauważyć, że oprócz wydatków bieżących, w budżecie Gminy Witkowo występują również **wydatki majątkowe**, wynikające z aktywnej polityki inwestycyjnej Gminy. Wydatki majątkowe pełnią rolę wydatków rozwojowych, przekładając się bezpośrednio na wzrost potencjału mieszkaniowego, turystycznego i inwestycyjnego Gminy, a przede wszystkim poprawę jakości życia mieszkańców.

Tabela 35. Wydatki Gminy Witkowo w latach 2008-2013

Wydatki	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ogółem	**27 894 717,02**	**30 158 310,46**	**40 126 667,73**	**44 814 436,14**	**36 901 243,38**	**35 270 225,15**
majątkowe	5 191 047,02	6 175 917,96	13 436 872,07	16 115 390,35	5 455 206,51	2 969 782,31
% udział w. majątkowych	0,19	0,20	0,33	0,36	0,15	0,08
bieżące	22 703 670,00	23 982 392,50	26 689 795,66	28 699 045,79	31 446 036,87	32 300 442,84
% udział w. bieżących	0,81	0,80	0,67	0,64	0,85	0,92

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Tabela 36. Struktura wydatków Gminy Witkowo w latach 2008-2013 [zł]

Wydatki	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	509 534,42	916 507,57	4 562 254,87	4 626 110,67	3 320 003,66	958 751,24
Dział 500 – Handel	41 896,75	51 064,34	57 488,17	67 189,13	72 465,43	64 090,94
Dział 600 - Transport i łączność	2 849 373,68	1 785 200,98	2 135 822,72	1 252 996,20	1 593 685,28	1 761 776,95
Dział 630 - Turystyka	438 054,57	534 943,54	3 977 438,81	4 909 221,12	417 904,25	494 489,48
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	307 440,46	442 898,70	277 474,40	172 434,18	109 295,98	34 390,62
Dział 710 - Działalność usługowa	128 258,33	39 180,66	31 031,12	57 881,15	37 057,84	100 864,82
Dział 750 - Administracja publiczna	2 322 517,21	2 434 138,10	2 767 600,51	2 859 297,15	3 041 013,46	3 158 191,01

Dział 751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	1 962,00	22 565,00	67 076,99	27 266,00	2 320,00	2 327,00
Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	493 869,65	345 439,74	867 636,05	276 594,03	256 002,79	399 401,42
Dział 756 - Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	26 083,48	26 360,13	22 421,68	21 865,00	90,53	0,00
Dział 757 - Obsługa długu publicznego	54 203,36	33 202,94	101 251,74	525 892,88	816 121,31	461 856,92
Dział 758 - Różne rozliczenia	0,00	0,00	0,00	0,00	99,00	0,00
Dział 801 - Oświata i wychowanie	10 575 114,79	11 873 684,54	15 409 947,24	19 808 822,32	15 845 180,54	15 625 747,59
Dział 851 - Ochrona zdrowia	243 744,18	256 010,41	276 408,59	285 695,90	289 762,75	227 110,23
Dział 852 - Pomoc społeczna	5 391 567,10	5 194 934,88	6 006 200,30	6 243 741,54	6 518 154,76	6 884 981,59
Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	10 772,36	0,00	0,00	0,00	8,00	0,00
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	562 258,71	579 585,12	642 779,24	753 608,48	842 248,59	950 059,11
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 880 155,44	2 877 531,26	1 403 231,58	1 428 143,32	1 461 183,20	2 181 095,46
Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1 370 584,37	1 443 242,45	1 325 254,42	1 311 503,78	1 866 644,24	1 541 146,96
Dział 925 - Ogrody botan. i zoolog. oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody	250 000,00	0,00	0,00	0,00	103 287,41	197 250,72
Dział 926 - Kultura fizyczna i sport	437 326,16	1 301 820,10	195 349,30	-	-	-
Dział 926 - Kultura fizyczna	-	-	-	186 173,29	308 714,36	226 693,09

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Wykres 4. Wybrane wydatki Gminy Witkowo w latach 2008 - 2013

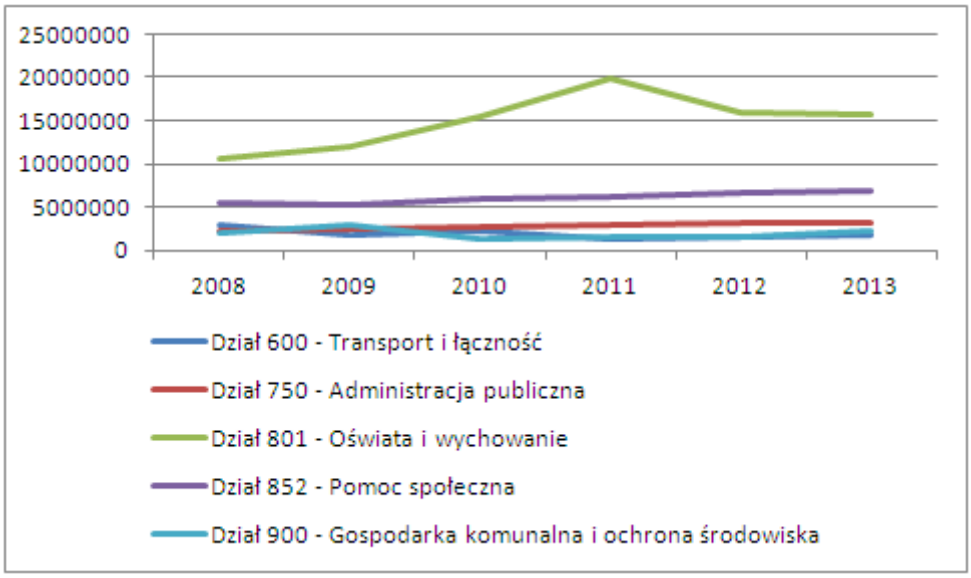

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Analizując strukturę wydatków Gminy Witkowo w latach 2008-2013 można zauważyć następujące relacje:

- w całym analizowanym okresie największa część środków finansowych kierowana była na cele oświaty i wychowania – w 2013 roku wydatki te stanowiły 44,3% wszystkich wydatków Gminy Witkowo. Należy jednak podkreślić, że wydatki na oświatę obejmują wiele elementów, nie tylko wydatki na szkoły podstawowe i gimnazja, które wspierane są poprzez udzielanie subwencji. Wydatki na oświatę to także finansowanie przedszkoli, prowadzenie oddziałów przedszkolnych, dowozy dzieci do szkół, prowadzenie świetlic terapeutycznych, a także stypendia socjalne dla uczniów. Wymienione wydatki są finansowane wyłącznie z dochodów własnych Gminy bądź z dotacji celowej. W związku z powyższym należy stwierdzić, że Gmina pokrywa ze swojego budżetu dużą część wydatków na oświatę. Takie postępowanie świadczy o rozwijaniu systemu edukacji, w tym także infrastruktury na terenie Gminy, mimo konieczności ponoszenia w tym celu wysokich nakładów. Wydatki na oświatę związane są także z zapewnieniem bazy oświatowej o wysokim standardzie, a także z zapewnieniem wysokiego poziomu nauczania. Ograniczenie tych wydatków wpłynie niekorzystnie na poziom i wizerunek oświaty na terenie Gminy, nad którym to pracuje intensywnie już od kilku lat. W związku z tym, w dłuższym okresie należy dążyć do zwiększenia subwencji oświatowej poprzez zwiększenie liczby uczniów uczęszczających do szkół zlokalizowanych na terenie Gminy. Wzrost liczby uczniów nastąpi w wyniku zwiększenia atrakcyjności Gminy pod względem osadnictwa. W wyniku migracji na teren Gminy wzrośnie m.in. liczba dzieci, a każdy uczeń to dodatkowe dochody dla Gminy z tytułu subwencji oświatowej;

- na uwagę zasługuje również to, że zwiększająca się od 2008 roku kwota wydatków na potrzeby pomocy społecznej, które w 2012 roku były drugimi co do wielkości wydatkami z budżetu Gminy i stanowiły 19,5%. Udział tej grupy wydatków w 2013 roku wzrósł o ponad 27,7% w stosunku do 2008 roku, co wynikało m.in. ze zmiany przepisów prawa (m.in. Ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, która to doprowadziła do zwiększenia potencjalnej liczby beneficjentów świadczeń alimentacyjnych) oraz wzrostem liczby realizowanych zadań. Wprawdzie podstawowym źródłem finansowania tych wydatków były dotacje budżetu państwa przekazywane na realizację zadań zleconych, jednak z upływem czasu zwiększał się także zakres zadań finansowanych środkami własnymi budżetów gmin. Ponadto należy zakładać, analizując zachodzące zmiany demograficzne, że udział tej grupy wydatków w ogólnej kategorii wydatków będzie wykazywał w dłuższym okresie czasu tendencję rosnącą.

Należy jednak podkreślić, że w latach 2005-2011 władze centralne przekazały gminom nowe zadania albo rozszerzyły zakres dotychczas realizowanych zadań bez odpowiedniego zabezpieczenia ich finansowania. Dodatkowo liczne zmiany ustawowe spowodowały zmniejszenie dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego. Do zmian tych należą m.in.:

- nowe zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej - Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej, która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2012 r., nakłada na jednostki samorządu terytorialnego wiele nowych zadań z zakresu wspierania rodziny oraz opieki nad dzieckiem i rodziną. Ustawa wprowadza przede wszystkim nowe kategorie pracowników samorządowych – asystenta rodziny oraz koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Niejasne sformułowania użyte w ustawie stawiają pod znakiem zapytania obligatoryjność zatrudniania w gminach asystentów rodziny. Ponadto, ustawa nakłada na gminę liczne zadania własne, których realizacja wymaga znacznych środków finansowych. Szczegółowe ich wyliczenie określa dział VI ustawy. Od 1 stycznia 2012 r. do zadań własnych każdej gminy należy także:
  - opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny,
  - tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
  - współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;

- zwiększenie obowiązkowej składki rentowej o 2% po stronie pracodawcy. Podwyżkę tych kosztów samorząd musi sfinansować sam;
- wzrost wynagrodzeń nauczycieli o 7% w 2011 roku i o 3,85% w 2012 roku Subwencja oświatowa nie pokrywa w całości podwyżek, co oznacza dla budżetu Gminy Witkowo konieczność dopłat z własnego budżetu;
- dodatkowe koszty związane m.in. z systemem ZMOKU (ustawa o ewidencji ludności i dowodach osobistych) lub z nową ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach,
- ustawa z 4 marca 2010 r. o infrastrukturze informacji przestrzennej – całkowicie nowa regulacja, która nakłada nowe zadania w zasadniczej części ustawy oraz (art. 23) wprowadza zmiany w Prawie geodezyjnym i kartograficznym dotyczącym m.in. gmin (ewidencja miejscowości, ulic i adresów);
- ustawa z 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami, której rozdział 16 mówi, że koszty zezwoleń na kierowanie pojazdami uprzywilejowanymi ochotniczych straży pożarnych są finansowane z budżetu gminy.

Gmina Witkowo (podobnie jak inne gminy w Polsce), zmuszona jest pokrywać koszty związane z realizacją nowych zadań narzuconych przez władze centralne z budżetu własnego. W związku z tym, że zmiany te dotyczą różnych obszarów funkcjonowania Gminy, to konsekwencją tych zmian jest znaczny wzrost wydatków bieżących Gminy Witkowo (zwłaszcza w ramach administracji publicznej, opieki społecznej oraz gospodarka komunalna), co w konsekwencji wpływa na wzrost udziału tych wydatków w ogólnej strukturze wydatków Gminy.

6.3. Wynik budżetów Gminy Witkowo w latach 2008-2013

W tabeli 36 przedstawiono wielkość wydatków budżetowych na tle dochodów Gminy Witkowo w latach 2008-2013, obrazując tym samym wysokość deficytu budżetowego lub nadwyżki budżetowej.

Tabela 37. Wyniki budżetów Gminy Witkowo w latach 2008-2013 [zł]

Budżet	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Dochody	27 794 043,80	28 368 962,31	34 717 073,16	34 847 156,77	39 314 119,24	36 493 741,12
Wydatki	27 894 717,02	30 158 310,46	40 126 667,73	44 814 436,14	36 901 243,38	35 270 225,15
Wynik	**-100 673,22**	**-1 789 348,15**	**-5 409 594,57**	**-9 967 279,37**	**2 412 875,86**	**1 223 515,97**

Źródło: Dane GUS

Jak widać na powyższym zestawieniu, w latach 2008-2013 (oprócz lat 2012 i 2013) Gmina Witkowo osiągała deficyt budżetowy, tzn. wydatki Gminy znacznie przewyższały jej dochody. Należy jednak podkreślić, że deficyt budżetowy w ostatnich latach wynikał z aktywnej polityki inwestycyjnej Gminy, nastawionej na maksymalizację działań realizowanych przy wsparciu z funduszy UE. Inwestycje realizowane na terenie Gminy,

finansowane ze środków zewnętrznych często wymagały wkładu własnego ze strony Gminy. Wkład ten stanowiły wydatki majątkowe z budżetu. Zatem powstały deficyt ma uzasadnienie w zrealizowanych w latach 2008-2013 projektach inwestycyjnych, które mają służyć poprawie warunków życia mieszkańców Gminy Witkowo.

6.4. Polityka inwestycyjna Gminy

Polityka inwestycyjna gminy polega na świadomym i celowym wyborze przedsięwzięć inwestycyjnych według ustalonych kryteriów oraz na odpowiednim doborze źródeł ich finansowania, co znajduje odzwierciedlenie w planowaniu strategicznym – w strategii rozwoju JST oraz w planowaniu wieloletnim.

Rozwój społeczno-gospodarczy możliwy jest nie tylko dzięki dochodom własnym gminy, ale również dzięki pozyskanym środkom zewnętrznym. Dlatego też, środki te stanowią niewątpliwe wsparcie dla budżetu samorządu lokalnego.

Fundusze zewnętrzne można pozyskać z dwóch źródeł, a mianowicie:

- ze źródeł krajowych (np. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska, Narodowy Plan Rozbudowy Dróg Lokalnych),
- ze źródeł unijnych (np. Regionalny Program Operacyjny, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, Program Operacyjny Kapitał Ludzki).

Od roku 2008 Gmina Witkowo aplikuje o środki zewnętrzne pozyskując je na rozwój infrastruktury drogowej, edukacyjnej, społecznej, a także inwestycje w sferze rozwoju społeczności lokalnej.

Wykaz najważniejszych inwestycji zrealizowanych przez Gminę Witkowo przy wykorzystaniu środków własnych jak i zewnętrznych, prezentuje tabela 37.

Tabela 38. Inwestycje zrealizowane przez Gminę Witkowo w latach 2007-2013

Lp.	Nazwa projektu	Okres realizacji	Wartość całkowita projektu	Wysokość i źródło dofinansowania zewnętrznego
1	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej Gminy Witkowo, poprzez rewitalizację Ośrodka Wypoczynkowego w Skorzęcinie	2009-2010	3 604 309,88 zł	1 920 329,02 zł. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
2	Usprawnienie systemu technicznego Ochotniczej Straży Pożarnej w Witkowie, poprzez zakup samochodu ratowniczo-gaśniczego wraz z dodatkowym sprzętem	2009-2011	757 185,01 zł	409 021,42 zł. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
3	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej Gminy Witkowo, poprzez rewitalizację Ośrodka Wypoczynkowego w Skorzęcinie – II etap	2009-2012	4 639 918,56 zł	2 433 218,24 zł Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
4	Budowa kanalizacji sanitarnej z	2010-	5 913 160,98 zł	3 571 523,00 zł

	przykanalikami i przepompowniami w miejscowościach: Odrowąż, Malenin, Mąkownica, Gorzykowo, Małachowo Kępe, gm. Witkowo	2011		Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
5	Świetlica – centrum życia wiejskiego	2010	15 159,99 zł	8 399,99 zł Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
6	Poznaj przyrodę i zabytki Witkowa oraz obszaru LGD Stowarzyszenie Światowid	2010	5 290,53 zł	3 035,55 zł Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
7	Budowa świetlicy wiejskiej w Kołaczkowie, remont świetlic wiejskich wraz z zagospodarowaniem terenu w miejscowościach: Gorzykowo i Mąkownica, gm. Witkowo	2010-2012	854 741,44 zł	485 352,78 zł Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
8	Budowa kanalizacji sanitarnej z przykanalikami i przepompowniami w miejscowości Dębina etap I, gmina Witkowo	2011-2012	778 840,17 zł	338 328,00 zł Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
9	Urządzenie boiska sportowego ze sztucznej nawierzchni w Ruchocinku, remont świetlic wiejskich wraz z wyposażenie oraz zagospodarowaniem terenu w miejscowościach Malenin, Ruchocinek, Skorzęcin, i Strzyżewo Witkowskie, gm. Witkowo	2011-2013	689 379,62 zł	371 747,04 zł Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
10	Urządzenie boiska sportowego ze sztucznej nawierzchni wraz z remontem świetlicy wiejskiej w Mielżynie oraz wyposażenie świetlicy i zagospodarowanie terenu w miejscowości Jaworowo, gm. Witkowo	2011-2013	726 404,66 zł	435 113,83 zł Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
11	Zespół Śpiewaczy „My Młodzi”- zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturalnego	2011	17 760,05 zł	11 324,75 zł Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
12	Świetlica – centrum życia społecznego, kulturalnego i zabawy mieszkańców sołectw: Ćwierdzin, Folwark, Kamionka, Mąkownica, Ruchocin i Witkówko, gm. Witkowo	2011-2012	286 563,51 zł	132 857,00 zł Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
13	Turystyczne i przyrodniczo-krajobrazowe walory Gminy Witkowo	2012	37 086,10 zł	20 000,00 zł Europejski

	w obiektywie			Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
14	Remont pomieszczeń Sali Historii w Witkowie	2012-2013	37 279,93 zł	21 392,04 zł Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
15	Przygoda z przyrodą – oznakowanie przyrodniczej ścieżki dydaktycznej na terenie Gminy Witkowo	2012-2013	52 306,25 zł	25 000,00 zł Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
16	Remont Stadionu Miejskiego w Witkowie	2008	159 113,72 zł	50 000,00 zł. środki Departamentu Sportu i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego oraz 10 000,00 zł środki Powiatu Gnieźnieńskiego
17	Budowa kompleksu boisk sportowych w ramach programu „Moje Boisko – Orlik 2012” (boisko piłkarskie oraz boisko wielofunkcyjne wraz z zapleczem sanitarno-szatniowym) przy ul. Wrzesińskiej w Witkowie	2009	1 058 317,08 zł	333 000,00 zł środki budżetu państwa – dotacja celowa oraz 333 000,00 zł ze środków Województwa Wielkopolskiego
18	Świetlica i plac zabaw miejscem spotkań i integracji mieszkańców sołectwa Wiekowo, gm. Witkowo	2011	65 140,98 zł	40 000,00 zł środki z budżetu Województwa Wielkopolskiego
19	Wyposażenie w sprzęt sportowy hali widowiskowo-sportowej w Witkowie	2011	7 421 664,95 zł	100 000,00 zł. środki z budżetu Województwa Wielkopolskiego
20	„Animator – Moje Boisko ORLIK 2012” prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży.	2010	19 539,00 zł	9 000,00 zł środki Ministerstwa Sportu i Turystyki
21	„Animator – Moje Boisko ORLIK 2012” prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży	2011	19 539,00 zł	9 000,00 zł środki Ministerstwa Sportu i Turystyki
22	„Animator – Moje Boisko ORLIK 2012” prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży.	2012	19 539,00 zł	9 000,00 zł środki Ministerstwa Sportu i Turystyki
23	„Animator – Moje Boisko ORLIK 2012” prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży	2013	19 539,00 zł	9 000,00 zł środki Ministerstwa Sportu i Turystyki
24	Dodatkowe zajęcia dla dzieci z klas I-III szkół podstawowych z Gminy Witkowo	2011-2012	212 171,79 zł	212 171,79 zł Europejski Fundusz Społeczny

25	Budowa dróg dojazdowych do gruntów rolnych w m. Mąkownica, Ruchocin, Mielżyn	2007	250 106,26 zł	71 500,00 zł Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych
26	Budowa dróg dojazdowych do gruntów rolnych w m. Folwark Piaski, Małachowo Złych Miejsc	2008	347 185,57 zł	137 500,00 zł Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych
27	Budowa dróg dojazdowych do gruntów rolnych w m. Chłądowo, Dębina, Strzyżewo Witkowskie	2009	537 894,93 zł	100 000,00 zł Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych
28	Budowa dróg dojazdowych do gruntów rolnych w m. Ruchocinek, Ostrowite Prymasowskie, Ćwierdzin	2010	528 133,60	33 000,00 zł Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych
29	Budowa dróg dojazdowych do gruntów rolnych w m. Wiekowo i Ruchocin	2011	409 558,17 zł	66 250,00 zł środki z budżetu Województwa Wielkopolskiego
30	Budowa drogi dojazdowej do gruntów rolnych w m. Ćwierdzin	2012	888 605,14 zł	125 000,00 zł środki z budżetu Województwa Wielkopolskiego
31	Budowa i przebudowa dróg dojazdowych do gruntów rolnych w m. Ostrowite Prymasowskie, Chłądowo, Kołaczkowo, Odrowąż, Gorzykowo	2013	619 091,23 zł	156 250,00 zł środki z budżetu Województwa Wielkopolskiego
32	Przebudowa dróg dojazdowych do gruntów rolnych w m. Folwark Piaski, Mąkownica, Ruchocin, Malenin, Gaj i OW Skorzęcin	2014	632 146,32 zł	171 000,00 zł środki z budżetu Województwa Wielkopolskiego

Źródło: Dane Urzędu Gminy i Miasta w Witkowie

Należy zaznaczyć, że każda inwestycja pociąga za sobą konkretne wydatki z budżetu Gminy Witkowo, które znajdują odzwierciedlenie we wzroście wydatków majątkowych. Ze względu na ograniczone możliwości finansowe Gminy, nie każda inwestycja była finansowana z środków własnych. Część inwestycji była współfinansowana z funduszy zewnętrznych, jednakże i tego typu projekty, pomimo znacznego dofinansowania w formie bezzwrotnej dotacji, wymagają poniesienia przez Gminę określonego wkładu własnego. Wysoki udział wydatków majątkowych związanych z inwestycjami w ogólnej strukturze wydatków Gminy wynika z tego, że Gmina Witkowo wykorzystuje okazje w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych, które wspierają realizację inwestycji najważniejszych z punktu widzenia rozwoju gminy.

7. Wyniki badania ankietowego

W trakcie prac nad opracowaniem *Strategii zrównoważonego rozwoju Gminy i Miasta Witkowo do 2020 roku*, przeprowadzone zostały konsultacje społeczne z mieszkańcami

Gminy za pośrednictwem ankiety, która została przeprowadzona za pomocą Internetu przez polski serwis do tworzenia ankiet.

Celem badania było zbadanie poziomu zadowolenia mieszkańców Gminy Witkowo z usług świadczonych przez Gminę, a także określenie najważniejszych problemów i atutów Gminy Witkowo. Ponadto ankieta miała na celu wskazanie przez ankietowanych najważniejszych kierunków dalszego rozwoju Gminy Witkowo oraz wskazanie tych inwestycji, które wpłyną na poprawę warunków społecznych, gospodarczych i przestrzennych terenu.

Udział w badaniu ankietowym wzięło 161 ankietowanych, w tym 156 mieszkańców Gminy Witkowo. Raport z badania ankietowego: *Strategia zrównoważonego rozwoju Gminy i Miasta Witkowo*, stanowi załącznik do niniejszego opracowania.

W związku z tym, że przedstawione w powyższym raporcie odpowiedzi stanowią jedynie materiał poglądowy, nie należy ich interpretować jako opinii całego społeczeństwa Gminy Witkowo.

Zgodnie z wynikami przeprowadzonej ankiety, większość respondentów ocenia, że w ciągu kilku ostatnich latach warunki życia na terenie Gminy Witkowo zdecydowanie lub raczej się poprawiły.

Najmocniejsze strony Gminy Witkowo zdaniem ankietowanych to:

- dobre zaplecze turystyczno-rekreacyjne,
- wysoko rozwinięte rolnictwo,
- dobrze rozwinięta siec drogowa,
- wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe,
- dobrze rozwinięta sieć wodociągowa;
- kanalizacja miasta wraz z oczyszczalnia ścieków,
- dobrze rozwinięta sieć edukacyjna,
- dobra jakość obsługi mieszkańców przez Urząd Gminy,
- system umożliwiający integracje mieszkańców (np. Piknik Na Ludowo, Dni Witkowa),
- jakość gminnej oświaty,
- prężnie działające organizacje społeczne (stowarzyszenia i fundacje),
- czyste środowisko,
- system informacyjny na obszarze gminy (lokalna prasa, serwis internetowy),
- możliwość zapewnienia stałych miejsc pracy dla mieszkańców gminy.

Najsłabsze strony Gminy Witkowo zdaniem ankietowanych to:

- brak kanalizacji sanitarnej we wsiach na terenie gminy,

- niezadowalająca jakość wody dostarczanej do mieszkań (do posesji),
- brak poczucia więzi społecznych w społeczności lokalnej,
- niedostosowanie obiektów gminnych dla potrzeb osób niepełnosprawnych,
- brak dostępnych terenów pod inwestycje przemysłowe (produkcyjno - usługowe),
- mała ilość podmiotów gospodarczych gotowych zwiększyć zatrudnienie,
- słabo rozwinięta komunikacja wewnątrz gminy,
- słabo rozwinięta komunikacja z Gnieznem, Poznaniem i Warszawa,
- duża odległość od miejsc kultury,
- brak sieci gazowej,
- brak grup producenckich,
- brak zainteresowania gospodarstwami agroturystycznymi,
- zły stan dróg.

Elementy te niewątpliwie mogą być wykorzystane przez władze lokalne do wskazania inwestycji, które wpłyną na poprawę warunków społecznych, gospodarczych i przestrzennych Gminy Witkowo. Natomiast wskazane powyżej przez ankietowanych najmocniejsze strony Gminy Witkowo, mogą być wykorzystane przez władze lokalne do promowania Gminy Witkowo, jako miejsca idealnego do zamieszkania czy też odpoczynku i rekreacji.

Wyniki przeprowadzonej ankiety zostaną wykorzystane do zdefiniowania celów strategicznych w perspektywie interesariusza w *Strategii zrównoważonego rozwoju Gminy i Miasta Witkowo do 2020 roku.*

8. Podsumowanie diagnozy strategicznej – analiza SWOT

O konkurencyjności gminy decyduje:

- poziom życia mieszkańców,
- warunki prowadzenia działalności gospodarczej przedsiębiorstw,
- możliwość przyciągnięcia inwestorów.

Gmina Witkowo podejmuje odpowiednie działania wykorzystujące swój potencjał, aby dostosować się do zmieniających się warunków gospodarczych oraz wymagań potencjalnego mieszkańca i inwestora, zwiększając w ten sposób swoją konkurencyjność.

Przeprowadzona diagnoza strategiczna pozwoliła zauważyć, że na terenie Gminy Witkowo występuje wiele czynników sprzyjających dalszemu rozwojowi mieszkalnictwa (tzw. **szanse i mocne strony**). Są to:

- atrakcyjne położenie geograficzne Gminy w centrum Polski w bliskim sąsiedztwie Gniezna oddalonego o ok. 18 km oraz stosunkowo niedalekim sąsiedztwie jednego z największych ośrodków miejskich w kraju-Poznania (około 80 km),
- dogodne położenie Gminy przy głównych szlakach komunikacyjnych województwa wielkopolskiego - autostradzie A2, która biegnie od granicy z Niemcami w Świecku, przez Poznań i Konin do Warszawy. W okolicach Wrześni zlokalizowano zjazd z autostrady, skąd dalej drogą krajową nr 92 i drogą wojewódzką nr 260 z łatwością można dojechać do Gminy Witkowo,
- funkcjonowanie infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej (kompleksowo wyposażony Ośrodek Wypoczynkowy w Skorzęcinie, zabytki, liczne i czyste lasy i jeziora, obecność ścieżek rowerowych, pieszo-rowerowych szlaków turystycznych oraz atrakcyjnego zaplecza sportowego),
- atrakcyjne walory przyrodnicze i krajobrazowe, które stanowią prawdziwą oazę spokoju dla mieszkańców obszarów miejskich,
- bardzo dobrze rozwinięta baza oświatowa, w tym zapewnienie dostępu do publicznych przedszkoli, a także działalność szkoły średniej na terenie Gminy,
- zapewniony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej,
- obowiązywanie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy,
- organizowanie wielu działań i imprez kulturalnych i sportowych,
- funkcjonowanie Ośrodka Kultury Sportu i Rekreacji w Witkowie,
- działalność wielu stowarzyszeń realizujących zadania głównie w zakresie kultury, sportu i integracji społecznej,
- bardzo dobrze rozwinięta opieka i baza oświatowa,
- bogata oferta placówek przedszkolnych na ternie Gminy, również w zakresie spędzania czasu dla dzieci, w tym: gry i zabawy dydaktyczne, zajęcia plastyczne, zabawy taneczne i ruchowe, nauka samodzielności, pobyt na świeżym powietrzu.
- dobrze wyposażona i zmodernizowana baza OSP,
- występowanie dobrej jakości obszarów dla produkcji rolnej i dobrze rozwiniętej bazy produkcyjnej rolnictwa.
- duże walory środowiska przyrodniczego związane głównie z licznymi lasami i jeziorami. Nie występują generalnie przekroczenia dopuszczalnych norm w zakresie ochrony powietrza, wód powierzchniowych i gleb,
- atrakcyjne i dość dobrze rozbudowane zaplecze sportowe,
- dobrze rozwinięta sieć wodociągowa,
- prężnie działające organizacje społeczne (stowarzyszenia i fundacje),

- system informacyjny na obszarze gminy (lokalna prasa, serwis internetowy).

Szczegółowa analiza mocnych i słabych stron Gminy Witkowo została przedstawiona w tabeli 39.

Tabela 39. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
– atrakcyjne położenie geograficzne Gminy: • w centrum Polski, • bliskie sąsiedztwo Gniezna oddalonego o ok. 18 km, • stosunkowo niedalekie sąsiedztwo jednego z największych ośrodków miejskich w kraju - Poznania (około 80 km), – dogodne położenie Gminy przy głównych szlakach komunikacyjnych województwa wielkopolskiego: autostradzie A2 która biegnie od granicy z Niemcami w Świecku, przez Poznań i Konin do Warszawy. W okolicach Wrześni zlokalizowano zjazd z autostrady, skąd dalej drogą krajową nr 92 i drogą wojewódzką nr 260 z łatwością można dojechać do Gminy Witkowo, – istniejąca linia kolejowa - Gnieźnieńska Kolej Wąskotorowa (GKW), łącząca Gniezno z Anastazewem, – estetyka i zagospodarowanie posesji prywatnych jak i przestrzeni publicznych, – zróżnicowana działalność rolnicza w zależności od warunków naturalnych i ekonomicznych, – systematyczny postęp w mechanizacji rolnictwa oraz w zastosowaniu nowoczesnych technologii; – warunki przyrodnicze sprzyjające rozwojowi turystyki, – dobrze rozwinięta infrastruktura rekreacyjno-turystyczna dostosowana do potrzeb mieszkańców i przyjezdnych (kompleksowo wyposażony Ośrodek Wypoczynkowy w Skorzęcinie, zabytki, liczne i czyste lasy i jeziora, obecność ścieżek rowerowych, pieszo-rowerowych szlaków turystycznych oraz atrakcyjnego zaplecza sportowego), – zabytki architektury, – zapewniony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej, – obowiązywanie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy, – dobrze rozbudowana sieć infrastruktury społecznej (m.in. biblioteki, szkoły, dom kultury), – szeroka oferta edukacyjna – przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazjalne,	– spadek liczby podmiotów gospodarczych, – brak kompleksowej sieci ścieżek rowerowych, – nie w pełni uzbrojenie Gminy w podstawową infrastrukturę techniczną (na ok. 30% powierzchni gminy brak kanalizacji, na terenach wiejskich brak sieci gazu ziemnego), – nie w pełni uzbrojone tereny inwestycyjne w podstawową infrastrukturę techniczną, – rozwarstwienie społeczne, – brak zainteresowania osób starszych aktualna oferta kulturalną, – niewystarczająca informacja o działalności organizacji społecznych, – bezrobocie, – niewystarczająca liczba mieszkań komunalnych i socjalnych, – stała/utrzymująca się liczba osób korzystających z pomocy społecznej (ubóstwo i bezrobocie), – występowanie obszarów wykluczonych cyfrowo (brak dostępu do Internetu i telefonii komórkowej lub ograniczony jego dostęp), – bariery architektoniczne da osób niepełnosprawnych w budynkach użyteczności publicznej oraz w infrastrukturze technicznej (chodniki itp.), – brak środków na rozwój turystyki całorocznej; – rozdrobnienie gospodarstw rolnych (duża liczba gospodarstw o powierzchni do 5 ha), – zbyt wielu zarządców dróg (gmina, powiat, województwo), co czasem utrudnia realizację zadań, – przeciążenie drogi wojewódzkiej nr 260.

ponadgimnazjalne z dobrze funkcjonującą bazą, – atrakcyjne i dobrze rozbudowane zaplecze sportowe, w tym: boiska i hale sportowe, – funkcjonowanie klubów sportowych, – aktywnie działające organizacje pozarządowe, – organizacja imprez kulturalnych oraz kultywujących tradycje regionalne, – organizacja imprez sportowo-rekreacyjnych o zasięgu gminnym i regionalnym, – funkcjonowanie jednostek pomocy społecznej (Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Witkowie, świetlice środowiskowe w Szkole Podstawowej w Witkowie, Gimnazjum im. Adama Borysa w Witkowie oraz w Zespole Szkolno-Przedszkolny w Mielżynie, a także Ośrodek Terapeutyczny Urzędu Gminy i Miasta w Witkowie), – wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego i przeciwpożarowego (policja, straż pożarna), – dość dobry poziom uzbrojenia w infrastrukturę techniczną, – dobry stan techniczny dróg w zarządzie Gminy, – wzrost wykorzystania Odnawialnych Źródeł Energii, – bycie współzałożycielem Gnieźnieńskiej Agencji Rozwoju Gospodarczego Sp. z o.o., której celem jest kreowanie i koordynowanie wszelkich działań w Powiecie Gnieźnieńskim ukierunkowanych na rozwój gospodarczy i społeczny regionu, – wysoki poziom inwestycji na terenie gminy.	
Szanse	**Zagrożenia**
– wykorzystanie lokalnych jezior, lasów oraz pozostałych walorów krajobrazowo – przyrodniczych, do celów turystycznych, rekreacyjnych i promocyjnych – wykorzystanie nowych technologii energetycznych, bazujących na odnawialnych źródłach energii, – dostępność zewnętrznych źródeł finansowania, w tym m.in. nowa perspektywa finansowa Unii Europejskiej, – rozwój współpracy terytorialnej, międzysektorowej i międzyorganizacyjnej, – inwestycje w infrastrukturę turystyczną, np. rozbudowa ścieżek rowerowych, dostosowanie oferty do potrzeb mieszkańców gminy Witkowo oraz przyjezdnych, jak również sprawny i efektywny system promocji, – rozwój obszarów przeznaczonych pod działalność gospodarczą, – duże zainteresowanie terenami pod budownictwo jednorodzinne, – aktywna polityka prorodzinna,	– zmiany w strukturze ludności gminy, polegające na wzroście udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle populacji, – emigracja/migracja młodych i wykształconych osób, – niedostateczne nakłady państwa na ochronę przed klęskami żywiołowymi (susze, gradobicia) i katastrofami ekologicznymi, – zagrożenie wzrostu zjawisk patologicznych w społeczności lokalnej, – niski poziom zaangażowania w życie społeczne na poziomie lokalnym i ogólnokrajowym (w wymiarze ekonomicznym), – słaba koniunktura na rynkach światowych związana ze skutkami kryzysu gospodarczego, – niska opłacalność produkcji rolnej, – niewystarczająca ilość środków na remonty, modernizację i budowę dróg oraz urbanizację terenów pod inwestycje infrastrukturalne, – pogorszenie kondycji finansów publicznych, – przeciążenie szlaków komunikacji drogowej.

– utrzymujący się dodatni przyrost naturalny, – zainteresowanie zdrowym stylem życia.	

Poniżej przedstawiona tabela prezentuje czynniki wpływające na ogólną konkurencyjność osadniczą, inwestycyjną i turystyczno-rekreacyjną każdej gminy w Polsce (szczegółowy wykaz czynników został przedstawiony w rozdziale III.5. niniejszej *Strategii*). Czynniki te mają charakter subiektywny, gdyż w głównej mierze zostały opracowane na podstawie własnych obserwacji i wywiadów przeprowadzonych z osobami, które mogą być: potencjalnymi mieszkańcami Gminy Witkowo, potencjalnymi inwestorami zewnętrznymi prowadzącymi działalność na jej terenie, a także potencjalnymi turystami lub odwiedzającymi Gminę w celach turystyczno-rekreacyjnych. Czynniki te odzwierciedlają zatem oczekiwania poszczególnych grup interesariuszy względem obszaru, na którym chcieli by mieszkać i żyć, prowadzić własną działalność gospodarczą lub odpoczywać. Do identyfikacji niektórych czynników konkurencyjności wykorzystano również literaturę fachową i dostępne raporty. Należy jednak podkreślić, że zidentyfikowane czynniki nie stanowią katalogu zamkniętego, a są jedynie punktem odniesienia do zidentyfikowanych kierunków rozwoju Gminy Witkowo i zdefiniowania ewentualnych działań naprawczych.

Tabela 40. Czynniki atrakcyjności osadniczej, inwestycyjnej i turystycznej

Czynniki konkurencyjności osadniczej (mieszkaniowej)	Czynniki konkurencyjności inwestycyjnej	Czynniki konkurencyjności turystycznej
- dostępność terenów i obiektów mieszkaniowych, - poziom rozwoju infrastruktury społecznej (w tym dostęp do oświaty, kultury, rozrywki), - dostępność infrastruktury technicznej (wodno-kanalizacyjnej, energetycznej), - dostępność do rynku pracy, - połączenia komunikacyjne (szlaki drogowe, transport publiczny), - walory przyrodnicze danego obszaru, - poziom bezpieczeństwa publicznego, - potencjał gospodarczy i trendy rozwoju gminy.	- lokalizacja geograficzna i komunikacyjna Gminy, - występowanie stref gospodarczych (terenów inwestycyjnych) na terenie Gminy, - uzbrojenie terenu (działek) pod rozwój przedsiębiorczości, - lokalne przepisy, - wysokość podatków, - stosowanie ulg inwestycyjnych, - posiadanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, - dostęp do siły roboczej.	- walory środowiskowe (tereny o atrakcyjnym środowisku przyrodniczym, urozmaiconym ukształtowaniu powierzchni, obszary chronione i formy ochrony przyrody). - obiekty kultury materialnej i duchowej (tj. zabytki), - specjalistyczne obszary umożliwiające uprawianie hobby, np. wędkarstwa, myślistwa, jeździectwa, kajakarstwa oraz wypożyczalnie sprzętu umożliwiające uprawianie tego hobby, - czystość i jakość środowiska naturalnego (powietrza, wód), - dostępność komunikacyjna w odniesieniu do dróg i środków komunikacji publicznej, - baza noclegowa i gastronomiczna, - dostęp do rozrywki (tj. imprezy kulturalne) i rekreacji (tj. spływy kajakowe, szlaki turystyczne),

		- promocja gminy w zakresie turystyki.

Źródło: Opracowanie własne

Analizując obecny stan zagospodarowania i wyposażenia Gminy Witkowo w niezbędną infrastrukturę należy stwierdzić, że aby móc realizować politykę skoncentrowaną na podniesieniu atrakcyjności osiedleńczej, inwestycyjnej i turystycznej, Gmina powinna zintensyfikować swoje działania inwestycyjne i rozwojowe w następujących obszarach:

a) działania zmierzające do wzrostu znaczenia funkcji mieszkaniowej powinny dotyczyć:
   - dalszego rozwijania i modernizacji infrastruktury sportowej i rekreacyjnej zachęcającej do aktywnego spędzania czasu wolnego (w tym: boisk i obiektów sportowych, placów zabaw, siłowni na powietrzu itp.) oraz zapewnienie jej równomiernego rozmieszczenia na terenie całej Gminy,
   - pobudzenia budownictwa mieszkaniowego,
   - zwiększenia bezpieczeństwa publicznego mieszkańców,
   - dalszego rozwoju bazy oświatowej (m.in. w zakresie wyposażenia szkół w nowoczesne pomoce dydaktyczne, jak również dostosowania oferty szkół do potrzeb osób niepełnosprawnych, zapewnienia opieki najmłodszym mieszkańcom Gminy),
   - stworzenia oferty dla seniorów (zarówno oferty edukacyjnej, rekreacyjnej - spędzania czasu wolnego, jak i opiekuńczej),
   - kontynuowania rozbudowy infrastruktury technicznej, m.in. sieci kanalizacyjnej i gazowej,
   - poprawa drożności komunikacyjnej w centrum miasta poprzez wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza jego teren,
   - kontynuacji modernizacji dróg;

b) działania zmierzające do wzrostu znaczenia funkcji przemysłowej powinny dotyczyć:
   - przygotowywania terenów inwestycyjnych będących własnością Gminy Witkowo,
   - przygotowania kompleksowej oferty inwestycyjnej wraz z jej publikacją i promocją,
   - promowania przedsiębiorstw działających w strefie inwestycyjnej zlokalizowanej na terenie Gminy Witkowo;

c) działania zmierzające do wzrostu znaczenia funkcji turystycznej powinny dotyczyć:
   - zwiększenia oferty turystycznej Gminy o elementy z zakresu turystyki całorocznej,
   - podniesienia standardów istniejącej bazy noclegowej i jej rozbudowy (pensjonaty, motele, hotele),

- rozbudowy urządzeń turystycznych, w tym dla turystyki kwalifikowanej,
- udostępnienia i przystosowania dla potrzeb turystycznych zabytków techniki oraz zabytków architektury w mieście i na terenach wiejskich,
- rozwoju agroturystyki i zabudowy letniskowej,
- likwidowania pustych i opuszczonych nieruchomości, które psują wizerunek Gminy.

Zaniechanie w najbliższym czasie realizacji działań rozwojowych w zakresie zwiększenia atrakcyjności osadniczej i inwestycyjnej Gminy Witkowo może doprowadzić do zmniejszenia się liczby obecnych mieszkańców, którzy będą migrowali z terenu Gminy na obszary dla nich bardziej atrakcyjne, jak i brak napływu nowych mieszkańców i inwestorów. W związku z tym, może to doprowadzić do zmniejszania dochodów własnych Gminy w wyniku zmniejszenia liczby podatników (rozumianych jako mieszkańców i inwestorów) oraz zmniejszenia wpływów do budżetu z tytułu różnych podatków (zwłaszcza podatku od osób fizycznych i prawnych oraz podatku od nieruchomości).

Reasumując powyższe, aby Gmina Witkowo mogła się rozwijać i zwiększać swoją przewagę konkurencyjną w stosunku do innych gmin, musi przede wszystkim podjąć działania zmierzające do **dalszego pozyskiwania nowych mieszkańców** (zwłaszcza osób młodych i młodych rodzin), **zwiększania atrakcyjności turystycznej** oraz **pozyskiwania nowych inwestorów** na swoim terenie, co w dalszej perspektywie przyczyni się do zwiększenia jej dochodów własnych, a tym samym zwiększy możliwości inwestycyjne Gminy. Działania umożliwiające osiągnięcie tych 3 celów, znajdą odzwierciedlenie w konkretnych celach strategicznych.

III. Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Witkowo do 2020 roku

1. Misja Gminy Witkowo

Misja to zwięzła, wewnętrznie spójna deklaracja definiująca powód istnienia organizacji, jej podstawowy cel, na którego realizację nastawione są jej działania oraz wartości, które kierują pracą jej personelu.

W przypadku jednostek samorządu terytorialnego, misja została zdefiniowana w Ustawie o samorządzie gminnym, zgodnie z którą do zadań własnych Gminy należy *zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty*.

Uwzględniając powyższe określono następującą **misję Gminy Witkowo**:

„EFEKTYWNE ZASPOKAJANIE ZBIOROWYCH POTRZEB MIESZKAŃCÓW GMINY, STWARZANIE ODPOWIEDNICH WARUNKÓW BYTOWYCH, ZAPEWNIANIE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA LOKALNEGO ORAZ POCZUCIA STABILIZACJI W PRZYSZŁOŚCI."

2. Wizja rozwoju Gminy Witkowo

Wizja rozwoju gminy określa stan docelowy, do którego władze lokalne oraz ich partnerzy będą dążyć, wykorzystując możliwości płynące z posiadanego potencjału własnego i szans pojawiających się w najbliższym otoczeniu. Wizja określa zatem jak gmina zamierza być postrzegana w przyszłości.

Uwzględniając powyższe określono następującą **wizję rozwoju Gminy Witkowo**:

GMINA WITKOWO GMINĄ PRZYJAZNĄ MIESZKAŃCOM, TURYSTOM I INWESTOROM, Z ROZWIJAJĄCĄ SIĘ INFRASTRUKTURĄ TECHNICZNĄ I SPOŁECZNĄ NA TERENIE, KTÓREJ STOSOWANE SĄ ZASADY ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU WE WSZYSTKICH ASPEKTACH ŻYCIA.

4. Interesariusze Strategii

Interesariusze strategii to podmioty (osoby, grupy osób, społeczności, instytucje, organizacje), które mogą istotnie wpływać na gminę oraz których potrzeby zamierza zaspakajać gmina świadcząc określone usługi publiczne.

Interesariuszy definiuje się w kontekście określonej wizji rozwoju.

Należy podkreślić, że w przypadku każdej gminy w Polsce najważniejszymi interesariuszami, których potrzeby musi zaspakajać, są jej mieszkańcy.

Interesariuszami Gminy Witkowo są:

1) obecni mieszkańcy Gminy Witkowo,
2) mieszkańcy spoza terenu Gminy Witkowo,
3) obecni przedsiębiorcy z terenu Gminy Witkowo
4) przedsiębiorcy spoza terenu Gminy Witkowo, którzy mogą rozpocząć swoja działalność na istniejących terenach inwestycyjnych,
5) turyści.

Władze Gminy Witkowo zmierzają do uzyskania dodatniego salda migracji poprzez zatrzymanie na terenie Gminy jej obecnych mieszkańców (zwłaszcza ludzi młodych, którzy coraz częściej wyjeżdżają do większych miast lub za granicę w celu poszukiwania pracy), jak również przyciągnięcia nowych w wyniku rozwoju mieszkalnictwa i przedsiębiorczości na terenie Gminy, co w konsekwencji przyczyni się do rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy.

5. Wartość oczekiwana przez interesariuszy

Wartość oczekiwana przez interesariusza to zbiór wymagań każdego z interesariuszy, który ma wpływ:

- w przypadku mieszkańców gminy – na atrakcyjność mieszkaniową i osadniczą gminy,
- w przypadku przedsiębiorców – na atrakcyjność inwestycyjną gminy,
- w przypadku turystów – na atrakcyjność turystyczną gminy.

Wartość oczekiwaną przez interesariuszy w kontekście atrakcyjności mieszkaniowej, turystycznej i inwestycyjnej Gminy Witkowo przedstawiają tabele 41,42,43.
Należy podkreślić, że w tabelach zostały ujęte wszystkie czynniki atrakcyjności mieszkaniowej, turystycznej i inwestycyjnej, tzn. te, na które Gmina może wpływać oraz te, na które wpływu nie ma. Przy określaniu celów strategicznych będą brane pod uwagę tylko te obszary, w których Gmina Witkowo może podjąć jakieś działania inwestycyjne i rozwojowe.

Efekty jakie Gmina uzyska w wyniku osiągnięcia wysokiej atrakcyjności mieszkaniowej, inwestycyjnej i turystyczno-rekreacyjnej, przedstawione zostały za pomocą drzewa celów opracowanych dla każdego z tych obszarów (rysunek 5,6,7).

Rysunek 5. Drzewo celów dla zwiększenia atrakcyjności osiedleńczej Gminy

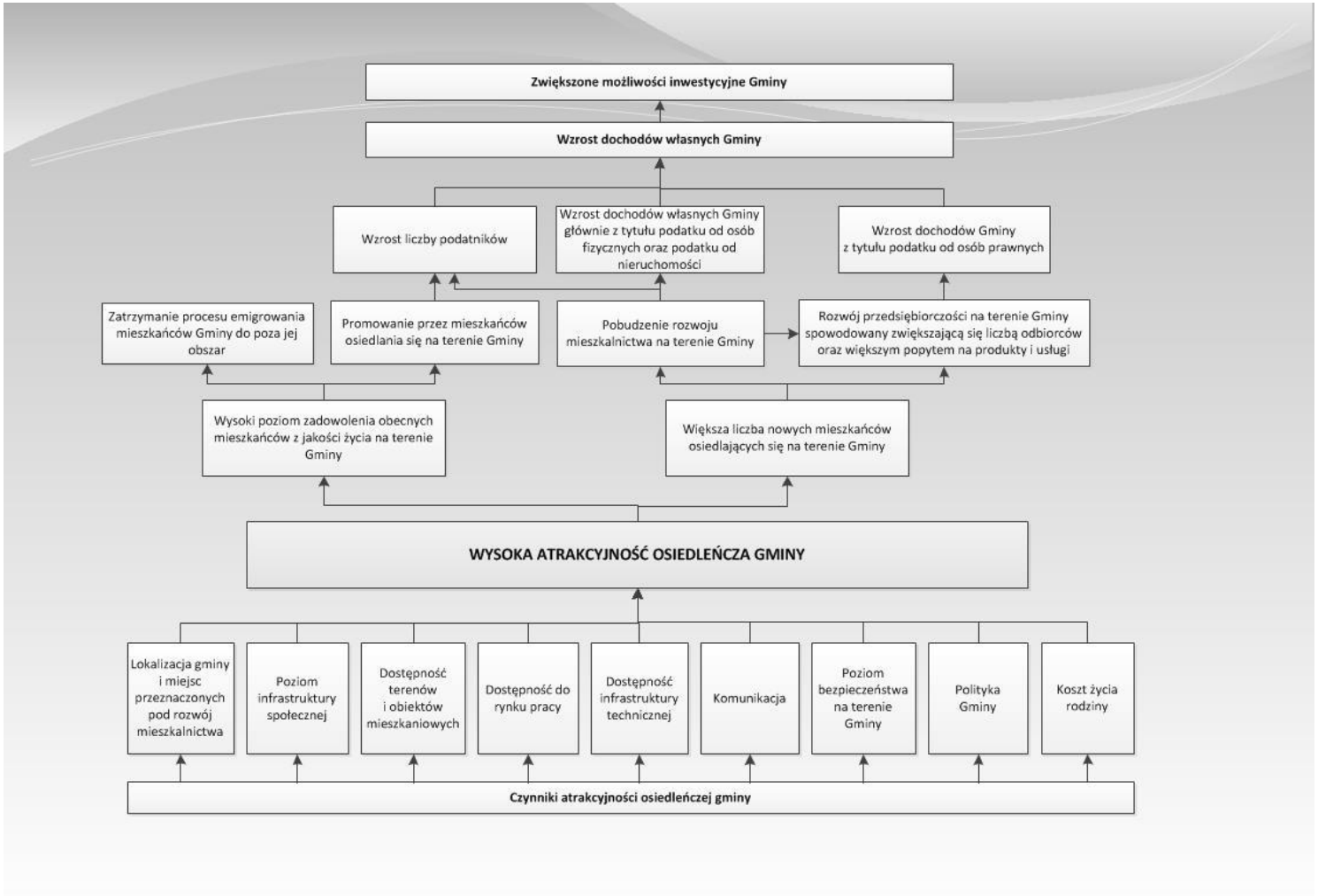

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 41. Wartość oczekiwana przez interesariuszy w zakresie atrakcyjności mieszkaniowej gminy

Lokalizacja gminy i miejsc przeznaczonych pod rozwój mieszkalnictwa	Poziom infrastruktury społecznej	Dostępność terenów i obiektów mieszkaniowych	Dostępność do rynku pracy
- rodzaj szlaków komunikacyjnych przebiegających przez teren gminy, - odległość od większych ośrodków miejskich, - położenie geograficzne, - walory krajobrazowe (lasy, jeziora, obszary chronione), - warunki klimatyczne, - rodzaj podmiotów gospodarczych działających w okolicy (czy są one uciążliwe dla mieszkańców), - dostęp do usług (w tym odległość od sklepów)	a) oferta spędzania czasu wolnego: - dostęp do ośrodków kulturalnych, - odpowiednie zagospodarowanie terenu (np. skwery z ławeczkami, place zabaw, parki, ścieżki rowerowe) - imprezy kulturalne i rozrywkowe organizowane na terenie Gminy, - obiekty sportowe, - funkcjonowanie klubów sportowych, b) dostęp do oświaty: - lokalizacja i rozmieszczenie szkół, - dostęp do przedszkoli, - poziom i kierunki kształcenia w szkołach, - wyposażenie i stan techniczny szkół, - oferta zajęć pozalekcyjnych, - kadra nauczycielska, c) dostęp do opieki zdrowotnej: - lokalizacja ośrodków zdrowia, - odległość od szpitala, - rodzaje lekarzy i specjalistów w istniejących ośrodkach zdrowia, d) funkcjonowanie organizacji społecznych i stowarzyszeń (np. klub seniora, OSP, koło gospodyń wiejskich)	- dostępność działek budowlanych, - dostępność mieszkań komunalnych lub mieszkań pod wynajem, - ceny mieszkań i działek budowlanych, - uwarunkowania przyrodnicze terenów pod zabudowę (np. czy są to tereny zalewowe, obszary chronione, tereny zagrożone osuwiskami)	- miejsca pracy (jaka jest możliwość znalezienia pracy na danym terenie), - rodzaj podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie gminy (od tego zależy poziom wymaganych kwalifikacji oraz z tego wynikać będzie średnie wynagrodzenie za pracę), - odległość od większych miast, - polityka inwestycyjna gminy (jakie działania rozwojowe są prowadzone przez władze)

Dostępność infrastruktury technicznej	Komunikacja	Poziom bezpieczeństwa na terenie Gminy	Polityka Gminy	Koszt życia rodziny
- wyposażenie terenu w media (sieć wodno-kanalizacyjna, energetyczna, gazowa, ciepłownicza), - infrastruktura drogowa (rodzaj dróg, odległość od nich i ich stan techniczny) - dostęp do Internetu, - zasięg sieci komórkowych	- rodzaj dróg na terenie Gminy, - stan techniczny dróg, - odległość od głównych dróg, - występowanie ścieżek rowerowych i chodników na terenie gminy, - rodzaj transportu publicznego funkcjonującego na terenie gminy, - częstotliwość kursów transportu publicznego	- poziom patologii i przestępczości na danym terenie, - dostępność służb porządkowych i ratowniczych (policji, OSP), - prawdopodobieństwo wystąpienia kataklizmów (np. powodzi, huraganów itp.) - chodniki i ścieżki rowerowe, - dobrze funkcjonujący system oświetlenia ulicznego	- promocja gminy (co jest promowane, czy gmina jest szczególnie z czegoś znana), - polityka inwestycyjna gminy (jakie działania rozwojowe są prowadzone przez władze i z jaką częstotliwością), - polityka prorodzinna, - współpraca samorządu z przedsiębiorcami, - wysokość podatków, - sposób obsługi mieszkańców Gminy i komunikacji z nimi	- wysokość podatków, - wysokość czynszu za mieszkanie, - koszty dostępu do mediów (opłata za wodę, ścieki, ciepło) - koszty związane z posyłaniem dzieci do szkół, - dostępność i odległość od marketów i hipermarketów

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 6. Drzewo celów dla zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej gminy

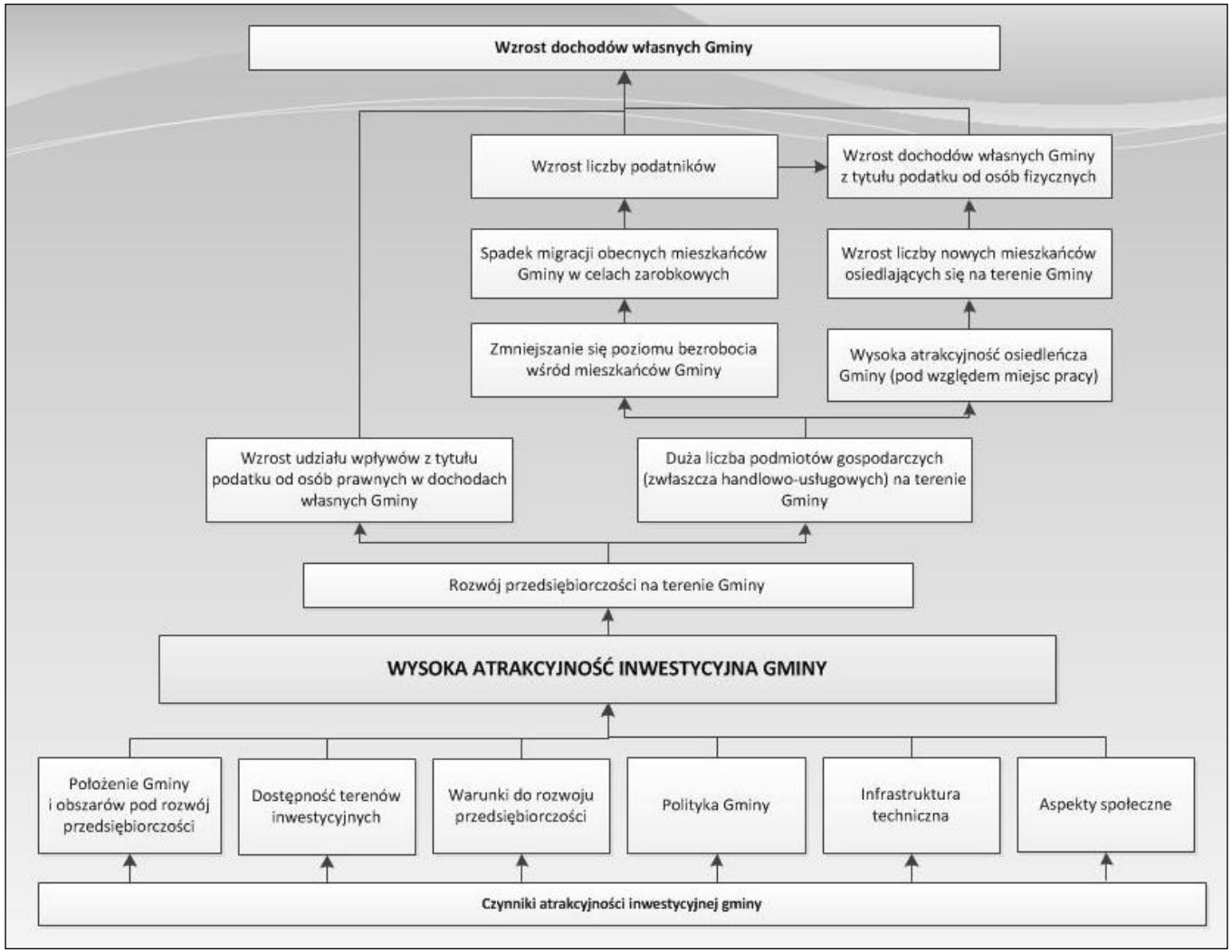

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 42. Wartość oczekiwana przez interesariuszy w zakresie atrakcyjności inwestycyjnej gminy

Położenie Gminy i obszarów pod rozwój przedsiębiorczości	Dostępność terenów inwestycyjnych	Warunki do rozwoju przedsiębiorczości	Polityka Gminy	Infrastruktura techniczna	Aspekty społeczne
- lokalizacja Gminy pod względem geograficznym (w jakiej części Polski leży, w pobliżu jakich większych miast), - lokalizacja Gminy pod względem komunikacyjnym (rodzaj i znaczenie szlaków komunikacyjnych przebiegających przez teren Gminy), - walory turystyczne Gminy	- wyznaczenie terenów inwestycyjnych na terenie Gminy, - uzbrojenie działek pod inwestycje, - miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	- dostępność surowców, - odległość od większych rynków zbytu, - popyt na danym rynku (w tym wynikający z uwarunkowania terenu), - dostępność do siły roboczej (w tym wykwalifikowanej), - konkurencja, - atrakcyjność firm już działających na terenie gminy	- pomoc dla przedsiębiorców w prowadzeniu działalności gospodarczej, - szybkość załatwiania spraw w Urzędzie, - podatki, - stosowanie ulg inwestycyjnych, - lokalne przepisy, - preferowane kierunki rozwoju przedsiębiorczości na terenie danej gminy, - promocja Gminy	- dostępność dobrych dróg, - dostępność komunikacyjna (dobre połączenie z większymi ośrodkami zbytu), - dostępność parkingów (dla działalności usługowej), - uzbrojenie gminy w media	- kierunki kształcenia w szkołach i poziomy kształcenia, - poziom bezpieczeństwa publicznego, - klimat do rozwoju przedsiębiorczości (w kontekście mieszkańców)

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 7. Drzewo celów dla zwiększenia atrakcyjności turystyczno-rekreacyjnej gminy

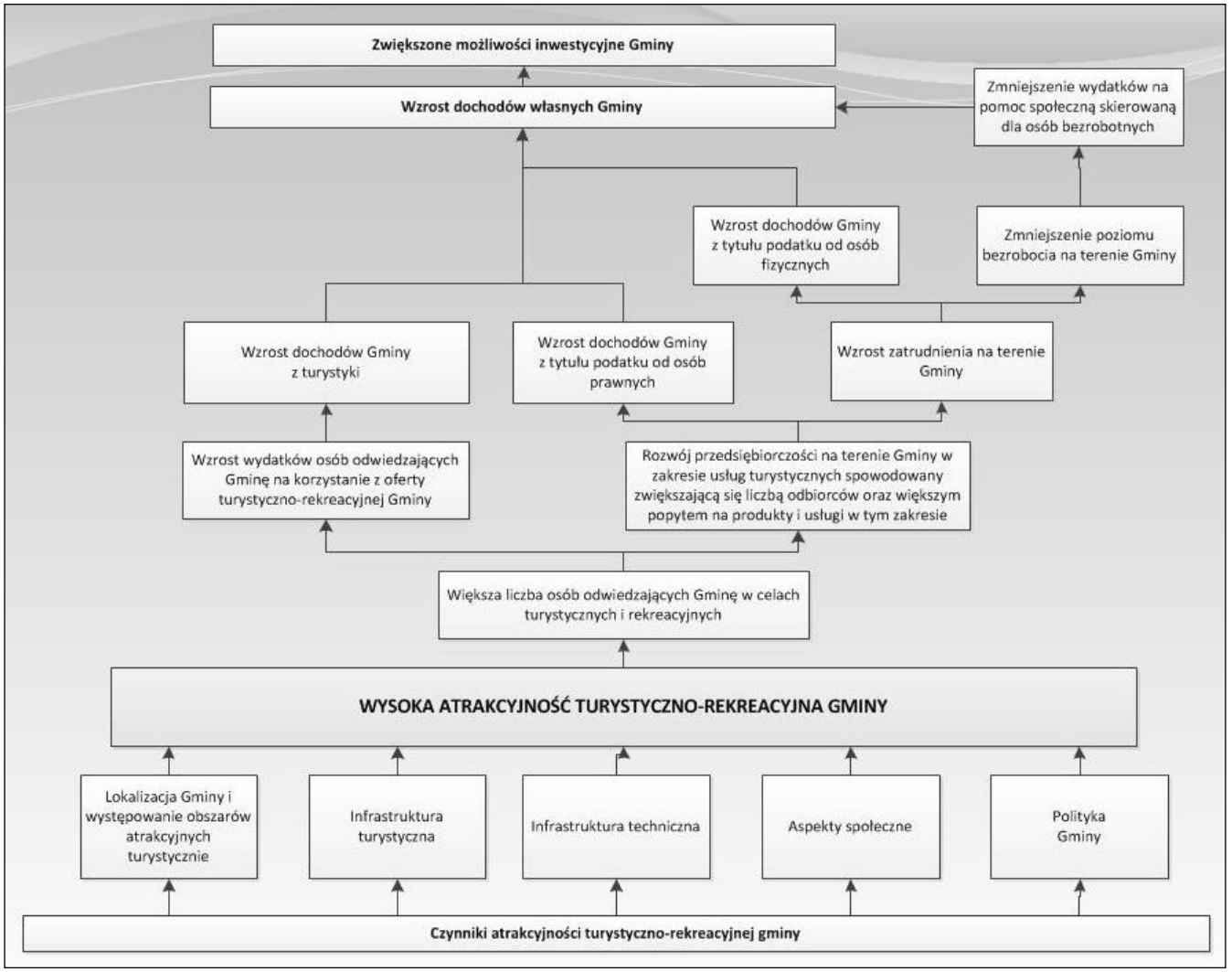

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 43. Wartość oczekiwana przez interesariuszy w zakresie atrakcyjności turystycznej gminy

Położenie Gminy i obszarów atrakcyjnych turystycznie	Infrastruktura turystyczna	Infrastruktura techniczna	Aspekty społeczne	Polityka Gminy
- lokalizacja Gminy pod względem geograficznym (w jakiej części Polski leży, w pobliżu jakich większych miast), - lokalizacja Gminy pod względem komunikacyjnym (rodzaj i znaczenie szlaków komunikacyjnych przebiegających przez teren Gminy), - walory turystyczne Gminy (w tym obszary chronione, krajobraz, wody powierzchniowe)	- dostępność chodników i ścieżek rowerowych, - dostępność tras i szlaków turystycznych, - dostęp do miejsc sprzyjających uprawianiu hobby, - miejsca do odpoczynku na świeżym powietrzu (np. place zabaw, ławeczki w lesie), - baza gastronomiczna i noclegowa, - liczba gospodarstw agroturystycznych na terenie Gminy	- dostępność dobrych dróg, - dostępność komunikacyjna (dobre połączenie z większymi ośrodkami miejskimi), - dostępność parkingów, - oświetlenie drogowe,	- oferta kulturalna, - dostępność zabytków i innych obiektów cennych historycznie i kulturowo, - częstotliwość i rodzaj organizowanych imprez kulturalno-rozrywkowych,	- informacja turystyczna o najważniejszych atrakcjach w Gminie, - informacje na stronie internetowej Gminy, - przewodnik turystyczny Gminy, - promocja Gminy

Źródło: Opracowanie własne

6. Cele strategiczne i operacyjne

Cele strategiczne są odpowiedzią na problemy zidentyfikowane w Gminie Witkowo na podstawie analizy stanu społeczno-gospodarczego Gminy. Cele strategiczne wynikają ze sformułowanej wcześniej wizji rozwoju Gminy. Wytyczają ścieżki, którymi trzeba podążać, by osiągnąć założony w niej stan. Niniejsza *Strategia* postawiła przed sobą 4 cele strategiczne charakteryzujące każdy z czterech obszarów*:*

1) atrakcyjność mieszkaniowa,
2) atrakcyjność inwestycyjna,
3) atrakcyjność turystyczna,
4) współpraca.

Obszary rozwojowe Gminy są zależne od siebie i wzajemnie się przenikają. Zadania zrealizowane w zakresie infrastruktury technicznej pomogą zrealizować zadania w sferze mieszkaniowej i gospodarczej, pozytywnie wpłyną na ochronę środowiska i rozwój turystyki. Cele osiągnięte w ramach strefy społecznej i kulturowej wpłyną na realizację celów w zakresie atrakcyjności mieszkaniowej i turystycznej. Z kolei cele dotyczące rozwoju Gminy ułatwią realizację pozostałych celów strategicznych.

Cele strategiczne będą osiągnięte poprzez realizację konkretnych celów operacyjnych.

Tabela 44. Schemat prezentujący plan strategiczny Strategii Rozwoju Gminy Witkowo do roku 2020

WIZJA GMINY WITKOWO GMINA WITKOWO GMINĄ PRZYJAZNĄ MIESZKAŃCOM, TURYSTOM I INWESTOROM, Z ROZWIJAJĄCĄ SIĘ INFRASTRUKTURĄ TECHNICZNĄ I SPOŁECZNĄ NA TERENIE, KTÓREJ STOSOWANE SĄ ZASADY ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU WE WSZYSTKICH ASPEKTACH ŻYCIA.			
Cel strategiczny 1: **Zwiększenie atrakcyjności mieszkaniowej Gminy Witkowo.**	Cel strategiczny 2: **Rozwijanie przedsiębiorczości i wspomaganie rozwoju rolnictwa.**	Cel strategiczny 3: **Rozwijanie oferty turystycznej Gminy.**	Cel strategiczny 4: **Rozwijanie współpracy Gminy z innymi podmiotami.**
Cel operacyjny 1.1. Modernizowanie placówek szkolnych w celu podnoszenia jakości kształcenia na terenie Gminy. Cel operacyjny 1.2. Rozwijanie działalności sportowej i kulturalnej na terenie Gminy. Cel operacyjny 1.3. Rozbudowywanie i modernizowanie infrastruktury drogowej i technicznej na terenie Gminy, w tym sieci kanalizacyjnej, sieci gazowej oraz poprawa dostępu do Internetu. Cel operacyjny 1.4. Integracja i aktywizacja społeczeństwa, w tym osób starszych.	Cel operacyjny 2.1. Wspomaganie rozwoju przedsiębiorczości na terenie Gminy. Cel operacyjny 2.2. Uzbrajanie działek inwestycyjnych. Cel operacyjny 2.3. Przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja zawodowa. Cel operacyjny 2.4. Wspieranie rozwoju rolnictwa i powstawania grup producenckich.	Cel operacyjny 3.1. Stworzenie systemu promocji Gminy. Cel operacyjny 3.2. Wspomaganie rozwoju całorocznej oferty turystycznej Gminy.	Cel operacyjny 4.1. Współpraca pomiędzy podmiotami publicznymi, prywatnymi i społecznymi w dążeniu do rozwoju Gminy.

Źródło: Opracowanie własne

7. Monitorowanie i wdrażanie strategii

Istotnym wymogiem, stawianym dokumentom szczebla strategicznego, jest wewnętrzny system monitorowania i ewaluacji postępów we wdrażaniu oraz osiąganiu założonych celów. Gromadzenie i interpretacja danych dotyczących Strategii pozwala na bieżące korekty działań komórek organizacyjnych i osób wdrażających Strategię w razie wystąpienia nieprawidłowości.

Wdrażanie Strategii będzie się odbywać poprzez projekty lub funkcjonalne programy działania. Istotnym elementem każdego planu jest szczegółowa projekcja alokacji środków na poszczególne cele i działania danego programu. Celowe jest stworzenie wokół strategii korzystnego klimatu, dzięki włączeniu w proces opracowania programów operacyjnych instytucji publicznych, społecznych i gospodarczych. Szeroki horyzont, tworzony przez szereg współdziałających instytucji, przyczyni się wydatnie do sukcesu Strategii.

Monitoring wdrażania strategii służy:

- kontroli postępu realizacji poszczególnych projektów wyznaczonych w ramach poszczególnych celów strategicznych;
- obserwacji i ocenie stanu zaawansowania konkretnych projektów umożliwiającej bieżącą identyfikację trudności w ich realizacji;
- ocenie zaangażowania komórek organizacyjnych i osób odpowiedzialnych za ich wdrażanie;
- weryfikacji zgodności z założonymi celami;
- efektywności wykorzystania przeznaczonych na ich realizację środków.

Aby możliwe było obiektywne zbadania postępu realizacji inwestycji, należy stworzyć wskaźniki umożliwiające jego zbadanie.

W celu ułatwienia nadzoru i kontroli nad realizacją strategii rozwoju Gminy Witkowo, dla każdego celu strategicznego opracowano kilka obiektywnych mierników pozwalających skutecznie monitorować postępy w realizacji strategii rozwoju. Punktem wyjściowym do pomiaru realizacji poszczególnych celów strategicznych (a tym samym do osiągnięcia określonych wskaźników) będzie stan na dzień 31.12.2013 roku (rok zero) a także 31.12.2020 rok (stan docelowy).

Tabela 45. Wskaźniki monitorowania realizacji Strategii Rozwoju Gminy Witkowo do roku 2020

Cel strategiczny 1: **Zwiększenie atrakcyjności mieszkaniowej Gminy Witkowo.**	Cel strategiczny 2: **Rozwijanie przedsiębiorczości i wspomaganie rozwoju rolnictwa.**	Cel strategiczny 3: **Rozwijanie oferty turystycznej Gminy.**	Cel strategiczny 4: **Rozwijanie współpracy Gminy z innymi podmiotami.**
- wzrost liczby mieszkańców Gminy Witkowo, - zwiększenie stopnia wyposażenia w infrastrukturę techniczną.	- wzrost liczby przedsiębiorstw na terenie Gminy,	- wzrost liczby punktów noclegowych na terenie Gminy, - wzrost liczby turystów odwiedzających Gminę.	- wzrost liczby projektów realizowanych wspólnie z innymi podmiotami.

Źródło: Opracowanie własne

Monitoring realizacji strategii powinien umożliwiać:

- korygowanie działań, jeśli nie przynoszą one zamierzonych efektów;
- reagowanie na zmiany sytuacji strategicznej.

Za wdrożenie niniejszej Strategii jak i realizację poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych odpowiedzialni będą:

- przedstawiciele Urzędu Gminy i Miasta w Witkowie,
- mieszkańcy Gminy (w tym Radni i Sołtysi),
- stowarzyszenia i organizacje pozarządowe działające na terenie Gminy,
- przedsiębiorcy działający na terenie Gminy,
- partnerzy Gminy,
- instytucje publiczne o zasięgu powiatowym, wojewódzkim i krajowym.

IV. Spis tabel

Tabela 1.Struktura demograficzna Gminy Witkowo w latach 2008-2013 7

Tabela 2. Stan ludności na terenie Gminy Witkowo na koniec 2013 roku 8

Tabela 3. Zestawienie liczby mieszkańców na terenie poszczególnych miejscowości Gminy Witkowo (stan na 31.12.2013 r.) 8

Tabela 4. Prognoza liczby ludności Gminy Witkowo w latach 2014-2020 10

Tabela 5. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Witkowo w 2013 roku.....12

Tabela 6. Struktura zagospodarowania gruntów Gminy Witkowo 13

Tabela 7. Struktura gospodarstw rolnych na terenie Gminy Witkowo na koniec 2013 roku...13

Tabela 8.Struktura zasiewów na terenie Gminy Witkowo w 2010 roku 14

Tabela 9. Struktura hodowli zwierząt gospodarskich na terenie Gminy Witkowo w 2010 roku 14

Tabela 10. Struktura działalności gospodarczej według sektorów w Gminie Witkowo w latach 2008 – 2013 15

Tabela 11. Zaplecze turystyczne i ruch turystyczny na terenie Gminy Witkowo w latach 2008-2013 22

Tabela 12. Bezrobocie na terenie Gminy Witkowo w latach 2009-2013.....24

Tabela 13. Struktura bezrobocia na terenie powiatu gnieźnieńskiego (stan na koniec czerwca 2014 r.).....26

Tabela 14. . Przedszkola na terenie Gminy Witkowo (stan na 31.12.2013 r.) 28

Tabela 15. Wykaz szkół podstawowych na terenie Gminy Witkowo (stan na 31.12.2013 r.).29

Tabela 16. Wyniki testów 6-klasistów w Gminie Witkowo w roku szkolnym 2011/2012 i 2012/2013 30

Tabela 17. Wykaz szkół gimnazjalnych na terenie Gminy Witkowo (stan na 31.12.2013 r.) .30

Tabela 18. testów gimnazjalnych w Gminie Witkowo w roku szkolnym 2011/2012 i 2012/2013 31

Tabela 19. Szkoły średnie na terenie Gminy Witkowo (stan na 31.12.2013 r.) 31

Tabela 20. Pomoc społeczna na terenie Gminy Witkowo 41

Tabela 21. Statystyki wypadków i przestępstw na terenie Gminy Witkowo w latach 2011-2013 44

Tabela 22. Stan infrastruktury wodociągowej na terenie Gminy Witkowo na koniec 2013 roku 45

Tabela 23. Stan infrastruktury ściekowej na terenie Gminy Witkowo na koniec 2013 roku ...45

Tabela 24. Wykaz dróg powiatowych na terenie Gminy Witkowo 48

Tabela 25. Wykaz dróg gminnych na terenie Gminy Witkowo 49

Tabela 26. Gospodarka odpadami komunalnymi na terenie Gminy Witkowo.....53

Tabela 27. Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Witkowo 55

Tabela 28. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne [%] 55

Tabela 29. Struktura dochodów majątkowych i bieżących Gminy Witkowo w latach 2008-2013 [zł] 58

Tabela 30. Dochody Gminy Witkowo w latach 2008-2012 [zł].....59

Tabela 31. Poszczególne kategorie dochodów własnych Gminy Witkowo [zł] 59

Tabela 32. Udział w podatkach stanowiących dochód państwa w Gminie Witkowo w latach 2008-2013 [zł] 60

Tabela 33. Udział poszczególnych części subwencji w ogólnym dochodzie Gminy Witkowo w latach 2008-2013 [zł].....60

Tabela 34. Dotacje w budżecie Gminy Witkowo w latach 2008-2013 61

Tabela 35. Wydatki Gminy Witkowo w latach 2008-2013 62

Tabela 36. Struktura wydatków Gminy Witkowo w latach 2008-2013 [zł].....62

Tabela 37. Wyniki budżetów Gminy Witkowo w latach 2008-2013 [zł].....66

Tabela 38. Inwestycje zrealizowane przez Gminę Witkowo w latach 2007-2013 67

Tabela 39. Analiza SWOT 74

Tabela 40. Czynniki atrakcyjności osadniczej, inwestycyjnej i turystycznej.....76

Tabela 41. Wartość oczekiwana przez interesariuszy w zakresie atrakcyjności mieszkaniowej gminy 82

Tabela 42. Wartość oczekiwana przez interesariuszy w zakresie atrakcyjności inwestycyjnej gminy 85

Tabela 43. Wartość oczekiwana przez interesariuszy w zakresie atrakcyjności turystycznej gminy 87

Tabela 44. Schemat prezentujący plan strategiczny Strategii Rozwoju Gminy Witkowo do roku 2020 89

Tabela 45. Wskaźniki monitorowania realizacji Strategii Rozwoju Gminy Witkowo do roku 2020 91

V. Spis wykresów

Wykres 1. Podział ludności wg ekonomicznych grup wieku na terenie Gminy Witkowo w latach 2008-2013 (w%).....11

Wykres 2. Bezrobocie na terenie gmin powiatu gnieźnieńskiego (stan na koniec czerwca 2014r.).....26

Wykres 3. Prognoza liczby ludności dla Gminy Witkowo do 2020 roku [osoba] 32

Wykres 4. Wybrane wydatki Gminy Witkowo w latach 2008 - 2013 64

VI. Spis rysunków

Rysunek 1. Gmina Witkowo na tle województwa wielkopolskiego i powiatu gnieźnieńskiego 4

Rysunek 2. Gmina Witkowo..... 5

Rysunek 3. Struktura infrastruktury drogowej na terenie Gminy Witkowo w 2013 roku 51

Rysunek 4. Regiony gospodarki odpadami w województwie wielkopolskim.....54

Rysunek 5. Drzewo celów dla zwiększenia atrakcyjności osiedleńczej Gminy.....81

Rysunek 6. Drzewo celów dla zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej gminy 84

Rysunek 7. Drzewo celów dla zwiększenia atrakcyjności turystyczno-rekreacyjnej gminy....86